T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN ÇOCUK HİKÂYELERİNDEKİ EĞİTSEL İLETİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Seher Selda UZUNAY

TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2024

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN ÇOCUK HİKÂYELERİNDEKİ EĞİTSEL İLETİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seher Selda UZUNAY

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hıfzı TOZ

Antalya

2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Seher Selda UZUNAY' ın bu çalışması **07/06/2024** tarihinde jürimiz tarafından **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi** Ana Bilim Dalı **Türkçe Eğitimi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan **: Doç. Dr. Mevlüt GÜLMEZ** ……
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Üye **: Doç. Dr. Serdar AKBULUT** ……...
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Üye (Danışman): Dr. Öğr. Üyesi Hıfzı TOZ .....
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN ÇOCUK HİKÂYELERİNDEKİ EĞİTSEL İLETİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun …….. tarihli ve…..…….sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Feyza Hepçilingirler’ in Çocuk Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

07/06/2024

Seher Selda UZUNAY

ÖN SÖZ

Geçtiğimiz yüzyılın sonlarına doğru teknolojinin gelişmesi ile eğitim alanındaki bilimsel araştırmaların sayısı bir hayli çoğalmıştır ve bununla birlikte eğitim anlayışında da değişimler meydana gelmiştir. Birey; yaşamı algılayan, özümseyen, bilgiyi keşfeden, anlamlandıran ve onu kendi yaşamına aktaran olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple eğitim okul, anne-babaların katkısı ile ne kadar gerçekleşse de edebiyatın da etkisi çok büyüktür. Özellikle çocuk edebiyatı çocuğun eğitimine yön verir.

Günümüzde çocuk eğitiminin önem kazanması, çocuk edebiyatında verilen eserlerin artmasını ve eserler üzerinde daha çok çalışmaların yapılmasını sağlamaktadır. Çocuk edebiyatında hikâye, tiyatro gibi türlerde eserleri olan Feyza Hepçilingirler' in hikâyelerinde hangi tür eğitsel iletilerin yer aldığını ve yazarın hikâyelerinin çocuklara tavsiye edinilmesi açısından eğitsel iletilerin ne kadarının çocuğa geçebildiğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu çalışma beş ana bölümden meydana gelmektedir Bu çalışmanın "giriş" bölümünde çalışmanın problem durumu saptanmış, araştırmanın amacı belirlenmiş, araştırma soruları oluşturulmuş ve son olarak araştırmanın öneminden bahsedilmiştir.

Çalışmamızın "kavramsal çerçeve" bölümünde çocuk ve çocuk edebiyatı kavramları açıklanarak bu konularda bilgiler verilmiştir. Çocuk edebiyatında hikâyenin yeri, hikâyede eğitsel değerler, ileti kavramı ve çeşitleri açıklanmıştır. Sonrasında Feyza Hepçilingirler ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın yönteminin belirlendiği üçüncü bölümünde, araştırmada kullanılan araştırma modeli açıklanmış, araştırma nesnelerinden bahsedilmiş, veri toplama ve çözümleme araçları olarak nelerin kullanıldığı açıklanmıştır.

Dördüncü bölüm ise "araştırma ve bulgular" bölümüdür ve bölümde Feyza Hepçilingirler' in hikâyelerindeki eğitsel iletiler beş gruba ayrılarak incelenmiştir. İncelenen dört eserde bulunan ve gruplandırılan eğitsel iletiler hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir. Kitaplardaki eğitsel iletinin bulunduğu paragraflar örneklendirilmiş ve açıklamalar yapılmıştır. Araştırmanın diğer aşamasında çalışma grubu oluşturulmuş ve bu gruba eserlerdeki eğitsel iletiler ile ilgili sorulardan oluşan testler verilmiştir. Testleri cevaplandıran öğrencilerin ilk-son test sonuçları incelenmiş ve inceleme sonuçları yorumlanmıştır. Öğrencilerin görüşme bölümündeki düşüncelerine yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde ise Feyza Hepçilingirler' in eserlerinde bulunan eğitsel iletilerden elde edilen bulgular sonucunda değerlendirme yapılarak önerilerde bulunulmuştur. Son olarak çalışmamızda yararlandığımız kaynaklar belirtilmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmamda bilgisi ile yol gösteren ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Hıfzı TOZ' a ve Türkçe Eğitimi Bölümündeki tüm hocalarıma katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Yüksek lisans boyunca bilgi ve tecrübesi ile bana yol gösteren Doç. Dr. Mevlüt Gülmez ve Doç. Dr. Berker Kurt hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte beni destekleyen anneme, her zaman yardımlarını esirgemeyen dostlarıma minnettar olduğumu belirtmek isterim.

ÖZET

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN ÇOCUK HİKÂYELERİNDEKİ EĞİTSEL İLETİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

UZUNAY, Seher Selda

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hıfzı TOZ
Temmuz 2024, 104 sayfa

İnsanların yetiştirilmesinde eğitim ayrı bir yeri vardır. İnsanların eğitimi de çocuk yaşlarda başlamaktadır. Çocuk edebiyatı eserleri sevgi, dostluk, yardımlaşma, gibi temel değerlerin çocuklara kazandırılmasını sağlayan vasıtalardır. Yazarlar bu temel değerleri, çocuklar için yazdığı eserlerinde doğrudan ve dolaylı olarak okuyucuya aktarmaktadırlar. Bu yüzden çocuk edebiyatı, edebiyatın içinde farklı bir yere sahiptir. Feyza Hepçilingirler' in çocuklar için yazdığı hikâyelerdeki eğitsel iletileri tespit edilerek öğrencilere tavsiye edilebilirliğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Yazarın eserlerdeki eğitsel iletiler çocuğa ne kadar katkı sağladığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın okuyucuya, eğitsel iletilere göre eser seçimlerinde rehberlik etmesi planlamıştır. Bu çalışma iki aşamadan meydan gelmiştir. Birinci aşamada; çocuk edebiyatına katkılar sağlayan Feyza Hepçilingirler' in eserlerinden "Türkü Çocuk, Ardahan'dan Gelen Mektup, "Off" Dilim, Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" isimli hikâyeleri eğitsel değerler bakımından doküman analizi yöntemi ile incelenmiş ve içerik analizi yöntemi kullanılarak kitaplardaki eğitsel değerler tasnif edilmiştir. Kategorilere ayrılan iletilerden eserden kesitler verilmiştir. İkinci aşamasında araştırma grubu oluşturulmuş ve araştırma grubu ile betimsel tarama yöntemi uygulanmıştır. Araştırma grubu olarak Antalya Kemer ilçesi Arslanbucak Ortaokulu 5. sınıf öğrencilerinden gönüllü on iki öğrenci seçilmiştir. Araştırma grubuna kitapları okunmadan kitaptaki iletiler ile ilgili önce ilk test, kitapları okunduktan sonra son test uygulanmış ve testler istatiksel uygun tekniklerle ve araçlarla analiz edilmiştir. Araştırma grubuna görüşme formu uygulanarak içerik analizi yapılmıştır. Kitaplarda bulunan eğitsel iletilerin öğrencilere ne kadar nüfuz ettiği araştırılmış ve araştırma sonuçları gösterilmiştir. Bu incelemeler sonucunda Feyza Hepçilingirler' in hikâyelerinde birtakım olumlu ve olumsuz birçok eğitsel ileti tespit edilmiş; yazarın eserlerinin öğrencilere tavsiye edilebileceği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Feyza Hepçilingirler, Eğitsel İleti, Çocuk Edebiyatı.*

ABSTRACT

A RESEARCH ON EDUCATIONAL POSTINGS IN THE CHILDREN'S STORIES OF FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

UZUNAY, Seher Selda

Master's Degree, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Asist. Dr. Hıfzı TOZ

Jully 2024, 104 page

Education has a special place in raising people. People's education also starts at a young age. Works of children's literature are tools that enable children to acquire basic values such as love, friendship and cooperation. Authors convey these basic values to the readers directly and indirectly in their works written for children. That's why children's literature has a different place in literature. It was aimed to determine the educational messages in the stories written by Feyza Hepçilingirler for children and to reveal their recommendability to students. It has been tried to reveal how much the author's educational messages in his works contribute to the child. It is planned that the research will guide the reader in choosing works according to educational messages. This study consisted of two stages. In the first stage; Among the works of Feyza Hepçilingirler, who contributed to children's literature, the stories named "Türkü Çocuk, The Letter from Ardahan, "Off" Dilim, Children Will Save the World" were examined with the document analysis method in terms of educational values, and the educational values in the books were classified using the content analysis method. Excerpts from the work are given from the messages divided into categories. In the second stage, a research group was formed and a descriptive scanning method was applied with the research group. Twelve volunteer students from the 5th grade of Arslanbucak Secondary School in Antalya Kemer district were selected as the research group. The research group was given a first test about the messages in the book before reading the books, and a final test after reading the books, and the tests were analyzed statistically with appropriate techniques and tools. Content analysis was conducted by applying an interview form to the research group. It has been researched how much the educational messages in the books penetrate the students and the results of the research have been shown. As a result of these examinations, many positive and negative educational messages were identified in Feyza Hepçilingirler' s stories; It has been understood that the author's works can be recommended to students.

Keywords: *Feyza Hepçilingirler, Educational Message, Children's Literature.*

KISALTMALAR

A, B	: A harfi ile adlandırılan öğrenci, B harfi ile adlandırılan öğrenci
Ö1, Ö2	: 1 numaralı öğrenci, 2 numaralı öğrenci
s.	: Sayfa
vb.	: ve benzeri

ŞEKİLLER

Şekil 2. 1. Yazılı İletişim Şekli.....20

TABLOLAR

Tablo 3. 1. Yazarın Aldığı Ödüller....29
Tablo 3. 2. Feyza Hepçilingirler'in Eserleri....30
Tablo 3. 3. Feyza Hepçilingirler'in Eserleri....31
Tablo 4. 1. Araştırmada İncelenen Eserler 33
Tablo 4. 2. Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu....34
Tablo 4. 3. Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu....35
Tablo 4. 4. Ulusal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu....36
Tablo 4. 5. Evrensel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu....36
Tablo 4. 6. Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu....36
Tablo 5. 1. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu....51
Tablo 5. 2. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler....52
Tablo 5. 3. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Ulusal Gelişimi Destekleyen İletiler....54
Tablo 5. 4. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen İletiler....54
Tablo 5. 5. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler....55
Tablo 5. 6. "Off, Dilim" Kitabında Öğrencilerin İlk Ve Son Test Sorularındaki Yanıt Sonuçları....68
Tablo 5. 7. "Off, Dilim" Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri....70
Tablo 5. 8. "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Kitabında Öğrencilerin İlk Ve Son Test Sorularındaki Yanıt Sonuçları....75
Tablo 5. 9. "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri....77
Tablo 5. 10. "Ardahan'dan Gelen Mektup" Kitabında Öğrencilerin İlk Ve Son Test Sorularındaki Yanıt Sonuçları....83
Tablo 5. 11. "Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri....85
Tablo 5. 12. "Türkü Çocuk" Kitabında Öğrencilerin İlk Ve Son Test Sorularındaki Yanıt Sonuçları....92
Tablo 5. 13. "Türkü Çocuk" Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri....94

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ iv
ÖZET vi
ABSTRACT vii
KISALTMALAR viii
ŞEKİLLER ix
TABLOLAR x
İÇİNDEKİLER xi

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı 14
1.2. Problem Durumu 14
1.3. Araştırmanın Önemi 15
1.4. Sınırlılıklar 15

BÖLÜM II
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Kavramı ve Çocuk Edebiyatı 16
2.1.1. Çocuk 16
2.1.2. Çocuk Edebiyatı 16
2.2. Çocuk Edebiyatı ve Öykü 18
2.2.1. Öykü 18
2.2.2. Çocuk Edebiyatında Öykü 18
2.3. İleti 19
2.3.1. İletilerin Sınıflandırılması 22
2.3.2. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler 23
2.3.2.1. Doğrudan Aktarılan İletiler 23
2.3.2.2. Dolaylı Aktarılan Eğitsel İletiler 23
2.3.3. Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler 23
2.3.3.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler 23
2.3.3.2. Sosyal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler 24
2.3.3.3. Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler 24

2.3.3.4. Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler 25
2.3.4. İçeriklerine Göre Eğitsel İletiler 25
2.3.4.1. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler 25
2.3.4.2. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler 25

BÖLÜM III
FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HAYATI

3.1. Feyza HEPÇİLİNGİRLER' in Hayatı.....27

BÖLÜM IV
YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli 32
4.2. Araştırma Nesneleri 32
4.3. Veri Toplama Araçları 33
4.4. Veri Çözümleme Teknikleri 37

BÖLÜM V
BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. Feyza Hepçilingirler' in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilerin Eser Bazlı İncelenmesi 38
5.1.1. "Off, Dilim" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular 38
5.1.2." Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular 42
5.1.3."Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular 46
5.1.4. "Türkü Çocuk" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular 50
5.2. Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Genel Bulgu ve Yorumlar 55
5.3. Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları 68
5.3.1. "Off, Dilim" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumlar 68
5.3.2. "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları 75
5.3.3. "Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları 83

5.3.4. “Türkü Çocuk” Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları 92
5.4. Feyza Hepçilingirler’ in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular 103
5.4.1.“Off, Dilim” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları 103
5.4.2. “Dünyayı Çocuklar Kurtaracak” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları . 103
5.4.3. “Ardahan’dan Gelen Mektup’” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları ... 104
5.4.4. “Türkü Çocuk” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları 105

BÖLÜM VI
SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Öneriler 107

KAYNAKÇA 113
ÖZGEÇMİŞ 116
EKLER 117

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Amacı

Eğitsel değerler, bilindiği gibi çocukların eğitiminde verilmesi gereken unsurlar arasında yer almaktadır. Bunların çocuklar tarafından algılanması, değerlendirilmesi, özümsenerek hayatına aktarılması açısından kitaplar en önemli eğitim kaynaklarından biridir. Kitaplarda verilen eğitsel iletiler, çocuğun duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimde önemli bir yere sahiptir Bu sebepten çocuk edebiyatı yazarlarına büyük sorumluluklar düşmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Feyza Hepçilingirler' in çocuklar için yazdığı hikâyelerdeki eğitsel iletileri tespit etmek, bu eğitsel iletilerin aktarılış şeklini belirlemek ve incelenen kitapların eğitici yönünü ve öğrenciye tavsiye edilebilirliğini ortaya koymaktır.

1.2.Problem Durumu

Çocuk edebiyatının çocuğun eğitimdeki rolü fark edilerek çocuk edebiyatı ile ilgili araştırma ve çalışmalar önem kazanmıştır. Bu çalışmalar çocuk edebiyatı eserlerinin gelişmesini ve artmasını sağlamıştır. Çocuğu bir yetişkin gibi gören, çocuğun seviyesine inemeyen eserlerin yerine; çocuğun ihtiyaçlarını temel alan, yaşamında ona yol gösteren, çocuğun seviyesine inen eserlere ihtiyaç duyulmaktadır.

"Çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal duygu, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine eğilirken eğlenmelerine de katkıda bulunmak amacıyla çocuk edebiyatı, üç yüz yıllık bir dönem içerisinde oluşan bir edebiyattır. Çocuk edebiyatında bir metnin oluşturulması, bunun hedef kitlenin algılama düzeyi, ruh dünyası, ilgi alanı ve yaş durumuna uygun olmasına bağlıdır" (Yalçın ve Aytaş, 2011, s.16).

Çocuk hikâyelerinin değerlendirilmesi, çocuk edebiyatına yön verilmesi ve çocuk edebiyatının gelişiminin sağlanması gerekmektedir. Bu sebeple çocuk edebiyatında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Feyza Hepçilingirler' in çocuklara yönelik hikâyelerindeki eğitsel iletiler nelerdir?
  - Feyza Hepçilingirler' in çocuklara yönelik hikâyelerindeki kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
  - Feyza Hepçilingirler' in çocuklara yönelik hikâyelerindeki toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

- Feyza Hepçilingirler' in çocuklara yönelik hikâyelerindeki çevre bilincinin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- Feyza Hepçilingirler' in çocuklara yönelik hikâyelerindeki ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- Feyza Hepçilingirler' in çocuklara yönelik hikâyelerindeki evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?

❖ Feyza Hepçilingirler' in hikâyelerdeki eğitsel iletilerin aktarım şekli nasıldır?

❖ Feyza Hepçilingirler' in eserlerinde verilmek istenen eğitsel değerlerin çocuğa katkı sağlamakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim, planlama yapılmadan sürece bırakılamayacak kadar önemlidir. Eğitilen her birey diğer nesillerin de eğitilmesini sağlar. Bir domino taşı gibi büyük bir etki eder. İnsanlığın gelişim açısından eğitimdeki taşların doğru bir şekilde seçilmesi ve insanlığın şekillendirilmesi için gereklidir.

Çocukların doğru eserlere ulaşmasını sağlamak eğitimin nitelikli temel yapısını oluşturmakla gerçekleşecektir. Çocuk edebiyatı üzerine yapılan çalışmalar, yapılacak olan araştırmalara kaynaklık etmesi ve yön vermesi bakımından önemlidir.

Araştırma sonuçları çocukların, eğitimcilerin ve ailelerin eğitsel iletileri göz önünde bulundurarak tercih ettikleri hikâyelere kılavuzluk edecek, hikâyelerdeki eğitsel iletileri hangi açıdan değerlendirecekleri konusunda yardımcı olacaktır. 8-12 yaş aralığındaki çocukların Feyza Hepçilingirler' in hikâyelerinden ne kadar faydalanabilecekleri konusunda fikir üretmelerine olanak sağlayacaktır.

1.4.Sınırlılıklar

Bu çalışma Feyza Hepçilingirler' in hikâyelerinden dört tanesi ile sınırlı tutulmuştur. Bu eserler: Türkü Çocuk, Ardahan'dan Gelen Mektup, "Off" Dilim, Dünyayı Çocuklar Kurtaracak' tır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Kavramı ve Çocuk Edebiyatı

2.1.1. Çocuk

Çocukluk, bebeklik dönemi ve ergenlik çağı arasında kalan bireyin kendine özgü dünya görüşüne sahip olduğu, bu görüşle toplumu-dünyayı kavrayıp algılamaya çalıştığı, bireyde bebeklik döneminden sonra en hızlı gelişimin görüldüğü döneme denir. Bu dönemde bulunan bireyi ise çocuk olarak tanımlamaktayız. *"Çocuk, doğum ve ergenlik çağı arasındaki dönemi yaşayan küçük insandır. 0-15 yaş grubunu içine alır"* (Şahin, 2013, s.3).

Çocuk yaşamın her döneminde keşfetme arzusuyla hatalar yaparak doğrulara ulaşır, keşifler yaparak büyür. Doğru ile yanlışı ayırt etmeyi öğrendiği bu dönemde onları çocuk olarak adlandırsak da aslında bir birey, bütünün- toplumun bir parçası ve toplumun geleceğidir. *"Her çocuk toplumun bir üyesidir"*(Güleryüz, 2002, s.38).

2.1.2. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı, çocuğun iç dünyasına giren, güzele yönlendiren, dil gelişimini destekleyen, hayatı anlamlandırmasını ve toplumun kültürünü kazanmasını sağlayan, okuma sevgisi edindiren edebiyatın içinde en incelikli yazarlık biçimidir.

Sever' in çocuk edebiyatı ile ilgili tanımı şöyledir:

"*Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır*" (Sever, 2012, s.16).

Baş (2006, s. 28-29)'a göre çocuk edebiyatı, sadece çocuğa zevk veren bir edebiyat değildir; aynı zamanda toplumun kültürünün taşıyıcısı olan amaçlı ve bilinçli bir edebiyat akımıdır: *"Çocuk edebiyatı; çocukluk devresi içinde yer alan bireyler için oluşturulmuş, edebiyat ve estetik zevkini taşıyan, çocuğun gelişimini dikkate alan, bu noktada çocuğu yücelten ve ona rehberlik yapan, geçmişle gelecek arasındaki kültür bağları üzerinde çocuğu taşıyan, kültürün taşıyıcılığı ve aktarıcılığı görevini benimseyen, amaçlı, işbirlikçi ve çağdaş bir akındır. "*

Toz (2013, s. 227)'a göre çocuk edebiyatı çocuğa yaşama sevinci veren, hayaller kurduran ve hayatı anlamasını sağlayandır: "*Çocuk edebiyatı, okul çağındaki çocukları dışında, okul öncesi çağdaki çocukların gelişimlerine de katkıda bulunur; onları da hayata hazırlar. Çocukları eğlendirir, can sıkıntısından kurtarır. Çocuklara yaşam sevinci aşılar, yaşamı ve yakın çevreyi tanıtır. Onları düşler dünyasına götürür ve hayal dünyalarını zenginleştirir. Çocukları yaratıcı etkinliklere yöneltir*."

Çocuk edebiyatının diğer edebiyat türlerine göre farklı olması gerekmektedir. Çünkü hitap ettiği kesim çocuktur ve çocuklarda gelişim evrelerine göre duyuşsal, bilişsel ve fiziksel farklılıkları bulunmaktadır. Çocuklar gelişimlerini tamamlarken onların duyuşsal ve fiziksel gelişimlerine destek olacak kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar. Çocuk edebiyatının özelliklerini Şirin şöyle sıralamıştır:

a. *Çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamak.*
b. *Çocukların değişik yaşlarda ilgi duydukları konuları göz önüne almak.*
c. *Çocuğun dil gelişimine özen göstermek.*
d. *Çocuğun algısal gelişimine yardımcı olmak.*
e. *Sosyal-duygusal gelişimi göz önünde bulundurmak.*
f. *Zihinsel gelişimi desteklemek.*
g. *Çocuğa ilk kitap sevgisini aşılamak, ilk edebî ve estetik değerleri vermek.*
h. *Olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlamak.*
i. *Çocukları günlük yaşantının gerçekleri konusunda bilgilendirmek.*
j. *Çocukların yaratıcı hayal güçlerini uyandırmak.*
k. *Çocukta dinleme yeteneğini geliştirmek.*
l. *Kitabın eğlence ve bilgi kaynağı olduğunu öğretmek.*
m. *"İyi kitap" kavramını verilen uygun örneklerle kazandırmak.*
n. *Çocuk kitabı türlerini (hikâye, roman, masal, fabl vb.) iyi örneklerle çocuğa tanıtmak.*
o. *Çocukların resimlendirilme ve fiziksel özellikler yönünde en iyi örneklerle tanışmalarını sağlamak.*
p. *Çocuklara çeşitli konu ve kavramları yansıtan kitaplar sunmak.*
q. *İki yaştan itibaren her yaş grubuna uygun içerik, resimlendirme ve fiziksel özelliklerdeki yayınları tanıtmak* (Şirin, 1998, s. 43-44).

Şirin (1998)'in çocuk edebiyatı ile ilgili sıraladığı özelliklere bakıldığında çocuk edebiyatı; dil gelişimine katkı sağlayan, çocuğu hayata bağlayan, hayal gücünü geliştiren kitap sevgisini aşılayan, algılama gücünü artıran, dikkat gelişimini destekleyen, empati kurmasını sağlayan bulunduğu dönemlerdeki ihtiyaçlarını karşılayan önemli bir araçtır. Bu nedenle çocuğun kendisini geliştirmesi için çocuğa okuma alışkanlığının küçük yaşlarda kazandırılması ve okuyacağı eserlerin de nitelikli olması gerekir. "*Okuma alışkanlığının küçük yaşlarda başlaması, belli bir eğitim anlayışını da beraberinde getirir. Toplumun bir parçası olan çocuklara vereceğimiz kitapların özenle seçilmesi de konunun başka bir boyutunu oluşturuyor"* (Dilidüzgün, 2018, s. 18).

2.2. Çocuk Edebiyatı ve Öykü

2.2.1. Öykü

Hikâye TDK'ye göre "*bir olayın sözlü ya da yazılı olarak anlatılması,* "Özdemir (1999)'e göre "*yaşanmış ya da yaşanması mümkün olaylar*", Kaplan (2003, s. 10)'a göre "*Hikâye, anlaşılması son derece güç olan hayatın ve insanın içine adeta bir pencere açar. Günlük hayatta insanlar hayatı ve insanı dıştan görürler. Hikâyeciler bizlere eseri ile hayatın ve insanın ayrı bir yönünü gösterirler ve dış görünüşlerinin arkasındaki gerçekleri keşfederler*" tanımlanmaktadır.

Öykü; masala göre daha gerçekçi olayların anlatıldığı, yer ve zamanın belli olduğu kısa olay ya da durum yazılarıdır. Öykülerde detaylı ve abartılı anlatımlardan kaçınılır. Öykünün şiir biçimde yazıldığı durumlar olsa da daha çok düzyazı biçiminde yazılır. Öyküler birinci ya da üçüncü kişi ağzıyla anlatılır. Her öykünün yazılış amacı ve vermek isteği bir ileti vardır. Hitap ettiği kitlenin ihtiyaçlarına cevap veren sürükleyici eserlerdir.

2.2.2. Çocuk Edebiyatında Öykü

Çocuk edebiyatı; çocuğun duyuşsal, bilişsel, dilsel yönüyle gelişimine katkı sağlamaktadır. Çocukların gelişimlerine katkı sağlamak için en çok kullanılan tür öyküdür.

Güleryüz (2013, s. 389) "*Öyküde anlatım akıcı ve sürükleyicidir. Öyküde esas olan insanın güdülenmesi, ilgisinin çekilmesidir. Öyküde gereksiz anlatımlar ve abartmalara yer verilmez. Çocuk edebiyatında öykü, çocukların gerçeklilik dönemlerine doğru ilgi gösterdikleri yazı türleridir*" diye tanımlamaktadır. Güleryüz'ün dediği gibi hikâyeler, çocukları içine alarak sıkılmadan okuyacakları bir yazı türüdür. Çünkü çocuklar; öykülerle gerçek yaşam arasında bir bağ kurarak öyküleri hayatlarının içine alırlar. O yüzden hikâyelerin konuları, çocukların ilgi alanlarına ve çocukların dünyasına hitap etmelidir.

Hikâyelerin uzun olmaması yer, zaman, mekân, olay bakımından tek boyutlu olması istenilen sonuca çabuk ulaşılması çocukların dikkat sürelerinin kısa olması bakımından daha çok tercih edilmektedir.

Hikâyeler gerçek hayata uygun, çocuğun ruh dünyasına hitap eden ve heyecanını kaybetmemesini sağlayan kısa anlatım biçimidir.

Oğuzkan(1977, s.101-102)' a göre çocuklara önerebileceğimiz hikâyelerdeki özellikler şunlardır:

a. *Çocukların ilgilerine, hayat tecrübelerine ve kavrayış güçlerine uygun bir konu,*

b. *Çocuk düşüncesine aykırı olmayan, sade gerçekçi bir plan,*

c. *Mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylar,*

d. *Somut, doğru fakat dikkati dağıtmayan ayrıntılar,*

e. *Özellikleri iyi anlatılan, gerçekliğe uygunluğu bakımından hiç şüpheye yer vermeyen kişiler,*

f. *Kısa cümle ve paragraflar ile kısa, bol ve canlı konuşmalara dayalı canlı bir anlatım,*

g. *Çocukların seviyesine uygun, basit ruh çözümlemeleri,*

h. *Kabalığa kaçmamak ve yerinde olmak şartıyla güldürücü sahneler ve konuşmalar,*

i. *Küçük şeylere (ayrıntılara) karşı sürekli bir ilginin uyandırılmış olması,*

j. *Her durumun heyecanlı yanlarının daima belirtilmesi,*

k. *Metinle ilgili güzel ve anlamlı resimler.*

2.3. İleti

Ali Püsküllüoğlu iletiyi Türkçe Sözlükte şöyle açıklamıştır: " 1. *Söz ya da yazıyla gönderilen ve belli bir anlamı olan haber, es. mesaj. 2. Bir devlet büyüğünün ya da sorumlunun ilgililere ya da kamuoyuna gönderdiği haber, es. mesaj. 3. dil. Dilsel bildirişimde konusunun dinleyiciye yönelttiği göstergesel bütün, bildiri. es. mesaj. 4. yaz. Bir yapıtın, bir yaratının dokusunda bulunan, sanatçının, yapıtın iletmek istediği temel düşünce, bildiri. es mesaj. 5.ruhb. Bildirişimde, vericinin belli bir anlam yükleyerek alıcıya gönderdiği ve onun da anlamını çözdüğü herhangi bir simge. es mesaj* (Püsküllüoğlu, 2000, s. 487).

İletişim, iletinin kaynaktan çıkararak alıcıya ulaşmasıdır. Kıran ve Kıran (2006, s. 82) yazılı iletişimi aşağıdaki şekilde görselleştirmişlerdir.

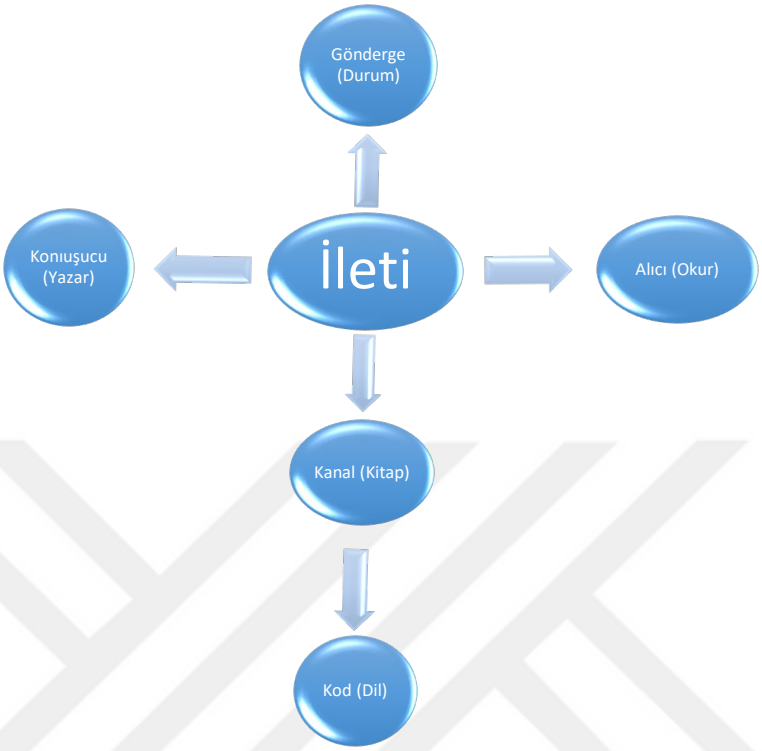

Şekil 2. 1.*Yazılı iletişim şekli*

İletişimin kanalları şu şekillerde ifade edilebilir:

- Kaynak, duygu ve düşünceyi karşıya aktaran kişi ya da topluluktur. Edebî eserlerde kaynak yazardır.
- Alıcı, kaynaktan gönderilen iletiyi alandır. Edebî eserlerde alıcı yazıyı okuyan, özümseyen, davranışa dönüştüren kişilerdir.
- İleti, verilmek istenen duygu ya da düşünce olarak ifade edilir. Yazınsal metinlerde ileti, yazarın okuyucuya vermek istediği mesaj (ana düşünce, ana duygu) dır.
- Kanal, iletişim sürecinde kaynağın iletiyi alıcısına gönderdiği yoldur. Yazınsal metinlerde kaynak kitap, dergi vb. olabilir.
- Kod, iletişimin sağlanabilmesi için iletinin düzenlenmiş bir göstergeler sistemi olarak bilinmektedir. Edebî eserlerde kod bunu dil alarak anlamlandırılır.
- İyi bir iletişimin gerçekleşmesi için ise dönütün olması gerekir. Dönüt ise alıcının iletiye verdiği geri bildirimdir ve iletişimin en önemli bölümüdür. Çünkü alınan iletinin ne kadar özümsendiğini gösterir.

- İleti; okuyucuya verilmek istenen duygu, düşüncedir. İnsanoğlu var olduğu günden beri bu davranışı sözlü, yazılı, bedensel olarak karşı tarafa aktarmaya çalışır. İleti, karşılıklı iletişimi sağlamada en büyük rolü oynayan unsurdur. Yazılı eserlerde ise ileti eserdeki vurgulanan düşüncenin okuyucuya geçmesini sağladığı için daha büyük bir önem taşmaktadır. Sever bunu: "*Yazarın okurla paylaşmak istediği asıl düşünce*" olarak tanımlar (Sever, 2004, s. 131).

Eserler yazarların okuyucusuna vermek istediği mesaj ve duygunun ulaşmasını sağlayan kaynaklardır. Bundan dolayı her eser bir ana duyguyu ya da ana düşünceyi içinde barındırır. Eserlerdeki iletiler, çocukların eğitiminde olumlu davranış kazanmaları, yaşamlarına değerler eklemeleri, kişilik özelliklerini tamamlamaları için olumlu ve olumsuz iletiler şeklinde verilmektedir.

Yavuzer, Çocuk Psikolojisi adlı eserinde olumlu iletilerin yanı sıra olumsuz iletilerin de verilerek çocuğun değerleri kendi içinde anlamlandırmasına izin verilmesi ve bunu da yaparken eğitsel iletilerin dengeli olarak iletilmesi gerektiğini belirtir. " *(...) Çocuklar, kendilerine sevgi ve güven ileten kitaplara büyük ilgi ve gereksinme duyarlar. Ancak çocuk kitabı yazarken, sadece bu gereksinimi göz önünde tutmak son derece hatalı ve yetersizdir. Yazarlar, birtakım gerçekçi konuları işlemenin yanında, yer yer çocuğa olumsuz yanlar üzerine eğilmek ve onlar üzerinde düşünmek olanağını da vermelidirler. Bütün bunlar yazar tarafından dengeli bir biçimde gerçekleştirilmeli, kitabın aynı zamanda çocuğun eğlenme gereksinimini de karşılamak zorunda olduğu akıldan çıkarılmamalı*" (Yavuzer, 2007, s. 187).

Çocuk edebiyatı ürünlerinin temel amacı, öğretmekten çok, çocuklara duyarlılık kazandırmak, onların güzele yönelik duygularını geliştirmektir. Öğretici metinler bunu doğrudan bilgi vererek yaparken edebî metinlerde sezgi yoluyla gerçekleştirilir.

Çocuk edebiyatında verilecek olan eğitsel değerler nasihat şeklinde olmamalıdır. Çocuğun hayatta yaşayabileceği durumlara örnek göstererek düşündüren, akıl yürütmesini sağlayan, eserdeki duyguyu hissederek empati kurduran ve kendi yaşamına ışık tutan bir yapıya sahip olmalıdır. *"Yazarın, çocuğun dünya görüşünü genişletecek, olumlu davranışlar kazandırmaya yönelik, doğa ve insan sevgisini, dostluğu, hoşgörüyü, yardımlaşmayı, haklara karşı saygılı olmayı aktarabilecek nitelikte iletiler vermesi önemli olacaktır"* (Tür ve Turla, 2005, s. 40).

Çocuk edebiyatında aktarılmak istenilen iletilerin eğitsel olması önemlidir. Bu yüzden çocuk edebiyatının içinde bulunan eğitsel değerler verilirken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır.

Bunlar:

1. İletiler, çocukların duygusal, ahlaki, imgesel gelişmelerine haz vererek katkıda bulunmalıdır.

2. İletiler çocuklara, onların dilsel gelişkinlik düzeyine, anlam evrenine uygun bir kurguyla sunulmalıdır.

3. Demokratik yaşamın önemi, sorun çözmede en etkili yöntemin iletişim ve empati olduğu sezdirilmelidir.

4. Emek, eşitlik, özgürlük, barış, kardeşlik, adalet kavramları işlenmeli, düşmanlık aşılayan iletilere yer verilmemelidir.

5. Kitaplardaki iletiler, çocukları duygusal olarak yaralamamalı; sınıf, sömürü ve mücadele gibi kavramlara kaba bir şekilde yaklaşılmamalıdır.

6. İletiler, çocukların sorgulama ve seçme hakkını yok etmemelidir.

7. Çocuk, kendini özgün hissederek kitaba eleştirel bakabilmelidir.

8. Çocuk edebiyatı ürünlerinde bir cümlenin bile çocuğun önüne geniş ufuklar açabileceği, hayal gücünü tetikleyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Kaya,2007, s. 117-122).

2.3.1. İletilerin Sınıflandırılması

Çeşitli kaynaklardan istifade edilerek aşağıdaki sınıflandırma oluşturulmuştur.

A.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- Dolaylı Yoldan Aktarma
- Doğrudan Aktarma

B.Amaçlarına Göre İletiler

- Kişisel Gelişimi Destekleme Amaçlı İletiler
- Sosyal Gelişimi Destekleme Amaçlı İletiler
- Ahlaki Gelişimi Destekleme Amaçlı İletiler
- Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

C. İçeriklerine Göre İletiler

- Ulusal İletiler
- Evrensel İletiler

2.3.2. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

2.3.2.1.Doğrudan Aktarılan İletiler

İletinin alıcıya açık ve net şekilde yapıldığı didaktik yanının önemsendiği aktarma biçimidir. Mecaz anlatımlara yer verilmez, okuyucunun ilk anladığı ileti anlatılmak istenendir. Öğretici metinler ve kitaplarda sıklıkla kullanılırken edebî metinlerde pek kullanılmaz. Özdemir (2007, s. 71) bunu şöyle ifade eder: "*Adı üzerinde, öğretici nitelikli metinlerin temel amacı okuyucuya birtakım bilgileri, doğruları ve gerçekleri öğretmektir. Bu amaç, yazının dokusu içinde açıkça belli eder kendini.*" Bu iletiler, bilgi vermek amacıyla nasihat içeren iletilerdir.

2.3.2.2.Dolaylı Aktarılan Eğitsel İletiler

Dolaylı aktarılan iletiler, metinde okuyucuya doğrudan vermek yerine metnin içindeki ipuçlarıyla sezdirilerek verilmeye çalışılır. Okur, eserde verilmek istenen iletiyi farkında olmadan eserin adından yazarın konuyu işleyiş tarzına kadar her yerde hisseder ve anlamlandırır. Bu yöntem verilmek istenen iletinin okuyucuyu etkilemesi ve davranış değişikliği yaratması bakımından edebî metinlerde daha çok tercih edilir.

"*Yazınsal yaratıda ileti tekil bir nitelik taşımaz. Yaratının yorumuna göre değişkenlik taşır. Bunun için de alımlayıcının yaklaşımına göre aynı yazınsal yaratıdan değişik iletiler çıkarılabilir. (....) İleti, yazarın konuya yüklediği anlamdır. Bir metin terimsel anlamıyla yazınsallık niteliğini taşıyorsa onun iletisini bulma, belirli bir öneri ya da kalıba dönüştürme oldukça güçtür. (....) Yazınsal metinlerde ileti, metnin dokusuna sindirilir. Açık bir önerme biçiminde verilmez*"(Özdemir, 2002, s. 25-26).

2.3.3. Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

2.3.3.1.Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

TDK'de kişilik: "*Bir kimseye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü, şahsiyet*" şeklinde tanımlanır. Birey için öncelik kendini tanıması ve kişisel gelişimini sürdürmesidir.

Kişilik gelişimi ilk çocukluk yıllarından itibaren ortaöğretime kadar devam eden bir süreci kapsadığı söylenmektedir. Bu süreçte çocuk kendi yaşantısında elde ettiği bilgiler kısıtlı olurken edebî eserlerde karşılaşacağı birçok farklı olayları, problemleri, yaşamlar görmektedir ve onlar ile kendisi arasında bağ kurmaktadır. Bu sebeple çocukların eğitiminde, kaynakların içinde kitaplardan edinilen eğitsel iletiler en önemli olanıdır.

Eğitsel iletilerde en fazla kişisel gelişim iletilerine yer verilerek bu sağlanmaktadır. Amacına uygun verilen iletiler çocuğun toplum içerisinde birey olarak kendisini gerçekleştirmesini sağlar. Kendini gerçekleştiren ve tanıyan birey diğer tüm gelişim alanlarında olumlu yönde değişim göstermektedir.

2.3.3.2.Sosyal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

Her birey toplumun bir parçasıdır. Topluma kendini kabul ettiren, uyum sağlayan bireyler mutlu olurlar. Bu yüzden çocuk edebiyatı toplumun değerlerini ve kültürünü yansıtmalıdır. Böylece çocuk topluma uyum sağlayacaktır ve mutlu olacaktır. "*Çocuk gelişiminde en önemli süreçlerden biri toplumsallaşmadır. Yalın bir anlatımla toplumsallaşma, bireyin, Özellikle de çocukların belirli bir grubun işlevsel üyeleri haline geldikleri ve grubun öteki üyelerin değerlerini, davranışlarını ve inançlarını kazandıkları süreçtir*" (Gander ve Gardiner, 2001, s. 297).

Çocuk edebiyatında verilen toplumsal çatışmalar ve çatışmalara karşı bulunan çareler çocuğun toplumda bir birey olarak var olurken birey olmanın sorumluluklarının farkına varmasına ve toplumda yer edinmesine olanak sağlamaktadır. Toplumun bir parçası olan çocuklara toplumsal gelişimi destekleyici iletiler verilmesi gerekmektedir.

2.3.3.3.Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

İnsanoğlunun ilk günlerinden beri toplum içinde insanların sorunsuz, mutlu ve huzurlu yaşayabilmeleri için belirli kurallar ve kanunlar konulmuştur. Bu kuralların konulmasında toplumun ahlaki yapısı etkili olmuştur.

Özer'e göre ahlak "*Çocuk gelişimcileri, ahlaki gelişim terimiyle çocukların sosyal dünyaya ayak uydurabilmeleri için gerekli kuralları öğrenme ve anlamalarını kastetmektedirler*"(Özer, 1994, s. 76). Çocuk, eserlerde kahramanla kendini özdeşleştirerek verilen ahlaki gelişimi destekleyen iletilerini yaşamına aktarır ve doğru davranışlar sergiler, toplumda kendine bir yer edinir.

Ahlaki gelişimini tamamlayan çocuk, kendisi ve çevresi için neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilen, yalan söylemeyen, kibirlenmeyen, kendi kararlarını verebilendir.

2.3.3.4.Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Çevre bilinci; insanın dünyayı, etrafındaki varlıkları tanıması ve dünyanın doğal dengesini bozacak davranışlardan kaçınması, dünyaya fayda sağlayacak davranışlarda bulunmasıdır. İnsanlar son zamanlarda teknolojinin de gelişmesiyle bilerek ya da bilmeyerek çevreye daha fazla zarar vermektedir. Bu sebeple geleceğin sahibi olan çocuklara yönelik yazılan eserlerdeki konularda; çocukların dünyayı tanımaları, korumaları ve dünya için yararlı olacak davranışlar edinmeleri konularında onlarda farkındalık yaratmak amaçlanmaktadır.

2.3.4. İçeriklerine Göre Eğitsel İletiler

2.3.4.1.Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Ulusal değerlere sahip olan bireyler kökleri yerin derinliklerine inmiş ulu bir çınara benzer. Her yapılan işte köklerinden aldığı güç ve manevi destek ile daha da büyür ve güzelleşir. Ulusal değerler insanların özüdür. Kendine has değerleri olamayan bir toplum düşünülemez.

Öztürk' e göre: "*Her ulusun ortak, kendilerine özgü bir kültürü ve buna bağlı olarak oluşturduğu bir kimliği vardır. Yurttaşlık birliği ve ulusalcılık, toplumların birlikte hareket etmesini sağlayacak sistemleri de meydana getirir"*(Öztürk, 2021, s.12).

Türk eğitim sisteminin genel amacı: *"Türk milletinin bütün fertlerini, Atatürkilke ve inkılaplarına, Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan, geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek*" olarak ifade edilmiştir (Anonim, 2022a).

2.3.4.2.Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

İnsan özünde, içinde bulunduğu toplumun değerlerini barındırıyorken diğer toplumların tümünde kabul gören ortak değerlere de sahip olması gerekir. İnsanlar ve toplumlar tarafından kabul gören değerler dünyanın tamamında aynı şekilde kabul görüyorsa evrensel değerler olarak kabul edilir ve insanlığın tamamına yön verir.

Irk-dil-din ayrımı yapmama, demokratik olma, savaşa karşı barışçıl olma, dünyadaki tüm varlıklara ve evrene değer verme gibi değerler sadece yereli değil tüm insanlığı ilgilendiren değerlerdir. Toplumların kültürlerini oluşturan evrensel iletilere çocuklara yönelik eserlerde yer verilmeli ve evrensel değerler benimsetilmelidir.

BÖLÜM III

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER'İN HAYATI

Feyza Hepçilingirler, 26 Ocak 1948 tarihinde Balıkesir'in ilçesi olan Ayvalık'ta dünyaya gözlerini açmıştır. Annesi Emine Hanım babası Mustafa Kemal Baran'dır. İlk ve ortaokulu Ayvalık'ta, lise öğrenimini ise İzmir'de İzmir Kız Lisesinde tamamlamıştır. Zorlu fakat hatırladığında onu gülümseten bir çocukluk dönemi yaşamıştır. Yedi yaşlarında annesi ve babasının ayrılmasıyla ilk ve ortaokul dönemlerini anneannesinin yanında bitiren Hepçilingirler, liseye babasının yanında başlar. 1971 yılında İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunu ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirir.

Feyza Hepçilingirler, Anadolu kültürüne sahip olan anneannesi ve Yunan kültürüne sahip olan babaannesi ile birlikte büyümesi sebebiyle her iki kültürün de etkisi altında kalmış ve bu durum onun kişilik gelişimini olumlu yönde etkilemiştir.

Üniversite yıllarında Hüsnü Hepçilingirler ile evlenir; oğlu ve kızı dünyaya gelir. Evliliği oğlunun üniversiteye başladığı döneme kadar sürer.

Feyza Hepçilingirler; İzmir Kemalpaşa ve İzmir Kabataş Lisesinde edebiyat öğretmenliği yapmış, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde öğretim görevlisi olarak görev almıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesine Eğitim Fakültesine 1981 yılında atanan Hepçilingirler, 1984 yılında bu görevinden ayrılmak zorunda kalmıştır. İzmir'de Batı ve Yeni Bilgi Dershanelerinde öğrencilerle bir araya gelerek öğretmenlik görevini icra etmeye devam etmiştir. Oğlunun üniversiteyi kazanmasıyla İstanbul'a yerleşen yazar Dilko, Özel İnanç Dershaneleri; Galatasaray Üniversitesi gibi çeşitli eğitim kurumlarında çalışmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesinden emekli olmuştur.

Yazar yazmaya Feyza Baran adıyla şiirler yazarak başlamış olsa da öykülerle yoluna devam etmiştir. Gizli gizli yazdığı öykülerden "*Piçali Yazanağı"* ilk olarak Türk Dili dergisinde yayımlanmıştır. Ardından "*Menekşe'nin Bebesi"* ile eserleri yayımlanmaya devam etmiştir. Birçok öyküsü farklı dergi ve gazetelerde yerini almıştır. Piçali Yazanağı'nın yayımlandığı yıl Kültür Bakanlığının Çocuk Yapıtları Yarışması'nda "*Yanlışlıklar"* adlı oyunu ile başarı ödülü almıştır. Bu ödülün peşi sıra "*Sabah Yolcuları"* Akademi Kitapevi Öykü Yarışması'nda birincilik; ENKA Öykü Yarışması'nda üçüncülük ve Sait Faik Hikâye Armağanı Ödülü'nün de sahibi olmuştur. Yazar, daha birçok ödülün de sahibi olmuştur. Yazarın Türkçenin yanlış kullanımını eleştirdiği ve farkındalık yaratmaya çalıştığı Türkçe 'Off' ve Dedim 'Ah' kitapları ile büyük bir etki yaratmıştır. Öyküleri Fransızca, Almanca, İngilizce, Sırp-Hırvatça ve Slovenceye çevrilmiştir.

Bazı dergi ve gazetelerde sürekli yazmıştır ve şuanda Cumhuriyet gazetesi Kitap ekinde Türkçe Günlükleri adlı köşede dokuz yıl yazmıştır. Çeşitli yayın organlarında yazmayı sürdürmektedir.

Yazar, kendini öykücü olarak tanımlamaktadır. Niçin öykü türünde yazdığına dair soruya ise şöyle cevap vermiştir:

"Çünkü bende kendimi öykücü olarak tanımlıyorum. Roman yazdığımda da öykücü gibi yazıyorum. Hatta dil yazılarımda da o öykücü yanım biraz ağır basıyor. En azından kuru, akademik yazılar olmasını böylece önlüyorum, diye düşünüyorum. (…) Öyküyü kendime, kendimi ifade etme tarzıma çok yakın buluyorum. Öykü bir çeşitlilik içeriyor çünkü. İstediğiniz kişinin kılığına bürünebiliyorsunuz öyküde. İstediğiniz tarzı deneyebiliyorsunuz. Üstelik bunu kendi sabrımı taşıracak kadar uzun bir boyutta yapmam, sürdürmem gerekmiyor. Öykü heves almaya çok uygun bir tarz. Oysa roman büyük bir sabır işi. Tabii roman yazmanın da çok keyifli tarafları, çok zor tarafları olduğunu teslim ediyorum"[1]

Öykünün geçmişten gelen ve geleceğe taşınması gereken bir tür olarak gören yazarın öykü hakkındaki düşünceleri şunlardır:

"Bence bugün yapılması gereken, öyküyü ilk kendisinin yazdığını sanmamak, gerçekten çok zengin olan öykü birikiminden yararlanmak, atılmış ve tutmuş temellerin üstüne yeni öykü yapısını oturtmak. Köy öyküsü/ kent öyküsü ya da toplumcu öykü/ bireyci öykü gibi kaba ayrımların yanılgısına sürüklenmeden, inceliklere ve güzelliklere hak tanıyan bir birleşimi gerçekleştirirken kendi özgün öyküsünü yaratabilmek. İnsan gerçeğinin sınırlarına hiç kimse varamadı henüz, insan var olmaya devam ettiği sürece de kimse varamayacak. Öykü de insanı anlatacak; her insanın ve anlatımının her çeşit olanağından yaralanarak; insan olduğu için göstererek, sevgisiyle sarıp, beğenisiyle yücelterek, küçük insanların kocaman dünyaları olduğunu, kaba saba görünümlerin belki de sırça yürekleri sakladığını bilerek. Sait Faik' in ışıklı yolu bizden geçip geleceğe uzanacak böylece, gelecekteki güzel insanların da içini ısıtacak."[2]

Yazar aynı zamanda bir öğretmendir ve mesleğini yıllardır sürdürmektedir. Öğretmenliğine öykücülüğünden daha çok güvenmektedir:

---

[1] Şafak Güneş, "Feyza Hepçilingirler: 'Duyarlılıkta Kadın Erkek Ayrımı Yoktur'", *Virgül* (Ekim 2000), S. 34,s. 38.

[2] Feyza Hepçilingirler, "Bir Sevgi İhtilalcısı Sait Faik", Hürriyet Gösteri (Haziran 1986), S. 67, s. 25.

"Hiç kimseye iyi bir yazar olduğumu söyleyemezken iyi bir öğretmen olduğuma inanıyor ve bunu yüksek sesle söyleyebiliyorum. Öğretmenlikten ayrıldığımda, yazarlığımın bu boşluğu doldurabileceğinden kuşkuluydum. İşte bu yüzden Trabzon sürgününden istifa edip İzmir'e döndüğümde ve 1402'lik olduğum için hiçbir yerde iş bulamadığım bir yılı saymazsam, 26 yıldır öğretmenlik yapıyorum. Yazarlıkta bile asıl ünü öğretmenliğimle kazandığımın farkındayım. Önceki dokuz kitap pek çok baskı yapıp pek çok ödül aldığı hâlde Türkçe "Off" un yazarı olarak tanınmamı başka neye bağlayabilirim?"[3]

Türkçeye gönül veren yazarımız Türkçenin yanlış kullanımı ve yabancı kelimelerin Türkçe kelimelere tercih edilmesi konularını eleştirmiş kitaplarında bu konulara yer vermiştir. Dil hakkındaki yazıları ve kitapları için şöyle söyler:

"Evet, gerçekten, diye düşündürebildiğimi umduğum, hiç değilse akıllarına bir soru işareti düşürdüğümü sandığım onlarca kişi. Bunun için uğraşıyorum zaten. Türkçeyi sevdirmek, severek korunmasını, korunarak zenginleştirilmesini sağlamak için."[4]

Yazar; hâlâ Türkçeye ve öykücülüğe değer katmaya devam etmektedir.

Tablo 3. 1. *Yazarın Aldığı Ödüller*

YAZARIN ÖDÜLLERİ	YIL	ESER
Kültür Bakanlığı Çocuk Yapıtları Yarışması Başarı Ödülü	1979	**Yanlışlıklar (oyun)**
Akademi Kitabevi Öykü Birincilik Ödülü	1981	**Sabah Yolcuları (öykü)**
ENKA Edebiyat Ödülleri	1984	**Eski Bir Balerin (öykü)**
Sait Faik Hikâye Armağanı	1985	**Eski Bir Balerin (öykü)**
Sıtkı Dost Çocuk Romanı Yarışması Üçüncülük Ödülü	1985	**Uçtu Uçtu Pelin Uçtu (roman).**
Yunus Nadi Armağanı Öykü İkincilik Ödülü	1989	**Potluğu Gidermek (öykü).**
Balkan Yazarlar Karşılaşması Borski Grümen Ödülü	1991	**Ne Güzel Ölmüştüm (öykü)**
Sedat Simavi Edebiyat Ödülü	1997	**Savrulmalar (öykü)**
ÇGYD 10 Yılın Çocuk Tiyatrosu Ödülü	2011	**Ne Dediniz Anlamadım Yanlışlıklar (oyun)**
TÜYAP İzmir Kitap Fuarı Onur Yazarı Yılın Çocuk Kitabı Jüri Özel Ödülü	2014	
ÇGYD (Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği) Uluslararası Çocuk Kitapları Kurulu	2014	**Türkü Çocuk (roman)**
12. Didim Sanat Edebiyat Günleri Onur Ödülü	2015	
Troya Kültür Sanat Ödülleri - Edebiyat Ödülü	2016	**Yanlışlıklar (oyun).**
85. Dil Bayramı, Onur Ödülü	2017	
Ankara Kitap Fuarı, Onur Yazarı	2021	
(Çukurova Sanat Girişimi) Çukurova Ödülü	2023	

[3] Feyza Hepçilingirler, Sorulmadan, 2. Basım, Everest Yayınları, İstanbul, Mayıs 2006, s. 371.

[4] Feyza Hepçilingirler, Dilin Zamana Dokuduğu Türkçe Günlükleri, Everest Yayınları, İst., 2007, s. 229-230.

Tablo 3. 2. *Feyza Hepçilingirler' in Eserleri*

YAZARIN ESERLERİ	YAYINEVİ
Sabah Yolcuları (1981)	Ödül Alan Kitaplar Yayınevi
Eski Bir Balerin (1985)	Cem Yayınevi
Ürkek Kuşlar(1987)	Cem Yayınevi
Kırlangıçsız Geçti Yaz (1990)	Cem Yayınevi
Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar? (1993)	Simavi Yayınları
Üç Nokta Bir Çizgi (1993)	Gendaş Yayınevi
Çirkin Prenses (1994)	Çınar Yayınları
Savrulmalar (1997)	Remzi Kitabevi
Türkçe "Off"-1 (1997)	Remzi Kitabevi
Türkçe "Off"-2 Dedim Ah (1997)	Remzi Kitabevi
Sorulmadan (2000)	Remzi Kitabevi
Öykünmece (2000)	Remzi Kitabevi
Tanrıkadın (2002)	Remzi Kitabevi
Türkçe Dilbilgisi (2004)	Remzi Kitabevi
Die Hochzeitsnacht (Almanca Öykü Derleme) (2005)	-
Yıldızların Suya Döküldüğü (2005)	Everest Yayınları
Türkçe "Off" 3 – Dilim Dilim Anadilim (2007)	Everest Yayınları
Dilin Zamana Dokuduğu(2007)	Everest Yayınları
İşte Gidiyorum-Göç Öyküleri (2009)	Everest Yayınları
Türkçe Dilbilgisi Öğretme Kitabı (2010)	Everest Yayınları
Tohumun Toprağa Düştüğü (2010)	Everest Yayınları
Filizin Boy Verdiği (2010)	Everest Yayınları
Nasıl Pop-Yazar Olunur? (2013)	Everest Yayınları
Ekinin Harman Olduğu (2013)	Everest Yayınları
Öyküyü Okumak (2013)	Okuryazar Yayınevi
Bu Dağların Karı Erimez (2014)	Everest Yayınları
Arada Aşk Var (2014)	Everest Yayınları
Atascadero'nun Sincapları (2015)	Everest Yayınları
Anlar – 101 Kısa Öykü (2016)	Can Yayınları
Halide Edip Adıvar Halka Doğru: Büyük Mecmua (1919) ve Yedigün (1936-1919) Yazıları (2017)	Can Yayınları
Yazarlık Sınıfı (2018)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Kar Altında Buğday Tanesi (2019)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Öyküyü Yazmak (2022)	Kırmızı Kedi Yayınevi

Tablo 3. 3. *Feyza Hepçilingirler'in Eserleri*

YAZARIN ÇOCUK KİTAPLARI	YAYINEVİ
Altı Çocuk Oyunu-Yanlışlıklar (1980)	Kültür Bakanlığı Yayınları
Uçtu Uçtu Pelin Uçtu (1986)	Sanat Koop Yayınevi
Çirkin Prenses (1994)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Ya Armut Ağacı Olursam (2007)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Harflerimizin Gizli Dünyası (2007)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Yanlışlıklar – Ne Dediniz Anlamadım (2011)	Mitos Boyut Yayınları
Türkü Çocuk (2013)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Üç Valiz, İki Sandık (2013)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Anne Kimdir? (2014)	Kırmızı Kedi Yayınevi
En Güzel Kim? (2014)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Off Dilim (2015)	Kırmızı Kedi Yayınevi
İnsanları da Küçültebilir misin? (2015)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Kanatlı Nokta ile Pelin (2015)	Türkiye İş Bankası Kültür Y.
Of, Dilim! (2015)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Kara Kuzunun Kulağı (2016)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Sevilmek İsteyen Köpekbalığı (2016)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Sihirbaz Babam (2016)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Kara Kargalar ile Ak Martılar (2017)	Doğan Egmont Yayıncılık
Küçülme Oyunu (2017)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Ardahan'dan gelen Mektup (2017)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Ezberbozan Hatice Teyze (2017)	Doğan Egmont Yayıncılık
Yazarlık Sınıfı (2018)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Ayvalık'tan Gelen Mektup (2018)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Beyaz Gülün Öyküsü (2018)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Masal Bozan Feride Teyze (2019)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Bahçedeki Yastık (2019)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Hitit Prensesi Arinna (2019)	Doğan Egmont Yayıncılık
Dut Yemiş Bülbül (2019)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Bay Baykuş ile Bilge Kuş (2019)	İthaki Yayınları
Kim Korkar Karanlıktan (2020)	Sia Kitap
Edirne'den Gelen Mektup (2020)	Kırmızı Kedi Yayınevi
Dünyayı Çocuklar Kurtaracak(2021)	Sia Kitap
Pembe Seven Oğlan (2021)	Doğan Egmont Yayıncılık
Çokbilmiş Sıfır ve Pelin (2021)	Türkiye İş Bankası Kültür Y.
Lahanistan (2021)	Kırmızı Kedi Yayınevi

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

Feyza Hepçilingirler' in çocuk edebiyatı eserlerinin eğitsel iletiler açısından çocuk edebiyatına katkısı ve bu eserlerde eğitsel iletilerin yer alma durumları nitel araştırma desenine göre çalışılmıştır. Nitel araştırma: *"Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir"* (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 45).

Bu çalışma iki aşamadan meydana gelmiştir.

İlk aşamada Feyza Hepçilingirler' in incelenen dört eserinde yer alan eğitsel iletiler göz önüne alınarak eğitsel iletiler dört farklı kategoriye ayrılmış ve bu kategoriler içerisinde eğitsel iletilere kodlar verilmiştir. Bu çalışma doküman inceleme yöntemi ile yapılmıştır. *"Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar"* (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217).

İkinci aşamada betimsel tarama çalışması yapılmıştır. *"Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır"* (Karasar, 2012, s.77). Betimsel tarama; oluşturulan araştırma grubuna Feyza Hepçilingirler' in incelenen dört eserinde en fazla yer alan eğitsel iletiler hakkında sorular oluşturulmuş, eseri okumadan önce ve eseri okuduktan sonra araştırma grubuna bu sorular sorulmuştur.

4.2. Araştırma Nesneleri

Bu araştırmanın birinci aşamasında Feyza Hepçilingirler' in çocuklar için yazdığı hikâyeler arasından seçilen dört hikâye seçilmiş ve "Off, Dilim" "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" "Ardahan'dan Gelen Mektup" "Türkü Çocuk" hikâyeleri incelenmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasındaki bazı kısıtlamalar sebebiyle incelenecek eserlerde sınırlandırılmıştır.

Tablo 4.1. *Araştırmada İncelenen Eserler*

ESERİN ADI	ESERİN YAYINEVİ	ESERİN BASIM YILI	ESERİN BASKISI
Off, Dilim	Kırmızı Kedi	2022	30
Dünyayı Çocuklar Kurtaracak	Sia Kitap	2021	1
Ardahan'dan Gelen Mektup	Kırmızı Kedi	2021	3
Türkü Çocuk	Kırmızı Kedi	2022	26

Araştırmanın ikinci aşamasında katılımcı olarak Antalya'nın Kemer ilçesinde bulunan Arslanbucak Ortaokulu 5. sınıf öğrencilerinden daha önceden Feyza Hepçilingirler' in eserleri ile tanışmış 12 öğrenci araştırma sürecine dâhil edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın birinci aşamasında doküman incelemesi yapılmıştır. Şimşek ve Yıldırım'a göre *"Bu tür araştırmalarda araştırmacı, verileri satır satır okur ve araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutları saptamaya çalışır. Ortaya çıkan anlama göre araştırmacı, belirli kodlar üretir ya da doğrudan verilerden yola çıkarak kodlar oluşturur"* (Şimsek ve Yıldırım, 2013, s.264).

Yazarın çocuk edebiyatı eserleri temin edilmiştir. Çocuk edebiyatındaki konuyla alakalı kitap, makale ve tezlerden yararlanılmıştır. Feyza Hepçilingirler' in eserleri arasından 5. sınıfların seviyelerine uygun seçilen hikâyeler eğitsel değerler açısından incelemek amacıyla okunmuştur. Kitaplarda yer alan iletilerin belirlenmesi ve kodlanması için; Gül (2019), Acele (2019), Yılmaz (2019) tarafından daha önceden eğitsel iletiler ile ilgili yapılan çalışmalardan faydalanılmış ve alanında uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında, incelenen eserlerdeki eğitsel iletiler kodlanmış ve kodlar belirlenen temalara göre düzenlenmiştir. Eğitsel iletilere örnek teşkil etmesi için açıklamalar yapılarak kitaptan kesitler verilmiştir.

Eğitsel iletiler yazarın incelen eserlerinde bulunan iletiler göz önüne alınarak amaçlarına göre beş temaya ayrılmıştır:

Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- Ulusal Değerleri Destekleyen Eğitsel İletiler
- Evrensel Değerleri Destekleyen Eğitsel İletiler
- Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Her bir ileti kategorisi ilk harfleri esas alınarak kodlanmış, kategoriler altında yer alan iletiler başına ait olduğu kategorinin baş harfi getirilerek numaralandırılmıştır. Temalara ayrılan her ileti dâhil olduğu temanın ilk harfleri esas alınarak kodlanmıştır. Kodlanan iletiler her temanın altına ait olduğu temanın baş harfi yazılarak numaralandırılmıştır.

"Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler" in kodlaması şöyledir:

1. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler "K" harfi ile kodlanmıştır.
2. Toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler "T" harfi ile kodlanmıştır.
3. Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler "U" harfi ile kodlanmıştır.
4. Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler "E" harfi ile kodlanmıştır.
5. Çevre bilinci gelişimini destekleyen eğitsel iletiler "Ç" harfi ile kodlanmıştır.

Araştırmadaki eserlerde bulunan eğitsel iletilerin amaçlarına göre temalara ayrılmış ve kodlanmış şekli aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4. 2. *Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**İLETİ KODU**	**İLETİ ADI**
K1.	Gurur Duyma	K48.	İtiraz Etmek
K2.	Hayal Kurmak	K49.	Kaygılanmak
K3.	Merak Etmek	K50.	Yalan Söylemek
K4.	Takdir Etmek	K51.	Çözüm Önerisinde Bulunmak
K5.	Pişman Olmak	K52.	İntikam Almak
K6.	Mutlu Olmak/Mutlu Etmek	K53.	Şiddet Uygulamak
K7.	Umutsuz Olmak	K54.	Öneride Bulunmak
K8.	Çıkarımda Bulunmak	K55.	Vefalı Olmak
K9.	Dikkat Etmek	K56.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Vermeme
K10.	Küçümseme	K57.	Güven Duymamak
K11.	Kıskanç Olmak	K58.	Onaylamamak
K12.	Hatırlama/ Hatırlayamama	K59.	Sorumluluk Alma
K13.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Verme	K60.	Sorumsuz Olma
K14.	İsteksiz Olmak	K61.	Tahmin Etmek
K15.	Özgür Olmak	K62.	Fark Etme
K16.	İnanmak İstememek	K63.	Fark Etmeme
K17.	Umursamama	K64.	Fırsatı Değerlendirme
K18.	Üzgün Olmak	K65.	Düşünceye Değer Verme
K19.	Nefret Etmek	K66.	Düşünceye Değer Vermeme
K20.	Esprili Olmak	K67.	Pes Etmeme
K21.	İhmal Etmek	K68.	Çaresizlik

İLETİ KODU	İLETİ ADI	İLETİ KODU	İLETİ ADI
K22.	Cesaretlendirmek/ Cesur Olmak	K69.	Bilmeme
K23.	Plan Yapmak	K70.	Kararsızlık
K24.	Güven Duymak	K71.	Hak Etme
K25.	Üstünü Kurmaya Çabalamak	K72.	Değer Verme
K26.	Dışlamak	K73.	Değer Vermeme
K27.	Eleştiri Yapmak	K74.	Anlayış Gösterme
K28.	Şaşırmak	K75.	Utanma
K29.	Onay Beklemek/ Onaylamak	K76.	Ön Yargı
K30.	Kıyaslamak	K77.	Ukalalık
K31.	Sevgi Göstermek	K78.	Heyecan
K32.	Duruma Göre Hareket Etme	K79.	Endişe Etme
K33.	Yalnız Kalma İsteği	K80.	Sabır / Sabırsızlık
K34.	Ön Görememek	K81.	İstek
K35.	Rahatlamak	K82.	Sır Saklamak
K36.	Şikâyet Etmek	K83.	Durumu Kabullenme
K37.	Beğenmek/ Hoşlanmak	K84.	Paylaşmak
K38.	Beğenmemek/ Hoşlanmamak	K85.	Sıkılmak/Bıkmak
K39.	Çekinmek	K86.	Şımartmak
K40.	Kızmak/ Öfkelenmek	K87.	Paylaşmak İstememe
K41.	Korkmak	K88.	Komik Gelmek
K42.	Fikir Yürütmek	K89.	Empati Kurma
K43.	Ad Takma		
K44.	Araştırma Yapmak		
K45.	Açık Olmak		
K46.	Özlem		
K47.	Durumdan Rahatsız Olmak		

Tablo 4. 3. *Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	İLETİ ADI	İLETİ KODU	İLETİ ADI
T1.	Özür Dilemek	T9.	Arkadaşlık
T2.	Nezaket Göstermek	T10.	Nezaketsizlik
T3.	Selamlaşmak	T11.	Takdir Etme
T4.	Yardımsever Olmak	T12.	Saygı Gösterme
T5.	Bilgi Vermek	T13.	İşbirliği
T6.	Açıklama Yapmak	T14.	Birlik Beraberlik
T7.	Örnek Vermek	T15.	İzin İsteme
T8.	Alay Etmek	T16.	İzin Verme/İzin Vermeme

Tablo 4. 4. *Ulusal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**İLETİ KODU**	**İLETİ ADI**
U1.	Ana Dilini Sevmek / Ana Dilinde Yapılan Yanlışlıkları Fark Etmek	U3.	Vatanı Sevmek
U2.	Ana Dilde Yapılan Yanlışlıkları Eleştirmek	U4.	Farkındalık Yaratma

Tablo 4. 5. *Evrensel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**İLETİ KODU**	**İLETİ ADI**
E1.	İyilik	E2.	Doğruluk

Tablo 4. 6. *Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**İLETİ KODU**	**İLETİ ADI**
Ç1.	Doğaya Değer Verme	Ç4.	Farkındalık Yaratma
Ç2.	Doğa Sevgisi	Ç5.	Sit Alanlarını Koruma
Ç3.	Hayvan Sevgisi		

Araştırmanın ikinci aşamasında:

Katılımcılara sormaca formu uygulanmıştır. Feyza Hepçilingirler' in eserlerinde yer alan eğitsel iletilerin öğrenciye ne kadar aktarılabildiğini anlamak için yazarın seçilen eserlerinde bulunan eğitsel iletilerden bazıları kitapta kullanılma sıklığına göre seçilmiş ve ön test-son test soruları bu iletilere göre gruplandırılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan test soruları alanında uzman kişiler tarafından incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Ön test soruları, öğrenciler eseri okumadan önce uygulanmış ve öğrencilerin iletilere ait düşünceleri anlaşılmak istenmiştir. Daha sonra öğrencilere eser okutulmuştur. Son test sorularında ön test sorularının birebir aynısı kullanılırken belirlenmiş her eğitsel iletiye ait gruba eserle bağlantılı sorular ilave edilmiştir. Örneğin araştırmada 1. soru grubu soruları "sorumluluk" eğitsel iletisine göre hazırlanmıştır. Ön testte 1-a ve 1-b soruları yer almaktadır. Son teste yine 1-a ve 1-b soruları bulunurken kitaptan sorumluluk iletisine ait 1-c sorusu ilave edilmiştir. Ön test ve son testte birebir aynı sorular sorularak kitabın öğrencilerin görüşlerini ne kadar değiştirdiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Son testte ilave edilen sorularla ise kitaptaki iletinin ne kadar fark edildiği görülmek istenmiştir. Araştırma öğrencilerin her ay bir kitap okuyacağı şekilde planlanmıştır.

Araştırmada ön test ve son test sorularını öğrencilerin detaylı bir şekilde cevaplamaları sağlanmış olup test sorularını cevaplamaları için öğrencilere 30-40 dakika süre tanınmıştır.

Araştırmaya katılmaya gönüllü 5. sınıf öğrencilerine araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırma nitel araştırma yöntemlerinin hassasiyeti göz önünde bulundurularak uygulanmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ön test-son test uygulanırken öğrencilerin kendilerine 1'den 12' ye kadar olan rakamlardan biri seçtirilerek öğrencilerin numaralarını gizli tutmaları istenmiş ve böylelikle sorulara daha özgür cevaplar vermeleri sağlanmıştır.

Eserler okunduktan sonra öğrencilere açık uçlu sorular sorularak görüşme yöntemi uygulanmıştır. Görüşmeler ortalama 10-15 dakika sürmüştür. Öğrencilerin konuşmaları tek tek not edilmiştir. Görüşmeler not edilirken ön test-son testteki gizlilik korunmuş ve öğrencilere alfabetik olarak harf verilmiştir.

4.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Konuyla ilgili çocuk edebiyatındaki tezler, makaleler ve kitaplar incelenmiş gerekli kısımları ile ilgili notlar alınmıştır. Yapılan araştırmalar sonucu edinilen bilgiler çalışmada kaynaklık etmiştir.

Diğer bölümde ise Feyza Hepçilingirler' in eserleri okunarak dört tane hikâye seçilmiş, hikâyelerin eğitsel değerler açısından betimsel analizi yapılarak gruplandırılmıştır. *"Elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır"*(Şimsek ve Yıldırım, 2013, s.239).

Araştırmanın ikinci aşamasında araştırmada yapılan öğrencilerin ön test – son test sorularına verdikleri yanıtlar istatiksel uygun tekniklerle ve araçlarla analiz edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen görüşleri değerlendirirken içerik analizi kullanılmıştır.

İkinci aşamada ön test – son test sorularına verilen cevapların karşılaştırmalı tabloları oluşturulmuş, tablolar ayrıntılı şekilde analiz edilmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde içerik analizi kullanılmış, öğrencilerin konuşmaları not edilmiş ve sorulara verdikleri cevaplar yorumlanmıştır. *"İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramalar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır"* (Şimsek ve Yıldırım, 2013, s.242).

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. Feyza Hepçilingirler' in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilerin Eser Bazlı İncelenmesi

5.1.1. "Off, Dilim" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular

"Off, Dilim" Adlı Eserin Özeti

Burçin televizyonda yapılan dil hatasını annesine söyler ve ondan aferin alır. Bu övgüden sonra Burçin ve ablası Burçak çevresindeki dil yanlışlıklarını bulmak için adeta yarışırlar. Televizyonda yanlış kullanılan sözcükleri ve yanlış kurulan cümleleri bulmaya çalışırlar, gittikleri alışveriş merkezindeki mağazaların tabelalarında yabancı isimleri tercih etmelerini eleştirirler. Bu süreç içerisinde Burçak, kardeşine hiç hoş olmayacak davranışlarda bulunur; alay eder, lakap takar. Burçak alışveriş merkezindeki gezilerinden sonra öğretmenine bir öneri ile gider. Bir proje haline gelen öneride alışveriş merkezine gidilerek röportaj yapılır, tabelaların ve vitrinlerin fotoğrafları çekilir ve tabela isimleri hakkında bilgi edinilir.

Burçin'e bir gün sevdiği arkadaşı Ada'dan mektup gelir. Mektuba çok sevinir fakat içindeki yazıları okuyamaz. Çünkü Ada kelimeleri kısaltmış ve bazı harfleri farklı yazmıştır. Ablası onun için mektubu okuduğunda mektubun Türkçe olduğuna çok şaşırır.

Amerika'dan halası Betül bir süreliğine Türkiye'ye gelir ve Burçinlerin evinde kalacaktır. Burçin ve Burçak halalarına bazı sorular sorarlar. Sorularına verilen cevapların sonunda ne olursa olsun insanın vatanının ve dilinin ne kadar kıymetli, özel olduğunu anlarlar.

Halalarının erkek arkadaşı Serkan, aile ile tanışmak için evlerine gelir; dil ve ülke üzerine konuşulmaya başlanır. Serkan'ın bu sohbet esnasında yaptığı yorumların doğru olmadığı konusunda aile fertleri tarafından eleştirilir.

Bir gün Burçin müzik dinlerken halası kulak misafiri olur ve söylenilen şarkının sözlerine anlamlandıramaz. Tekrar dinlemek ister. Burçin ile Burçak dinledikleri şarkının sözleri hakkında çıkarımlarda bulunurlar. Bazı şarkıların ne kadar anlamsız sözler ifade ettiği kanısına varırlar. Daha sonra Burçin ve Burçak anlamsız sözleri olan şarkıların örnekleri ile halalarının yanına gelirler.

Çocukların dedesi ve babaannesi halaları yurtdışına gidinceye kadar kızlarının yanında, onlarda kalmaya başlamışlardır.

Sürekli televizyon izleyen çift izledikleri programlardaki dil yanlışlıklarını sesli olarak eleştirirler ve bu eleştirilerini torunları ile paylaşırlar. Burçak kardeşine yaptığı yanlış davranışları ailesinin büyüklerinin öğüt vermesi sayesinde fark eder ve düzeltir.

Tablo 5.1. *"Off, Dilim" Adlı Kitaptaki Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**	**İLETİ KODU**	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
K1.	Nezaket Göstermek	11	K28.	Şaşırmak	26
K2.	Hayal Kurmak	2	K29.	Onay Beklemek/ Onaylamak	14
K3.	Merak Etmek	49	K30.	Kıyaslamak	6
K4.	Takdir Etmek	10	K31.	Sevgi Göstermek	10
K5.	Pişman Olmak	3	K32.	Duruma Göre Hareket Etme	5
K6.	Mutlu Olmak/Mutlu Etmek	19	K33.	Yalnız Kalma İsteği	1
K7.	Umutsuz Olmak	4	K34.	Ön Görememek	1
K8.	Çıkarımda Bulunmak	3	K35.	Rahatlamak	1
K9.	Dikkat Etmek	1	K36.	Şikâyet Etmek	3
K10.	Küçümseme	8	K37.	Beğenmek/ Hoşlanmak	4
K11.	Kıskanç Olmak	1	K38.	Beğenmemek/ Hoşlanmama	5
K12.	Hatırlama/ Hatırlayamama	2	K39.	Çekinmek	3
K13.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Verme	3	K40.	Kızmak/ Öfkelenmek	23
K14.	İsteksiz Olmak	1	K41.	Korkma	7
K15.	Özgür Olmak	2	K42.	Fikir Yürütmek	4
K16.	İnanmak İstememek	1	K43.	Ad Takma	5
K17.	Umursamama	6	K44.	Araştırma Yapmak	2
K18.	Üzgün Olmak	1	K45.	Açık Olmak	2
K19.	Nefret Etmek	2	K46.	Özlem	2
K20.	Esprili Olmak	3	K47.	Durumdan Rahatsız Olmak	3
K21.	İhmal Etmek	1	K48.	İtiraz Etmek	20
K22.	Cesaretlendirmek Cesur Olma	1	K49.	Kaygılanmak	1
K23.	Plan Yapmak	5	K50.	Yalan Söylemek	1
K24.	Güven Duymak	1	K51.	Çözüm Önerisinde Bulunmak	1
K25.	Üstünü Kurmaya Çabalamak	4	K52.	İntikam Almak	1
K26.	Dışlamak	1	K53.	Şiddet Uygulamak	3
K27.	Eleştiri Yapmak	111	K54.	Öneride Bulunma	10
Toplam					**420**

Tablo 5.1. incelendiğinde yazarın "Off, Dilim" adlı eserinde 420 ileti ile en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiye rastlanmaktadır. Kişisel gelişimi destekleyen iletilerin başında en fazla frekansa sahip "eleştiri yapmak"(111) ilk sırayı alırken bu iletiyi sırasıyla "merak etmek"(49), "şaşırmak"(26), "kızmak/öfkelenmek"(23) iletileri takip etmektedir. En fazla kullanılan bu iletiler kişisel gelişimi destekleyen iletilerin neredeyse yarısına tekabül etmektedir.

Kitabın kahramanları Türkçenin kullanımında yapılan yanlışları bulmaya ve bu konuda alan araştırması yapmaya çalışırken yanlış kullanılan kelimeleri, yanlış kurulan cümleleri, Türkçeyi her yerde kuşatan yabancı kelimeleri eleştirmiş; araştırma sırasında yeni bilgiler edinirken merak etmiş ve araştırmalarının sonuçlarına bazen şaşırmış bazen de öfke duymuştur.

Tablo 5. 2. "Off, Dilim" Adlı Kitaptaki Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
T1.	Özür Dilemek	3
T2.	Nezaket Göstermek	11
T3.	Selamlaşmak	2
T4.	Yardımsever Olmak	3
T5.	Bilgi Vermek	62
T6.	Açıklama Yapmak	40
T7.	Örnek Vermek	8
T8.	Alay Etmek	41
Toplam		**170**

Tablo 5. 2. incelendiğinde toplumsal gelişimi destekleyen iletiler içinde en fazla iletiye 62 frekans ile "bilgi vermek" iletisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu iletiyi sonra sırasıyla 40 ileti ile "açıklama yapmak" , 40 ileti ile "alay etmek" ve 11 ileti ile "nezaket göstermek" iletileri takip etmektedir.

Yazar kitaptaki kahramanların Türkçenin kullanımı ile ilgili farkındalık yaratmak istemesi sebebiyle konu hakkında kahramanlar arasında birçok bölümde sorular sorulmuş, kahramanlara konu hakkında açıklama yapılmış ya da bilgi verilmiştir. Böylelikle bilgi edinmenin, toplum için önemli olan konuları fark etmenin, edinilen bilgileri aktarmanın önemi üzerinde durulmuş, okuyucuya bu iletiler aktarılmaya çalışılmıştır.

Bu iletiler ele alınırken karşılıklı diyaloglarda nezaket kurallarına dikkat edildiği gerek diyaloglarla gerekse davranışlarla okuyucuya hissettirilmiştir.

Yazarın alay etme iletisini sıklıkla kullanmasının sebebi kitapta abla kardeş arasında geçen bu davranışın üzerinde durarak bu davranışın ne kadar üzücü ve yanlış olduğunun fark edilmesini sağlamak istemesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. 3. *"Off, Dilim" Adlı Kitaptaki Ulusal Gelişimi Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
U1.	Ana Dilini Sevmek / Ana Dilinde Yapılan Yanlışlıkları Fark Etmek	53
U2.	Ana Dilde Yapılan Yanlışlıkları Eleştirmek	111
U3.	Vatanı Sevmek	1
U4.	Farkındalık Yaratma	6
Toplam		**171**

Tablo 5. 3. 'ten elde edilen bilgilere göre en fazla frekansa sahip olan iletinin "ana dilinde yapılan yanlışlıkları eleştirmek" (111) olarak görülmektedir. Daha sonra en fazla frekansa sahip olan ileti ise "ana dilini sevmek / ana dilinde yapılan yanlışlıkları fark etmek" (53) iletisi takip etmektedir.

Yazar, eserinde Türkçenin evde, okulda, sokakta, televizyonda yani her yerde kullanımına değinerek ana dilini sevmek / ana dilinde yapılan yanlışlıkları fark etmek ve ana dilinde yapılan yanlışlıkları eleştirme iletileri vermek amacıyla üzerine eserini kurgulamıştır. Bu sebeple ana dilini sevmek / ana dilinde yapılan yanlışlıkları fark etmek ve ana dilinde yapılan yanlışlıkları eleştirme iletileri üzerinde durulurken diğer kategorilerde bilgi edinmek, eleştiri yapmak, açıklama yapmak iletilerini ise eşgüdümlü olarak kullanmaktadır.

"Off, Dilim" adlı eser eğitsel iletiler bakımından incelendiğinde 761 ileti tespit edilmiştir. Bu eserde en fazla 420 ileti ile kişisel gelişimi destekleyen iletiye, 170 ileti ile toplumsal gelişi destekleyen iletiye, 171 ileti ile ise ulusal gelişimi destekleyen iletiye yer verilmiştir.

Eserde asıl vermek istenen ana fikir, dilimizin yanlış kullanımını fark ettirmek ve bununla ilgili okuyucuyu düşündürmektir. Bu sebeple en fazla bilgi verme, fark etme, açıklama yapma, eleştiri yapma iletilerine yer verilmiştir.

Eserin başlarında Burçak ve Burçin televizyon kanallarındaki dil yanlışlarını bularak bunlar hakkında eleştirilerde bulunmuş; bu konu ile ilgili okulda proje düzenlenmiş; çevrede dilin kullanımı ve insanların dil hakkındaki düşünceleri üzerine araştırma yapılmış; aile içerisinde her fırsatta dilimizi kullanma şeklimiz ve dilimizin önemi hakkında bilgilendirmeler ve yorumlar paylaşılmıştır.

Kitap incelendiğinde diğer üzerinde durulan iletiler ise merak etme ve merakla birlikte açıklama yapma iletileridir. Burçak ve Burçin dil üzerindeki düşüncelerini yeniden yapılandırmak için ve gelişmekte oldukları dönemde çevrelerinde bulunan farklılıkları anlamlandırma isteği sebebiyle sorular sormuşlar; içerisinde bulundukları toplumun bireylerine merak duygularını dile getirmişlerdir. Kendisine yöneltilen soruları çevresindeki bireyler yanıtlayarak açıklamalar da bulunmuştur. Konu hakkında anlamlandırmalar ve yeni düşünceler edinilmesi sağlanmıştır.

Eserde Burçak adlı kahraman; her fırsatta kardeşiyle alay etmekte, onu küçümsemekte, küçük düşürmeye çalışmakta ve kardeşine bazı adlar takmaktadır. Burçin'in ise ablasının yaptığı bu davranışlar karşısındaki hislerine yer verilmiştir. Böylelikle alay etmek ve ad takma iletileri üzerinde durulmuştur. Bu iletiler aracılığıyla yapılan davranışların yanlış olduğu okuyucuya hissettirilmiştir.

5.1.2.“ Dünyayı Çocuklar Kurtaracak” Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular

“Dünyayı Çocuklar Kurtaracak” Adlı Eserin Özeti

Orkun ve annesi restoranda Buğra ile karşılaşırlar. Buğra Amerika'dan gelen kuzenleri ile Orkun'u tanıştırır. Orkun ve arkadaşları ailelerini restoranda bırakarak deniz kıyısında yürüyüşe çıkarlar. Yol boyunca karşılaştıkları ağaçların, hayvanların özelliklerinden ya da küresel ısınmadan, orman yangınlarından, iklim krizinden ve iklim krizinin sonuçlarından, bahsederek bilgi alışverişinde bulunurlar. Yolda ilerlerken denize kirli su akıtan bir boru ile karşılaşırlar. Karşılaştıkları kirli su borusunun nereden geldiğini araştırmak üzere boruyu takip ederler ve borunun bir fabrikaya ait olduğunu anladıktan sonra gerekli işlemlerin yapılması için fabrikanın sahibi ile görüşürler. Fabrikanın sahibinin anlattıklarına pek inanmasalar da fabrikadan çıkarlar. Fabrikadan çıktıktan sonra ormanda yol alırken orman yangınının ortasında kalırlar ve oradaki insanlar onları orman yangınından kurtarırlar. Ailelerinin yanına dönen Orkun ve arkadaşları yaşadıklarını ailelerine anlatırlar. Önce duydukları karşısında telaşlanan aileler daha sonra çocukların karşılaştıkları durumlar karşısında yaptıkları davranışlarını takdir ederler.

Aileler, atık su ile ilgili yapılması gereken işlemleri yapacaklarını ve bu konunun takipçisi olacaklarını söylerler.

Tablo 5. 4. *"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Kitaptaki Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS	İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS
K2.	Hayal Kurmak	3	K29.	Onay Beklemek / Onaylamak	17
K3.	Merak Etmek	48	K30.	Kıyaslamak	10
K4.	Takdir Etme	7	K31.	Sevgi Göstermek	6
K5.	Pişman Olmak	4	K59.	Sorumluluk Alma	3
K55.	Mutlu Olmak/Mutlu Etmek	8	K60.	Sorumsuz Olma	1
K7.	Sır Saklamak	1	K34.	Sevmeme	1
K8.	Sır Saklayamamak	1	K36.	Şikâyet Etmek	3
K9.	Memnuniyetsizlik	3	K37.	Beğenmek/ Hoşlanmak	6
K10.	Heyecan Duymak	6	K41.	Korkmak	7
K11.	Kıskanç Olmak	1	K42.	Fikir Yürütmek	5
K12.	Hatırlama/ Hatırlayamama/Hatırlatma	19	K44.	Araştırma Yapmak	1
K56.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Vermeme	6	K48.	İtiraz Etmek	17
K14.	İsteksiz Olmak	1	K54.	Öneride Bulunma	10
K15.	Ön Yargı	6	K62.	Fark Etme	25
K16.	İnanmak İstememek	5	K63.	Fark Etmeme	5
K17.	Umursamama	7	K61.	Tahmin Etmek	16
K18.	Üzgün Olmak	2	K64.	Fırsatı Değerlendirme	1
K19.	Tecrübeli Olmak	2	K65.	Düşünceye Değer Verme	3
K21.	Sıkılmak	4	K66.	Düşünceye Değer Vermeme	3
K22.	Bencillik	1	K67.	Pes Etmeme	3
K23.	Plan Yapmak	1	K68.	Çaresizlik	9
K24.	Güven Duymak / Kendine Güven Duymak	5	K69.	Bilmeme	8
K57.	Güven Duymamak	3	K70.	Kararsızlık	5
K58.	Onaylamamak	6	K71.	Hak Etme	2
K27.	Eleştiri Yapmak	1	K79.	Endişe Etmek	10
K28.	Şaşırmak	18			
K35.	Rahatlamak / Rahatlatmak	4			
Toplam					**227**

Yukarıdaki Tablo 5. 4. incelendiğinde kişisel gelişimi destekleyen iletiler içinde en fazla iletiye 48 frekans ile "merak etmek" iletisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu iletiyi sonra sırasıyla 25 ileti ile "fark etme" , 19 ileti ile "hatırlama/ hatırlayamama /hatırlatma" ve 18 ile "şaşırmak" iletileri takip etmektedir.

Eserde Orkun ve arkadaşlarının gezileri boyunca karşılaştıkları nesneler ve durumları merak etmeleri, fark etmeleri yaptıkları konuşmalarda konuştukları konular hakkında bilgilerini hatırlamaya çalışmaları ve yeni bilgiler karşısında şaşkınlığa uğramaları konuları anlatılmaktadır. Bu sebeple en fazla kişisel gelişimi destekleyen iletilerin başında merak etme ve fark etme iletileri üzerinde durulmuştur.

Tablo 5. 5. *"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Kitaptaki Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
T9.	Arkadaşlık	2
T2.	Nezaket Göstermek	7
T3.	Selamlaşmak	4
T4.	Yardımsever Olmak	3
T5.	Bilgi Vermek	71
T6.	Açıklama Yapmak	45
T10.	Nezaketsizlik	2
T11.	Tehdit Etme	2
T12.	Saygı Gösterme	2
T8.	Alay Etmek	13
Toplam		**151**

Tablo 5. 5.'ten elde edilen bilgilere göre toplumsal gelişimi destekleyen iletilere göre en fazla frekansa sahip olan iletinin "bilgi vermek"(71) olarak görülmektedir. Daha sonra en fazla frekansa sahip olan ileti ise "açıklama yapmak" (45) iletisi takip etmektedir.

Toplumsal gelişimi destekleyen iletiler incelendiğinde eserde bir araya gelen arkadaşların aralarında yaptıkları bilgi alış verişi ve açıklamalar ile okuyucuya yeni bilgiler kazandırılmak istenmektedir. Bundan dolayı bilgi verme ve açıklama yapma iletileri sıklıkla kullanılmaktadır.

Kahramanların çıktıkları gezintide birbirleri ile iletişimleri ve orada karşılaştıkları kişilerle kurdukları diyaloglarda olumsuz davranışlara göre saygı, nezaket gibi olumlu davranışlara daha fazla yer verilmektedir.

Tablo 5. 6. *"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Kitaptaki Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
Ç1.	Doğaya Değer Verme	73
Ç2.	Doğa Sevgisi	3
Ç3.	Hayvan Sevgisi	1
Ç4.	Farkındalık Yaratma	35
Toplam		**112**

Tablo 5. 6.' ya göre kişisel gelişimi destekleyen iletilerin başında en fazla frekansa sahip "doğaya değer verme"(73) ilk sırayı alırken ikinci sırayı ise "farkındalık yaratma"(35) iletisi almıştır.

Eserde toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin başında bulunan bilgi verme iletisi çevre bilincinin gelişimini destekleyen iletilerden doğaya değer verme iletisi ile bir arada kullanılmaktadır. Doğaya değer verme iletisini; küresel ısınmadan, iklim krizinden, orman yangınlarından, fabrika atıklarının zararlarından bilgiler verilerek okuyucuya kazandırılmak amaçlanmaktadır.

Kitap eğitsel iletilerine göre incelendiğinde 277 ileti ile en çok kişisel gelişimi destekleyen iletinin bulunduğu görülmektedir. Kişisel gelişimi destekleyen iletileri 151 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen iletiler ve 112 ileti ile çevre bilincinin gelişimini destekleyen iletiler sırasıyla takip eder. Feyza HEPÇİLİNGİRLER' in "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" eseri eğitsel iletiler açısından incelendiğinde eserin tamamında 540 eğitsel ileti bulunduğu görülür.

Eserin tümünde çevre bilinci oluşturulmak istenmektedir. Bu sebeple eserdeki kahramanların çevre, doğa ve insanlar üzerine yaptığı konuşmalar bulunmaktadır. Yapılan bu konuşmalarda dile getirilen bilgilerin farklı kaynaklardan araştırılarak elde edildikten sonra kabul edilmesi gerektiği de vurgulanmıştır.

5.1.3.“Ardahan’dan Gelen Mektup” Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular

“Ardahan’dan Gelen Mektup” Adlı Eserin Özeti

Mustafa Ardahan'da yaşayan, sorumlulukları yaşına göre ağır olan bir öğrencidir. Babası şehir dışında çalışmaktadır. Kız kardeşine ve annesine o destek olmaktadır. Bir gün Mustafa'nın öğretmeni; sınıftaki öğrencilerine tanımadıkları birine mektup yazmaları gereken bir etkinlik verir.

Mustafa'nın mektup arkadaşı ise Amerika’dan İstanbul'a tatile gelen bir kızdır. Mustafa önce mektup arkadaşı hakkında ön yargıya kapılır. Fakat zamanla bu ön yargısı kırılır. İlk zamanlar mektup yazmakta zorlanan Mustafa ve Diyar daha sonra mektup yazmanın çok güzel bir etkinlik olduğunu düşünmeye başlarlar. Mustafa mektuplarında Ardahan'ın güzelliklerinden, sıkıntılarından, geçim kaynaklarından, adını nereden aldığından; çevresindeki güzel insanlardan, ailesinden ve Gül Nine’den bahseder. Diyar ise Amerika'da yaptıklarını ve ailesini anlatır. Mustafa son mektubunda Ardahan'ı görmesi için Diyar ve ailesini memleketlerine davet eder. Fakat sonra onları güzel ağırlayamayacağını düşünerek pişman olur. Annesi bu duruma üzülen Mustafa'yı teselli eder. Mektuplaşmanın çok güzel olduğunu düşünen Mustafa ve Diyar mesafeler ne kadar uzak olursa olsun mektuplaşmaya devam etmek istediklerini birbirlerine söylerler.

Tablo 5. 7. *“Ardahan’dan Gelen Mektup” Adlı Kitaptaki Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS	İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS
K2.	Hayal Kurmak	15	K48.	İtiraz Etmek	1
K3.	Merak Etmek	23	K49.	Kaygılanmak	2
K4.	Takdir Etmek	12	K51.	Çözüm Önerisinde Bulunmak	1
K5.	Pişman Olmak	8	K54.	Öneride bulunmak	1
K6.	Mutlu Olmak/Mutlu Etmek	24	K55.	Vefalı Olmak	4
K7.	Umutsuz Olmak	1	K59.	Sorumluluk alma	14
K8.	Çıkarımda Bulunmak	2	K61.	Tahmin etme	1
K11.	Kıskanç Olmak	1	K62.	Fark etme	10
K13.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Verme	10	K63.	Fark etmeme	1
K18.	Üzgün Olmak	12	K65.	Düşünceye değer verme	1
K22.	Cesaretlendirmek/ Cesur Olmak	3	K67.	Pes etmeme	1

İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS	İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS
K24.	Güven Duymak	1	K68.	Çaresizlik	7
K27.	Eleştiri Yapmak	2	K69.	Bilmeme	2
K28.	Şaşırmak	8	K70.	Kararsızlık	6
K29.	Onay Beklemek/ Onaylamak	4	K71.	Değer Verme	22
K30.	Kıyaslamak	28	K72.	Değer Vermeme	2
K31.	Sevgi Göstermek	13	K74.	Anlayış Gösterme	5
K37.	Beğenmek/ Hoşlanmak	7	K75.	Utanma	2
K38.	Beğenmemek/ Hoşlanmamak	3	K76.	Ön Yargı	16
K40.	Kızmak/ Öfkelenmek	1	K77.	Ukalalık	2
K41.	Korkmak	4	K78.	Heyecan	4
K42.	Fikir Yürütmek	2	K80.	Sabır / Sabırsızlık	6
K44.	Araştırma Yapmak	5	K81.	İstek	15
K46.	Özlem	3	K82.	Sır Saklamak	2
K47.	Durumdan Rahatsız Olmak	1	K85.	Paylaşmak	3
K48.	İtiraz Etmek	1			
Toplam					**324**

Tablo 5. 7. incelendiğinde kişisel gelişimi destekleyen iletiler içinde en fazla iletiye 28 frekans ile “kıyaslamak” iletisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu iletiyi sonra sırasıyla 24 ileti ile “mutlu olmak”, 23 ileti ile “merak etmek” ve 22 ileti ile “değer vermek” iletileri takip etmektedir.

Yazar eserinde farklı yaşam olanaklarına sahip bireylerin yaşadıkları güzellikleri ve sıkıntıları göstermek istemiştir. Bu sebeple farklı ülkelerde yaşayan Mustafa ve Diyar’ı yaşam koşulları, yaşadıkları çevre iki mektup arkadaşının aralarında yaptıkları yazışmalar ile anlatılmış ve merak iletisine yer verilmiştir. Kitapta mektuplar sayesinde birbirlerinin yaşamlarını öğrenen Mustafa ve Diyar; kendi yaşamları ile arkadaşının sahip olduğu farklı yaşam şekli karşılaştırılmış ve böylelikle farklı yaşamlara saygı, karşındaki kişinin yerine koyup onun hissettiklerini anlama, sahip olduklarının kıymetini bilme gibi değerler iletilerle okuyacağı aktarılmaya çalışılmıştır.

Yazar kitaptaki kahramanlara yüklediği görevle mutlu olma iletisi üzerinde çokça durmuştur. Bu ileti okuyucuya Mustafa'nın yaşadığı yerdeki insanlarla iletişimi, ailesine karşı sevgisi, yardımseverliği ile verilmeye çalışılmıştır.

Mutlu olma iletisiyle değer verme iletisi çoğu yerde birlikte verilmiştir. Değer verme iletisi; yeri geldiğinde emek verilerek elde edilen kazın yenilmeyerek şehir dışında olan babanın gelmesini beklenmesiyle, Gül Nine'ye götürülen börekle, Mustafa'nın Diyar'a yazacağı mektup kâğıtlarını saklamasıyla eserde yer almıştır.

Kitapta yazarın sorumluluk iletisine yer vermesinin sebebi ise okuyucunun kahramanlarla empati kurması sağlanarak kendi sorumluluklarını gözden geçirmesini ve sahip olduklarının değerini fark etmesini sağlamaktır.

Tablo 5. 8. *"Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Kitaptaki Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
T1.	Özür Dilemek	1
T2.	Nezaket Göstermek	13
T4.	Yardımsever Olmak	13
T5.	Bilgi Vermek	33
T6.	Açıklama Yapmak	5
T9.	Birlik Beraberlik	2
T10.	İşbirliği	1
Toplam		**68**

Tablo 5. 8. 'den elde edilen bilgilere göre toplumsal gelişimi destekleyen iletilerden en fazla frekansa sahip olan iletinin "bilgi vermek"(33) iletisi olarak görülmektedir. Daha sonra en fazla frekansa sahip olan iletiler ise "nezaket göstermek ve yardımsever olmak" (13) iletileridir.

Kitapta yazar kahramanların mektuplarla yaşadıkları yerleri birbirlerine tanıtması konusu üzerinde çokça durduğu için bilgi verme iletisi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler içinde en fazla yer verilen ileti olmuştur.

Yazar okuyucuya yardımsever olmanın ve bunu yaparken karşılıklı nezaket kurallarına uygun davranmanın ne kadar önemli olduğunu hissettirmek amacıyla kişisel gelişimi destekleyen iletiler içinde bu iki iletiye kitapta oldukça değinmiştir. Bu iletiler Mustafa'nın çevresindeki arkadaşlarına ve büyüklerine karşı davranışlarıyla kitapta okuyucuya verilmek istenmiştir.

Tablo 5. 9. *"Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Kitaptaki Ulusal Gelişimi Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
U4.	Farkındalık Yaratma/ Şehirlerimiz	10
Toplam		**10**

Tablo 5. 9. incelendiğinde yazarın **"**Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserinde kişisel gelişimi destekleyen iletilerden 8 frekansla "farkındalık yaratma/ şehirlerimiz" iletisine rastlanmaktadır.

Yazar; okuyucuya eserle Ardahan ilinin güzelliklerini, kültürünü ve şehirle ilgili efsanelerini anlatmıştır. Eserde okuyucuya ülkemizdeki şehirlerden birini tanıtmıştır.

Tablo 5. 10. *"Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Kitaptaki Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
E2.	Doğruluk	8
Toplam		**8**

Tablo 5. 10. 'da yer alan bilgilere göre yazarın "Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserinde evrensel gelişimi destekleyen iletilerden 8 frekansla "iyilik" iletisi yer almaktadır.

Yazar; eserdeki kahramanın mektup arkadaşına kendisini tanıtırken ve diğer durumlarda dürüst olması ve yalan söylememesi, doğruluk iletisi adı altında verilmiştir.

"Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eser, eğitsel iletiler bakımından incelendiğinde 400 ileti tespit edilmiştir. Kitapta en fazla 324 ileti ile kişisel gelişim destekleyen iletiler yer alırken 68 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 10 ileti ile ulusal gelişimi destekleyen iletiler ve 8 ileti ile evrensel gelişimi destekleyen iletiler onu takip etmiştir.

Eserde en fazla kişisel gelişim destekleyen iletilere yer verilmiştir. Farklı yerlerde yaşayan ve farklı kültürlere ait iki çocuğun kendi yaşayış biçimlerini, çevrelerini arkadaşınınkiyle kıyaslaması üzerinde durulmuştur. Kişisel gelişimi destekleyen iletilerden sonra en fazla toplumsal gelişimi destekleyen iletiler yer almaktadır ve bilgi vermek iletisi kullanılarak kahramanların yaşadıkları yerler tanıtılmıştır. Ulusal gelişimi destekleyen iletiler ile ülkemizin bir şehri hakkında bilgi vererek okuyucunun o şehri tanıması istenmiştir. Evrensel gelişimi destekleyen iletiler en az kullanılan ileti olup kahramanın arkadaşına her şeyi yalansız anlatması ile ele alınmıştır.

5.1.4. “Türkü Çocuk” Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Bulgular

“Türkü Çocuk” Adlı Eserin Özeti

Barış dünyayı ve çevresinde olanları anlamaya çalışan, eleştiren, kıyaslayan ve yeni bilgiler edinmek için can atan bir çocuktur. Kafasında yanıt bulamadığı soruları annesine veya babasına sorar onlarda bu soruları ya geçiştirir ya da çoğu zaman onun istediği cevapları vermezler. Bazen de Barış'ın annesi ve babası Barış üzülmesin diye ona küçük yalanlar söylerler. Barış bu durumdan çok mutsuzdur.

Barışın onu anlayan, dünyaya hiçbir zararı olmayan hatta dünya için faydalı olan hayali arkadaşları vardır. Hayali arkadaşlarına aklından geçen soruları sorar ve mantıklı cevaplar alır.

Bir gün anne ve babası ona kardeşinin olacağını, kardeşinin ona arkadaşlık edeceğini söylerler. Fakat kardeşi olduktan sonra hiçbir şey onların dediği gibi olmaz. Barış; kardeşini kıskanır ve bazen ona zarar verecek davranışlarda bulunur. Yaz tatili geldiğinde kardeşi, babaannesiyle Barış’tan önce köye gider. Barış onu çok özler, kardeşine kavuştuğunda bir daha ondan hiç ayrılmayacağını söyler ve kardeşi hakkındaki düşüncelerinden dolayı pişmanlık duyar.

Barış’a babası sınıf geçme hediyesi olarak bir defter alır ve zamanında kendisinin de yaptığı gibi Barış'ın günlük tutmasını ister. Barış günlüğü tutmaya başladığında önceleri ne yazacağını bilemez. Daha sonra günlüğüne köyde geçirdiği çok güzel günleri ve babasının verdiği eski türkü defterinden öğrendiği, köydeki insanların söylediği türküleri yazar, günlük tutmaktan zevk alır.

Barış köyde ailesine ve tütün işçilerine yardım eder. Onlarla türküler söyleyerek güzel vakit geçirir ve birçok arkadaşı olur. Arkadaşlarıyla bir gün sır olarak sakladıkları bir yere giderler ve orada bir şeyler bulurlar. Tekrar bir şeyler bulmak ümidiyle gittikleri yerde bilmeden tarihi eşya kaçakçısını görürler. Barış ve arkadaşları eve döndüklerinde bu olayı Barış'ın babasına anlatırlar. Yaşanan olayın sonucunda o bölgede bir höyük olabileceği ortaya çıkar. Barış ve arkadaşlarının emniyet mensupları ile yaptığı işbirliği sayesinde höyük koruma altına alınır, tarihi eşya kaçakçısı yakalanır. Bu olaydan sonra Barış ve arkadaşları herkes tarafından takdir edilir.

Barış köyde geçirdiği sürede köy yaşamını ve şehir yaşamını, okuldaki arkadaşlarıyla köydeki arkadaşlarını, annesinin tatilde yaptıkları ile annesinin arkadaşının tatilde yaptıklarını karşılaştırır ve çıkarımlarda bulunur.

Tablo 5. 1. *"Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Tablosu*

İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS	İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS
K1.	Gurur Duyma	2	K43.	Ad Takma	2
K2.	Hayal Kurmak	8	K44.	Araştırma Yapmak	2
K3.	Merak Etmek	52	K45.	Açık Olmak	5
K4.	Takdir Etmek	4	K46.	Özlem	12
K5.	Pişman Olmak	3	K48.	İtiraz Etmek	6
K6.	Mutlu Olmak/Mutlu Etmek	15	K49.	Kaygılanmak	3
K8.	Çıkarımda Bulunmak	8	K50.	Yalan Söylemek	1
K10.	Küçümseme	1	K53.	Şiddet Uygulamak	3
K11.	Kıskanç Olmak	3	K56.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Vermeme	1
K12.	Hatırlama/ Hatırlayamama	9	K57.	Güven Duymamak	2
K13.	Karşısındakinin Duygusuna Önem Verme	3	K58.	Onaylamamak	2
K14.	İsteksiz Olmak	2	K59.	Sorumluluk Alma	7
K15.	Özgür Olmak	1	K61.	Tahmin Etmek	13
K16.	İnanmak İstememek	1	K54.	Öneride Bulunma	4
K17.	Umursamama	1	K62.	Fark Etme	17
K18.	Üzgün Olmak	18	K63.	Fark Etmeme	4
K20.	Esprili Olmak	3	K65.	Düşünceye Değer Verme	1
K22.	Cesaretlendirmek/ Cesur Olmak	1	K68.	Çaresizlik	3
K24.	Güven Duymak	2	K69.	Bilmeme	7
K26.	Dışlamak	1	K70.	Kararsızlık	2
K27.	Eleştiri Yapmak	14	K72.	Değer Verme	2
K28.	Şaşırmak	15	K79.	Endişe Etme	4
K30.	Kıyaslamak	45	K80.	Sabır / Sabırsızlık	2
K31.	Sevgi Göstermek	25	K81.	İstek	18
K34.	Ön Görememek	2	K82.	Sır Saklamak	5
K35.	Rahatlamak	1	K83.	Durumu Kabullenme	3
K36.	Şikâyet Etmek	2	K85.	Sıkılmak/Bıkmak	5
K37.	Beğenmek/ Hoşlanmak	16	K86.	Şımartmak	3
K38.	Beğenmemek/ Hoşlanmamak	5	K87.	Paylaşmak İstememe	2
K39.	Çekinmek	3	K88.	Komik Gelmek	7
K40.	Kızmak/ Öfkelenmek	10	K89.	Empati Kurma	2
K41.	Korkmak	16			
Toplam					**449**

Tablo 5.1. incelendiğinde yazarın **"**Türkü Çocuk" adlı eserinde 449 ileti ile en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiye rastlanmaktadır.

Kişisel gelişimi destekleyen iletilerin başında en fazla frekansa sahip "merak etmek"(52) ilk sırayı alırken bu iletiyi sırasıyla "kıyaslamak"(45), "sevgi göstermek"(25), "üzgün olmak ve istek"(18) iletileri takip etmektedir.

Yazar; hayal dünyası geniş olan, çevresindekileri ve dünyayı keşfetme arzusu olan, yaşadıklarını ve çevresindekileri eleştiren, Barış adlı bir çocuğun gözünden bakarak eserindeki olayları anlatmıştır. Eserdeki kahraman; dünyayı ve çevresini anlamlandırmaya çalışırken içinde bulunan durumu, yaşadıklarını fark etmiş, merak etmiş, eleştirmiştir. Bu yapılan davranışlar sonucunda ve yeni edindiği bilgiler sayesinde çıkarımlarda bulunmuştur.

Eserde yazar, köy yaşamının güzel ve zor yanlarını okuyacağı anlatmak istemiştir. Köy yaşamıyla yüzleşmek zorunda kalan eserdeki kahraman bazı durumlara ve olaylara şaşırmış; üzülmüştür. Köyde karşılaştığı olayları ve durumları bazen de beğenmiştir.

Eserdeki kahraman yeni edindiği arkadaşları ile okuldaki arkadaşlarını, köy yaşamı ile şehir yaşamını, ailesi ile başka ailelerin yaşayış şeklini sürekli olarak kıyaslamış ve farklılıkları keşfederek çıkarımlarda bulunmuştur. Barış ve ailesi yaz tatillerinde tarlada çalışmak için köye babaannesine giderken babasının arkadaşı ve ailesi tatile çıkmaktadır. Bu durumu Barış kendi bakış açısıyla kıyaslar ve yorumlar.

Yazar sevgi iletisini; kahramanın sevdiği kişilere gösterdiği davranışlarla, dile getirdiği sözlerle ve onların da kahramana karşılık vermesiyle okuyucuya aktarmaya çalışmıştır.

Eserde kahramanın horozdan korkması konu edilirken bu korkma davranışının doğal bir duygu olduğu hissettirilmiş ve alay etme davranışının alay edilen kişi tarafından nasıl algılandığı üzerinde durulmuştur. Alay edilen kişinin bu duruma çok üzüldüğü hissettirilmiştir.

Tablo 5. 2. *"Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
T1.	Özür Dilemek	1
T2.	Nezaket Göstermek	1
T3.	Selamlaşmak	2
T4.	Yardımsever Olmak	8
T5.	Bilgi Vermek	13

İLETİ KODU	İLETİ ADI	FREKANS
T6.	Açıklama Yapmak	33
T7.	Örnek Vermek	3
T8.	Alay Etmek	2
T9.	Arkadaşlık	10
T12.	Saygı Gösterme	2
T14.	Birlik Beraberlik	5
T15.	İzin İsteme	10
T16.	İzin Verme/İzin Vermeme	10
Toplam		**100**

Tablo 5.2. ’de yer alan bilgilere göre toplumsal gelişimi destekleyen iletiler içinde en fazla iletiye 33 frekans ile “açıklama yapmak” iletisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu iletiyi sonra sırasıyla 13 ileti ile “bilgi vermek”, 10 ileti ile “arkadaşlık, izin isteme ve izin verme/izin vermeme” iletileri takip etmektedir.

Eserdeki kahramanın, diğer kahramanlarla arasında geçen diyaloglar sayesinde köy yaşamı ile yeni karşılaştığı durumları anlamlandırma aşamasında açıklamalar yapılmış, bilgiler verilmiş böylelikle okuyucuda farkındalık yaratmak istenmiştir.

Eserde okuyucuya birlik beraberlik iletisi, köydeki işçilerin her durumda bir araya gelerek birbirlerine yardım etmeleri, Barış’ın arkadaşlarına yardıma gitmesi ve birbirlerine yardım ederken güzel zaman geçirmeleri konuları üzerinden verilmeye çalışılmıştır.

Barış, yaz tatili başladığında okuldaki arkadaşlarından ayrılmak istemez fakat köyde yeni arkadaşlıklar kurar ve köyden evlerine dönmeleri gerektiğinde de buradaki arkadaşlarını bırakmak istemez. Arkadaşlarından uzaklaştığında onları özlediğini dile getirir. Yazar; eserdeki kahramanın arkadaşlarına davranışları, arkadaşlarının iyiliği hakkındaki düşünceleri, arkadaşlarından ayrılmak istememesi ve onlardan uzak kaldığında onları özlemesi gibi konuları ele alarak arkadaşlık iletisine eserde yer vermiştir.

Eserdeki kahramanın ailesi ve çevresindeki insanlarla iletişiminde gösterdiği hassasiyet sayesinde kahramanlar arasında sevgi, saygıya dayalı düzeyli bir iletişim ortamı sağlanmış; bu da okuyucuya hissettirilmiştir. Barış bir şey yapmak isteğinde babaannesinden izin ister bu durum Barış’a zarar getirmeyecekse, uygunsa babaannesi ona izin verir. İzin verilmediği durumlarda Barış bunu olumlu karşılar ve babaannesine saygısızlık etmez.

Tablo 5. 3. *"Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Ulusal Gelişimi Destekleyen İletiler*

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
U4.	Farkındalık Yaratma/ Türkülerimiz	8
Toplam		**8**

Tablo 5. 3. incelendiğinde yazarın **"**Türkü Çocuk" adlı eserinde kişisel gelişimi destekleyen iletilerden 6 frekansla "farkındalık yaratma/ türkülerimiz" iletisine rastlanmaktadır.

Köyde çalışan işçiler tütün dizmek için sürekli bir araya gelirler. Bu zamanlarda bazen neşeli bazen de hüzünlü türkülerle ortamı güzelleştirirler. Eserin başından sonuna kadar türküler üzerinde durulmuş ve her konu ile ilgili bir türkü o konunun anlatıldığı bölümde yer almıştır. Böylelikle türkülerimizin kültürümüzün bir parçası ve bizim için ne kadar değerli olduğu okuyucuya verilmek istenmiştir.

Tablo 5. 4. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen İletiler

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
Ç3.	Hayvan Sevgisi	5
Ç4	Sit Alanlarını Koruma	3
Toplam		**8**

Tablo 5. 4. incelendiğinde çevre bilincinin gelişimini destekleyen iletiler içinde en fazla iletiye 5 frekans ile "hayvan sevgisi" iletisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu iletiyi sonra 3 ileti ile "sit alanlarını koruma" iletisi izlemektedir.

Yazar, eserde kahramanın hayvanlar hakkındaki duygu ve düşüncelerine ara ara yer vererek hayvan sevgisi üzerinde durmuştur. Barış'ın ailesi ona kuş alır, Barış buna çok sevinir, onu çok sever. Kuşun başına olumsuz bir durum gelir ve ölür. Barış kuşu kaybetmelerine çok üzülür.

Eserde bir kaçakçı tarafından yağmalanan höyüğün kahramanlar tarafından fark edilmesi ve bu durumun yetkililere haber verilmesi konu edilmiş. Böylelikle höyüğün koruma altına alınmasının önemi okuyucuya aktarılmıştır.

Tablo 5. 5. "Türkü Çocuk" Adlı Kitaptaki Evrensel Gelişimi Destekleyen İletiler

İLETİ KODU	**İLETİ ADI**	**FREKANS**
E1.	İyilik	6
Toplam		**6**

Tablo 5.5. 'te yer alan bilgilere göre yazarın **"**Türkü Çocuk" adlı eserinde evrensel gelişimi destekleyen iletilerden 6 frekansla "iyilik" iletisi yer almaktadır.

Yazar, eserdeki kahramana zor bir anında hiç tanımadığı birinin destek olmasını konu ederek iyilik iletisine yer vermiştir. Barış bir gün silgisini kaybeder ve ağlamaya başlar. Bir genç gelir ve neden ağladığını sorar ve onu teselli eder.

"Türkü Çocuk" adlı eser eğitsel iletiler bakımından incelendiğinde 449 ileti tespit edilmiştir. Bu eserde en fazla 563 ileti ile kişisel gelişimi destekleyen iletiye, 100 ileti ile toplumsal gelişi destekleyen iletiye, 8 ileti ile ise ulusal gelişimi destekleyen iletiye, 8 çevre bilincinin gelişimini destekleyen iletiye ve 6 evrensel gelişimi destekleyen iletiye yer verilmiştir.

Eserdeki kahraman bir çocuk gözüyle hayatı anlamlandırmaya ve keşfetmeye çalışmaktadır. Bunu yaparken bir sürü sorular sorar, yeni karşılaştığı ve onun çevresinden farklı olan her durumu karşılaştırır. Yeni arkadaşlıklar edinir ve her fırsatta arkadaşlarına yardım eder. İlk başlarda sevmediği günlük tutma davranışını ve türküleri zamanla sever. Yazar bu eserinde küçük bir çocuğun gözünden hayata bakarak iletileri "arkadaşlık, kıyaslama, sevgi, hayvan sevgisi, yardımlaşma, kültürel değerlerimiz" sezdirmeye çalışmıştır.

5.2. Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Genel Bulgu ve Yorumlar

Takdir Etme

"Off, Dilim" adlı eserde takdir etme iletisi şöyle ele alınmaktadır:

Burçin'in annesi Türkçenin doğru kullanılması konusunda hassas olan bir öğretmendir. Burçin de annesinin bu hassasiyetini öğrenir ve Türkçenin yanlış kullanıldığı durumların avcılığına başlar. Televizyon programında yapılan yanlış kullanımı annesine söyler, övgüyü hak eder.

"Aferin benim çipil gözlüme… Akılllı oğlum benim… Bak, bu kağıtları yazan kocaman kocaman ağabeyler, ablalar fark etmiyorlar bu yanlışı. Aferin sana…"(Off, Dilim sf:59)

Takdir etme iletisine "Türkü Çocuk" adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Barış ve arkadaşları köyün çevresinde gezerken birkaç eşya bulurlar. Buraya daha sonra geldiklerinde birinin buradan eşyalar çıkarıp götürdüğünü görürler.
Çocuklar bu durumu Barış'ın babasına anlatırlar. Barış'ın babası buranın bir höyük olabileceğini ve yetkililere bu durumun ihbar edilmesi gerektiğini söyler. Barış'ın babası çocukların yaptığı davranışa takdir eder.

"Çok büyük bir iş başardınız." diye çocukları kutlayıp teker teker öpünce Eşe'nin ağlaması bile geçti. Evet, bileziği yoktu artık ama büyük bir başarıya ortak olmanın sevinci vardı. Bileziği kaybedebilirdi; oysa bu sevinç hep onunla yaşayacaktı.(Türkü Çocuk sf:100)

Pişmanlık

"Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserde pişmanlık iletisi şöyle yer almaktadır:

Mustafa mektup arkadaşı Diyar'ı Ardahan'a yazdığı mektupla davet eder. Mektubu postaneye bıraktıktan sonra maddi durumlarının kötü olması sebebiyle Diyar ve ailesini güzel ağırlayamayacaklarını düşünür. Bu durumda annesi de üzülecektir. Diyar ve ailesini Ardahan'a çağırdığına pişman olur.

Okuldan yeni gelmişti. Önceki mektubu açtığı için mahcup olan annesi Diyar'ın mektubunu zarfın açılmamış olduğuna dikkat çekerek uzatmıştı." Keşke okusaydı, keşke başımıza ne işler açtığımı öğrenseydi." diye düşündü Mustafa. Ama gönderdiği mektupta yazdıklarından annesinin haberi yoktu… Diyarları Ardahan'a davet ettiğini annesine daha söylememişti. Bilse yüreğine inerdi kadının. Diyar davet mektubunu almış mıdır peki? Almadıysa alması önlenebilir mi? Postaneye gitse o mektubu geri çevirme şansı olur mu acaba? Henüz yola çıkmamışsa… "Amca ben pişman oldum, o mektubu göndermekten vazgeçtim. " dese verirler mi mektubunu geri? Ama çoktan yola çıkmıştır.(Ardahan'dan Gelen Mektup sf:72)

Nezaket Gösterme

Nezaket gösterme iletisine "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde şu şekilde yer verilmiştir:

Çocuklar, atık su hakkındaki şikâyetlerini dile getirmek için gittikleri fabrikada fabrika sahibi Hazım Bey'e nazik bir şekilde şikâyetçi oldukları durumu anlatırlar.
Hazım Bey çocukları dinler ve gerekli açıklamayı yapar. Görüşme sonunda iki taraf da nazikçe vedalaşırlar.

Buğra'nın çektiği fotoğrafları göstermeye falan gerek kalmamıştı. Adam öyle söylüyorsa inanmayıp ne yapacaklardı? İkramlara teşekkür ettiler.

Veda edip odadan çıkarlarken tek tek ellerini sıktı Hazım Bey. Hafta içinde bir gün gelirlerse fabrikayı gezebilecekleri müjdesini verdi. (Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:54)

"Off, Dilim" adlı eserde nezaket gösterme iletisi şöyle ele alınmaktadır:

Betül Hala, Burçin'in söylediği şarkıyı ve dansını beğenir, tekrarlamasını rica eder.

"Çok güzel söylüyordun." dedi. "Dansına da bayıldım. Ben şarkının sözlerine takıldım. Açıkçası saçma geldi sözler. O yüzden bir daha duymak istedim. Hadi kırma beni." (Off, Dilim sf:123)

Hayal Etme

Hayal etme iletisinden "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde şu şekilde bahsedilmiştir:

Aras'ın çoğu konuda bilgili olması ve bildiklerini yaptığı araştırmalara dayanarak savunmasını çok güzel bulan Orkun, kendini Aras gibi bilgi sahibi olan biri olarak hayal eder.

Aras'ın az önce yaptığı ders niteliğindeki konuşma ötekileri zihninde dönüp duruyordu. Orkun onun gibi olmak istiyordu. Büyüklere karşı çıkamayacakları doğrulukta konuşmalar yapabilecek kadar bilgili olmaya hayal ediyordu. (Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:19)

Ad Takma

Ad takma iletisine "Off, Dilim" adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Burçak kardeşi Burçin ile her fırsatta alay eder ve Burçin'e bazı adlar takar. Burçin dizide bulduğu hatalı cümleyi annesine söylerken Burçak bunu duyar ve Burçin ile alay eder.

"Bizim kirpi mi? Hangi konuymuş o?" (Off, Dilim sf:9)

Sorumsuzluk iletisine "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde şu şekilde yer verilmiştir:

Orkun'un yakınlarından biri hastalanınca büyükler onunla ilgilenmek için hastaneye gider. Orkun amcasının evinde yalnız kalmasın diye Buğra'yı çağırırlar. Fakat Orkun canının sıkıldığını bahane ederek annesini çağırır ve Orkun'u o evde bir başına bırakır.

"Ev nasıl bir ev, biliyor musunuz? Dağın başında. Önü de arkası da karanlık orman. Ayıların, çakalların böğürtüsü geliyor. Buğra sözde bana arkadaşlık etmek için geldi ama yarım saat bile sürmedi arkadaşlığı. Annesini çağırdı. Annesi de gelip onu aldı. Canı sıkıldı arkadaşımızın. Neymiş, cep telefonu yokmuş." (Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:70)

“Ardahan’dan Gelen Mektup” adlı eserde sorumsuzluk iletisi şu şekilde bulunmaktadır:

Mustafa'nın babası para kazanmak için gurbete gider. Babasının yokluğunda Mustafa evin bazı sorumluluklarını üstelenir. Para kazanmak için köydeki hayvanların bakımlarını yapar.

Bütün hayvan bakım işlerinin asıl sahibi, sorumlusu Mustafa'ydı. Karşılığın da alırdı elbette. Bakımıyla uğraştığı hayvanların sahipleri ellerinden geldiği kadar Mustafa'ya emeğinin karşılığını vermeye çalışırlardı. Bu bazen para, bazen kaymak, tereyağı, peynir, yoğurt, bazen de yeni kesilmiş ya da kurutulmuş kaz eti olurdu. (Ardahan’dan Gelen Mektup sf:8)

Ön Yargı

Ön yargı iletisine “Ardahan’dan Gelen Mektup” adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Mustafa'nın öğretmeni öğrencilerine mektup yazma görevi verir. Mektuplar hayali olmayan gerçek insanlara yazılacaktır. Mustafa'nın ise mektup yazacağı kişi Amerikalı bir kızdır. Mektup yazacağı kişinin kız olduğunu öğrenen Mustafa tepki gösterir.

Amerikalı oluşuyla pek ilgilenmedi Mustafa. “Kız mı?” dedi. “Sümüklü bir kıza mı mektup yazacağım ben?” (Ardahan’dan Gelen Mektup sf:11)

Uyarıda Bulunma

“Off, Dilim” adlı eserde uyarıda bulunma iletisi şu şekilde ele alınmaktadır:

Kardeşine ad takan Burçak’ı annesi uyarır.

“Bizim kirpi mi? Hangi konuymuş o?”

“ Kardeşine ad takma!” diye uyardı kızını Nevin Hanım. (Off, Dilim sf:9)

Bilgi Verme

Bilgi verme iletisine “Off, Dilim” adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Nevin Hanım’ın öğrencilerine sorduğu sınav sorusunda bulunan şiiri Burçak okumuş ve beğenmiştir. Beğendiği bu şiir hakkında annesi ile konuşmaya başlar.

“ Kara haber ne?”

Hayır, kızı bilmiyordu.

“Kara haber, acı haber demek. Genellikle ölüm haberleri kara haber diye nitelenir. Yağmur bulutları bu yüzden mi kaplamış dağın başını? Yoo… Dağın umurunda mı kara haber? Doğal olayların istenen nedenlere bağlanması dediğimiz işte bu.

Bir de 'çimenler üstünde gözyaşları' deniyor ya… O da böyle bir anlam olayı. Sabahın erken saatlerinde çimenlerin üzerinde gözyaşları gibi görünen su damlacıkları olur. (Off, Dilim sf:55)

"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde bilgi verme iletisi şu şekilde ele alınmaktadır:

Diyar gezdikleri ormandaki ağaçları arkadaşlarına tanıtır.

Karaçamı bırakıp az ötedeki başka bir ağaca koşarken,

Bu da fıstık çamı, diye bağırıyordu." Akdeniz Bölgesi'nin en değerli ağacı. 'Dolmalık fıstık' diyorsunuz bazen, çamfıstığı yani, öyle de deniyor. İşte o fıstık var ya, bu ağacın meyvesi. Kozalakları nerede? İçleri fıstık doludur bunların. Ama kozalaklar yok sanki. Az mı yoksa? Onlar da azaldı mı?" (Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:74)

Bilgi verme iletisine "Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserde şöyle yer almıştır:

Mustafa Ardahan ilinin adını nereden aldığı ile ilgili öğrendiği söylencelerden bazılarını Diyar'a yazdığı mektupta anlatır.

Bunlardan birine göre tanrı burayı cennet olarak yaratmış, insanın oluşması için Arda Ana'yı buraya göndermiş. Ardahan adı buradan gelirmiş.(Ardahan'dan Gelen Mektup sf:23)

"Türkü Çocuk" adlı eserde uyarı iletisine şu şekilde değinilmiştir:

"İhbar etme" fiilinin anlamını bilmeyen Barış, bu yargının ne demek olduğunu annesine sorar ve Barış'a annesi "ihbar etme" nin anlamını açıklar.

İhbar etmenin ne demek olduğunu anlatmak yine anneye düştü. Polise, jandarmaya, yetkililere bildirmek demekti ihbar etmek. Haber vermek demektir.(Türkü Çocuk sf:100)

Mutlu Olma

Mutlu olma iletisine "Off, Dilim" adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Amerika'da yaşayan halaları Betül'ün iki hafta sonra Türkiye'ye geleceğini duyan Burçin ve Burçak bu duruma çok sevinmiştir. Burçin sevincini şöyle dile getirmiştir:

" Yaşasın!" diye çığlığı atan Burçin oldu. Yaşasın! Betül Hala geliyor. Yaşasın!" (Off, Dilim sf:60)

Bilgiyi Kullanma

"Türkü Çocuk" adlı eserde bilgiyi kullanma iletisi şu şekilde yer almaktadır:

Alışveriş merkezinde "Amerıcan Home" mağazasına giden Burçin ve Burçak mağazanın adı hakkında konuşur. Burçin "home" kelimesini ne anlama geldiğini ablasından öğrenir. Burçin öğrendiği bu kelimeyi kullanmaya karar verir.

Burçin ise yeni öğrendiği bilgiyi hemen kullanmaya kararlıydı.

İlk rastladığı genç kızı eteğinden çekiştirdi.

" Siz Amerikalı mısınız?"

"Hayır," dedi kız şaşkınlıkla.

"Niye? Burası Amerikan evi değil mi? Amerikalı değilseniz ne arıyorsunuz bu evde?" (Off, Dilim sf:67)

Tepki Gösterme

Tepki gösterme iletisine "Off, Dilim" adlı eserde şöyle değinilmiştir:

Nevin Hanım gittikleri alışveriş merkezindeki mağaza isimlerinin yabancı olması ve ithal ürünlerin satılmasından dolayı tepkisi gösterir.

Camında "Sport to the People" yazan dükkanın önünde biraz durakladı ama içeri girmedi. Sonra girdiği dükkanda Burçin'e yağmurlu havalarda giysin diye almayı düşündüğü lastik çizmeler Hunter, Burçak'ın küçülen paltosu yerine almak istediğim mont Barbour kendisi için baktığı botlar Moon Bot, şemsiye de Qmax Promo marka olunca hiçbirini almadan çıktı dükkandan. (Off, Dilim sf:71)

Öz Eleştiri

"Off, Dilim" adlı kitapta öz eleştiri iletisine şu şekilde yer verilmiştir:

Burçin yıl sonunda bir an ablası Burçak'ın karnesinde zayıf olmasını ve evin en başarılı çocuğun kendisi olmasını diler. Sonra pişman olur.

Önünde kocaman bir yaz tatili vardı. Öfkesi geçince belki çantasından çıkarır sakin sakin okumaya çalışırdı. Şimdi o yabancı harflerle boğuşacak değildi. Okulun ilk yılını başarıyla bitirmiş olmanın tadını çıkarmalıydı. Tatile girmenin keyfine varmalıydı. Az sonra Burçak da gelirdi. Bakalım onun karnesi nasıldı? Keşke kırığı olsa, ailenin en başarılı çocuğu olarak kendisi tek kalsaydı. Bunu düşününce biraz ayıpladı kendini. Düşüncesini bencilce buldu ama için için bunu istediğini de itiraf etti kendine. (Off, Dilim sf:96)

Eleştiri

Eleştiri iletisi "Türkü Çocuk" adlı eserde şöyle yer almıştır:

Köye çevredeki köylerden tütün yetiştiriciliğinde çalışmak için gelen işçilerin hepsine "Davazlı" denilir. Köyde olan düğünleri Davazlılar davet edilmez ve onlar dışlanır. Barış bu durumu bir aşağılama olarak kabul eder.

Köylüler, dışarıdan gelen tütün işçilerini aşağı mı görüyorlar, nedir? Hepsine birden "Davazlı" diyorlar. Babaannem bile," Bizim oğlan bütün gün onların yanında. Sonunda o da Davazlı oldu çıktı." diyor. Davazlı ne demek diye düşünüyordum.
Denizli'nin Tavas diye bir ilçesi olduğunu öğrenince anladım. Bizimkiler Tavaslı yerine Davazlı diyorlarmış meğer. Oysa işçilerin tümü Tavas'tan gelmiyor ki… Bu bile bir aşağılama sayılabilir.(Türkü Çocuk sf:106)

Araştırma Yapma

"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde araştırma yapma iletisi şu şekilde ele alınmaktadır:

Aras'ın tarım ilaçları hakkındaki verdiği bilgiler üzerine Aras'ın annesi, Buğra'nın babasına Aras'ın bir konu hakkında araştırma yapmadan konuşmayacağını dile getirir.

"Bizim oğlan," dedi. Böyledir. Araştırır, inceler boşuna konuşmaz hiç. Bir şey söylüyorsa bilin ki onu en az üç kaynaktan doğrulamıştır." (Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:16)

Şaşırma

Şaşırma iletisi "Off, Dilim" adlı eserde şu şekilde yer almıştır:

Burçin kendine gelen mektubu okuyamaz ve başka bir dille yazıldığını düşünür fakat eve gelen Burçak mektubu Burçin'i okur. Mektup Türkçe yazılmıştır.

Burçin hâlâ kendine gelememişti

"*Bütün bunlar orada mı yazıyor?" diye sadece sordu. (Off, Dilim sf:100)*

Vatanına Özlem

"Off, Dilim" adlı kitapta vatanına duyulan özlem iletisine şöyle değinilmiştir:

Betül hala Amerikan'dan geldiğinde Burçin halasına nerede yaşamak istediğini sorar.

"Orada mı kalacaksın hep halacığım?"dedi. "Buraya bizim yanımıza temelli dönmeyecek misin?"

"Dönmez olur muyum Burçinciğim?"dedi hala. Oradayken buraları nasıl özlediğimi bilemezsiniz." (Off, Dilim sf:106)

Vatanına özlem iletisinden "Off, Dilim" adlı eserde şu şekilde bahsedilmiştir:

Burçak Türkiye'nin kötü bir yer olduğunu ve özlenecek bir ülke olmadığını düşünür. Halası ise bu düşünceye cevap verir.

"Amaaan!" dedi Burçak. "Türkiye'nin özlenecek nesi var?"

"Her şeyden önce sizler varsınız. İnsanın ailesi neredeyse kökleri oradadır. Tıpkı bir bitki gibi, bir ağaç gibi, biz de görünmeyen köklerle bağlıyız doğduğumuz topraklara. İnsan dünyanın en güzel ülkesine bile gitse yine ona dünya güzeli gelen yer kendi yurdu olur. Ailesini özler, dilini özler, diliyle yazılmış şiirleri, diliyle anlatılmış öyküleri özler; kendi yurdunun şarkısını, türküsünü özler. Hiçbir şey tutamaz onların yerini.
İsterse dünyanın en güzel müziğini dinlesin, Anadolu'nun yanık bir türküsü kadar etki etmez ona. (Off, Dilim sf:107)

Özlem

"Türkü Çocuk" adlı eserde özlem iletisi şu şekilde yer almaktadır:

Babaannesi Bilge'yi köye giderken küçük olduğu için yanında götürür. Okulu olduğundan köye gidemeyen Barış kardeşinden ayrı kalır ve onu çok özler.

Arkadaşlarıma ve kardeşime kavuştum. O yüzden bu dörtlüğü seçtim babamın türkü defterinden. Bir daha ayrılmayacağız Bilge ile. Yani ben ayrılmam ondan. Bu kadar özleyeceğim bilsem zaten babaannemin onu götürmesine sessiz kalmazdım. Ağlardım, yalvarırdım." Ya beni de al, ya onu da alma." derdim. (Türkü Çocuk sf:33)

Söz Verme

"Off, Dilim" adlı kitapta söz verme iletisine şu şekilde değinilmiştir:

Dedesi Burçak'ı yanına çağırır ve kardeşine karşı olan davranışlarından hoşlanmadığını belirtir.

Zaten Burçak'ın kardeşine karşı davranışlarını gözlemlemiş ve hiç hoşnut kalmamıştı durumdan. Onu karşısına alıp "Burçakçığım, neden alay ediyorsun kardeşinle? Neden onu herkesin yanında küçük düşürmeye çalışıyorsun?" diye sorduğunda Burçak," Az önce halamla konuştuk dede." demişti. "Söz verdim ona. Burçin'le dalga geçmeyeceğim, koruyup kollayacağım onu."(Off, Dilim sf:142)

Söz verme iletisine "Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserde şu şekilde değinilmiştir:

Diyar, Mustafa'ya mektup yazarken ailesi ile alışverişe gitmek zorunda kalır. Yazdığı mektubu kısa kesip tamamlar ve Mustafa'ya en kısa zamanda tekrar yazacağına söz verir.

Alışveriş için beni bekliyorlar. O yüzden burada kesmek zorundayım. Ama en kısa zamanda sana istediğin gibi uzun bir mektup yazacağıma ve bizim oraları anlatacağıma söz veriyorum.(Ardahan'dan Gelen Mektup sf:55)

Büyüklere Saygı Göstermek

"Off, Dilim" adlı kitapta büyüklere saygı göstermek iletisi şu şekilde bulunmaktadır:

Burçak ve Burçin büyüklerinin ricalarını anında gerçekleştirirler.

Burçin ve Burçak'ı dedesi yanına çağırır.

Gelin evlatlar… Gelin çocuklar…

Çocuklar oradaydı zaten. Dedenin istediğini hemen yerine getirdiler. Çepeçevre sardılar dedenin oturduğu koltuğu. (Off, Dilim sf:150)

Büyüklere saygı göstermek iletisi "Türkü Çocuk" adlı eserde şu şekilde yer almıştır:

Köyde Veli'ye sünnet düğünü yapılır. Barış'ın babası da onu Veli ile birlikte sünnet ettirmek ister. Fakat babaannesi bu duruma karşı çıkar ve Barış'ın sünnet düğününü kendisi yapacağını söyler. Herkes buna saygı gösterir.

Babam beni de bu arada Veli ile birlikte sünnet ettirmeyi düşünmüştü. Babaannem karşı çıktı. O karşı çıkınca akan sular durur. Ben oğluma anlı şanlı düğün yapacağım." diyor. (Türkü Çocuk sf:102)

Öğüt Verme

Öğüt verme iletisi "Off, Dilim" adlı eserde şöyle anlatılmıştır:

Türkçeye karşı duyarlı olan dede çocukları yanına çağırır ve onlara öğüt verir.

"Kendisine güvenmeyen hiçbir konuda başarı kazanamaz. Diline güvenmeyen de kendisine güvenemez. Unutmayın insan en iyi anadilinde düşünür hissettiklerini en iyi ifade edebileceği dil yine anadilidir. Bu dünyadaki herkes kendi ana dilini korumakla yükümlüdür. Siz de önce kendinizi sonra da dilinizi sevin. Unutmayın sizi siz yapan şeylerin başında diliniz gelir."(Off, Dilim sf:150)

Sitem Etme

"Off, Dilim" adlı kitapta büyüklere sitem etme iletisine şöyle değinilmiştir:

Betül halanın Amerika'ya gitme vakti yaklaşmıştır. Kızlarından ayrılmak istemeyen anne ve baba; her gün onun yanına gelirler ve üzüntülerini bazı sözlerle dile getirirler. Diğer çocuklar ise anne ve babalarının söylediklerine sitem ederler.

Babaanneyle dede ise her söylediklerinde,"Aaa… Söylemeyin öyle ama…" sitemiyle karşılaşsalar da sık sık "Gidip de dönmemek var, gelip de bulmamak var," diye acıklı laflar ediyorlardı.

Betül'ün Türkiye'deki son günlerinde kızlarıyla daha çok birlikte olmak için hemen her günü oğullarının evinde geçiriyor yalnızca yatmak için kendi evlerine gidiyorlardı. (Off, Dilim sf:138)

Duyarlı Olma

"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde duyarlı olma iletisi şu şekilde yer almaktadır:

Buğra ve arkadaşları ormanda gezerken karşılaştıkları pis suyu görmeleri üzerine Diyar gezintiye devam etmek istemeyip pis suyun nereden geldiğini öğrenmek istemiştir.

Buğra'nın, "Niye burada bekliyoruz. Şurası orman. Ormanda dolaşsak ya…" önerisini," Şu işi çözmeden bir yere gitmem." diyerek reddetti Diyar." Denize akan bu pis suyu görmemiş gibi mi davranacağız yani?"(Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:44)

Selam Verme

Selam verme iletisi "Off, Dilim" adlı eserde şu şekilde ele alınmıştır:

Çocuklar röportaj için gittikleri AVM'de bir mağazaya doğru yönelirler. Röportaj yapacakları kişiyle konuşmadan önce selam verirler.

Röportajcı grup hemen bir mağazaya yöneldi.

"İyi günler," dedi Serra. "Biz bir proje hazırlıyoruz yardımcı olabilir misiniz acaba?" (Off, Dilim sf:78)

Kendine Güvenme

"Off, Dilim" adlı kitapta kendine güvenme iletisi şu şekilde yer verilmektedir:

Burçak, Burçin'in yüksek sesle ve Türkçe şekilleri ile yabancı tabelaları okumasına kızar. Annesi ise bunun yanlış bir davranış olmadığını belirtir. Bunun üzerine Burçin tabelaları yüksek sesle okumaya devam eder.

Alışveriş merkezine vardıklarında daha bir güven geldi Burçin'e annesi yanı başındaydı. Burçak'ın onu aşağılamasına izin vermezdi. Annesinin elini bırakmadan alışveriş merkezinde gördüğü bütün tabelaları bağıra bağıra okumaya başladı.

Nevin Hanım bir ara oğlunu uyaracak gibi baktıysa da onun ablasına oynadığı oyunu sezinlemişçesine gülümsedi ve uyarmaktan vazgeçti. (Off, Dilim sf:62)

Yalan Söyleme

Yalan söyleme iletisi "Off, Dilim" adlı eserde şöyle bulunmaktadır:

Burçin, ablası Burçak'ın sürekli onunla alay ettiğini babasına söyler. Burçak ise bulunduğu durumdan kurtulmak için kardeşini suçlayarak yalan söyler ve onu yalancılıkla itham eder.

"Babacığım, beni boşuna okula gönderdiniz. Okula gidiyorum; ama ablamın alaylarından kurtulamadım. Benimle sürekli alay ediyor.
Ya ona bir şey söyle ya da beni okuldan alın. Hem paranız boşa gitmesin hem de ben zamanımı daha yararlı işlerle değerlendireyim."

Bekir Bey, altı yaşındaki oğlunun zamanının değerlendirilecek yararlı işler düşünmesine gülmeye hazırlanırken Burçak:

"Aaa! Yalana bak! Yalancı! Ne zaman alay etmişim seninle," diye söylene söylene geri döndü. Bilgisayar oyunu bekleyebilirdi. Bu salağın söylediklerini yanıtsız bırakamazdı. (Off, Dilim sf:45)

Durumlara Göre Farklı Davranma

"Off, Dilim" adlı kitapta durumlara göre farklı davranma iletisi şu şekilde bulunmaktadır:

Kardeşiyle sürekli alay eden Burçak annesinin yanında bu yanlış davranışı sergilemez.

İki kardeşin birlikte alışverişe çıktığı zamanlar pek azdı aslında. Bugün de annesi yıllardır görmediği öğretmen arkadaşına rastlamasa şu anda yanlarında olacaktı. Hep birlikte ilerlerken Burçak kardeşine "aptal" diyemezdi. Annesinin kızacağını bilir dalga geçmeye can atsa da kendini tutardı. (Off, Dilim sf:38)

Hakkını Arama

"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" adlı eserde hakkını arama iletisi şu şekilde ele alınmaktadır:

Orkun ve arkadaşları pis sularını denize akıtan fabrikanın atık su borusunu takip ederek fabrikayı bulurlar. Yetkili biriyle görüşmek ve şikâyetlerini dile getirmek için fabrikadaki bekçi ile konuşmaya başlarlar. Bekçinin çocukların atık su hakkındaki soruları karşısında umursamaz davranışlar sergilemesi çocukları çileden çıkarır. Bu olayın ortaya çıkartılması ve durdurulması konusunda daha da güdülenirler.

Adamın umursamazlığı öteki çocukları da çileden çıkardı. Hepsi birden bağıra bağıra konuşmaya başladı.

"Nasıl yaparsınız?"

"Deniz sizin değil."

"Denizi kirletmeye hakkınız yok."

"Elimizde kanıtlar var."

"Dava edeceğiz sizi." (Dünyayı Çocuklar Kurtaracak sf:51)

Değer Verme

Değer verme iletisine "Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserde şöyle değinilmiştir:

Mustafa hayvanları otlatmaya götürürken Gül Nine'ye uğramadan evinin yanından geçmez. Gül Nine ise onu ziyarete gelen Mustafa'yı asla eli boş göndermez.

Yaz ve bahar aylarında hayvanları bin bir renkte çiçeklerle dolu yemyeşil çayırlarda otlatmaya götürürken de, geri getirirken de Gül Nine'nin evinin yanından geçerim. Her seferinde anneme, kardeşlerime götürmem için bir şeyler verir. Hiçbir şey bulamazsa ceplerime yeni yumurtlamış sıcacık, yumurtalar koyar. Çünkü kazları ve tavukları vardır Gül Nine'nin. Bir tanısan öyle seversin ki onu. Buralarda sana ilginç gelecek, pek çok şey var. Gül Nine'ye girerken içinden geçtiğimiz sarıçam koruluğuna bayılırsın mesela. (Ardahan'dan Gelen Mektup sf:46)

Arkadaşlık

"Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı kitapta arkadaşlık iletisi şu şekilde bulunmaktadır:

Mektup yazmaya ve mektup arkadaşlığını ön yargılı olan Mustafa daha sonra mektup arkadaşı Diyar'ı çok sever. Amerika'ya dönmek zorunda olan arkadaşı Diyar'la mektuplaşmayı bırakmak istemez. Bu durumda annesi Mustafa'ya arkadaşlığın öneminden söz eder.

Diyar, istersen mektuplaşmayı sürdürelim, diyor."

" Sürdürün ya... Tabii sürdürün. Dünyanın öbür ucunda bile olsa insanın bir dostu olması iyidir. Hem de çok iyidir." (Ardahan'dan Gelen Mektup sf:80)

Arkadaşlık iletisi "Türkü Çocuk" adlı eserde şu şekilde ele alınmıştır:

Barış ve ailesi köyden İzmir'deki evlerine Barış'ın isteği üzerine gider. Anneleri Bilge için Barış'ın küçülen kıyafetlerinden birkaçını yanına almak ister. Barış da kendi kıyafetlerinden küçülenleri arkadaşlarına götürmeye karar verir.

Ancak eve girdiklerinde sordu annesi ve babası Barış'ın evde ne iş olduğunu. Barış da anlattı. Küçülen giysilerini toplayıp arkadaşlarına götürmek istiyordu." Bilge'nin yiyemeyeceklerini ayırır, gerisini götürürüz." dedi annesi.(Türkü Çocuk sf:68)

İyilik

"Türkü Çocuk" adlı eserde iyilik iletisi şu şekilde yer almaktadır:

Barış okula başladığı ilk günlerde silgisini kaybeder. Bu duruma çok üzülür. Silgisini ararken yanına bir abi yaklaşır, niye üzüldüğünü sorar ve ona yeni bir silgi alır.

Silgimi yitirdiğim yerde dönüp duruyor, bir yandan da hıçkırıklarla ağlıyordum. Bir ağabey yanıma yaklaştı ve neden ağladığımı sordu. Ağlamaktan anlatamıyordum ki… Sümüklerim akmıştı, durmadan burnumu siliyordum ve sesim boğazıma hıçkırıklarıma takılıyordu. Sonunda "silgi, silgim" gibi bir şeyler demiş olmalıyım ki okulun yanındaki kırtasiyeden bana bir silgi alıp geldi. Üstelik aldığı silgi yitirdiğimin tıpatıp aynısıydı.(Türkü Çocuk sf:27)

Pes Etme

"Ardahan'dan Gelen Mektup" adlı eserde pes etme iletisi şöyle ele alınmıştır:

Mustafa Diyar'a yazdığı mektubu beğenmez ve tekrar yazmaya başlar.

Buruşturup atmaya kıyamadı elindeki kağıdı. Yazdıklarının üzerine kocaman bir çarpı atıp kağıdın arkasını çevirdi. Yeniden denemeliydi. Karalamasını buraya yazar kalan tek beyaz kağıdı da yazdıklarını temize çekmek için kullanırdı.(Ardahan'dan Gelen Mektup sf:37)

Karşılaştırma

Karşılaştırma iletisinden "Türkü Çocuk" adlı eserde şu şekilde bahsedilmiştir:

Dursungil ailesi, tütün üretimine katkı sağlamak için Acıpayam ilçesinden Denizli'ye gelir. Bu sırada Barış'ın ailesi, diğer ailelerle çardakta tütün dizme işi yapıyordur.

Kırılan tütünün dizme işi onlarda öğlen biterdi ama Dursunların çardakta akşamüstüne dek sürerdi. İki çardak arasında bundan daha önemli bir fark vardı. Kendi çardaklarında sadece de konuşulurdu, Dursunların çardakta ise türkü söylenirdi. Orada tütün dizme işi çok daha zevkliydi.(Türkü Çocuk sf:54)

Uyarı

"Türkü Çocuk" adlı eserde uyarı iletisi şu şekilde yer almaktadır:

Barış'ın annesi, çardağa tütün dizmek için yardıma giden Barış'ı karşılaşabileceği tehlikelere karşı uyarır.

Şu benim annem çok korkak. Ne zaman bizimkilerin tütün dizliği çardağa girsem hemen uyarılar başlar:" Aman, dikkat et! İğnelerin üstüne basacaksın. Kenarda dur, tütünlere sokulma! Eline iğne batar. Bir de hastanelerde uğraştırma bizi!" Ben de Dursunların çardağa gidiyorum. Orada kime bir iğne tütün dizsem beğeniyor, yardım sayıyor. Annem bilmiyor ama ben tütün dizme işinde usta sayılırım.(Türkü Çocuk sf:54)

5.3. Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları

5.3.1. "Off, Dilim" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumlar

Tablo 5. 6. *"Off, Dilim" Kitabında Öğrencilerin İlk ve Son Test Sorularına Yanıtları*

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
1a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
1b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö3, Ö6, Ö9, Ö11.
1c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö4, Ö6, Ö8, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11.
2a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö8.
2b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö8.
2c	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.*
	Yanıtı değişenler	-
3a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö12.
3b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö4,Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö9, Ö11, Ö12.
3c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö3, Ö5, Ö8, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10.
3d	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö4, Ö5, Ö11.
4a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö5.

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
4b	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11.*
	Yanıtı değişenler	*Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö12.*
5a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö8.
5b	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.*
	Yanıtı değişenler	-
6a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
6b	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö2, Ö3, Ö4,Ö11.*
	Yanıtı değişenler	*Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.*
7a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö1,Ö9, Ö12.
7b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö5, Ö10, Ö11, Ö12.
7c	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö11.*
	Yanıtı değişenler	*Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12.*
8a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö9.
8b	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö8, Ö11.*
	Yanıtı değişenler	*Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12.*
9a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
9b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö5, Ö9, Ö11.
9c	*Yanıtı aynı kalanlar*	*Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.*
	Yanıtı Değişenler	-

Tablo 5. 6. ‘da öğrencilerin “Off, Dilim” eserini okumadan önce uygulanan ilk test ve eseri okuduktan sonra yapılan son test sonuçlarındaki değişim gösterilmektedir. “2c, 4b, 5b, 6b, 7c, 8b, 9a” soruları verilmek istenen iletinin kitaptaki yer aldığı şekli ile ilgili sorular olup bu sebeple ilk teste sorulmamış son teste bu sorular eklenmiştir.

Tablo 5. 7. "Off, Dilim" Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri

Eğitsel İletiler	**İletilerle İlgili Sorular**
Farkındalık Yaratma (Dildeki Yanlış Kullanımlar)	1a, 1b, 1c.
Alay Etme	2a, 2b,2c.
Farkındalık Yaratma (Yabancı Tabelalar)	3a, 3b, 3c,3d.
Farkındalık Yaratma (Yazıda Dilin Kullanımı)	4a, 4b.
Ailede Saygı ve Sevgi	5a,5b.
Misafirperverlik	6a, 6b.
Farkındalık Yaratma (Şarkı Sözlerindeki Anlam)	7a,7b, 7c.
Aile Gelenekleri	8a, 8b.
İnsanın Hatasını Düzeltmesi	9a, 9b, 9c.

Tablo 5. 7.'de "Off, Dilim" kitabında verilmek isteten özellikle üzerinde durulan iletilerden bazılarının öğrenciler tarafından anlaşılmasının ne derecede gerçekleştiğini kavramak amacıyla yapılan son test ve ilk test sorularının maddeleri ve iletileri verilmiştir.

Farkındalık Yaratma (Dildeki Yanlış Kullanımlar)

1-a sorusunda öğrencilerin televizyon programını ve program türleri içinden hangi programları tercih ettikleri belirlenmek istenilmiştir. İlk testten edinilen veriler sonucunda daha çok çizgi film, dizi ve yarışmalar gibi eğlenceli programları tercih ettikleri görülmüştür. Son testte aynı soruya çoğu öğrenci aynı cevabı verse de Ö5 numaralı öğrenci belgeseli, Ö6 Numaralı öğrenci haberleri ve Ö9 numaralı öğrenci ise bilgi yarışmalarını eklemiştir. Bu öğrenciler televizyonda izlenilen programların önemli olduğunu anlamışlardır.

1-b sorusunda televizyon programlarını hangi yönlerden eleştirdiklerine, dolaylı olarak televizyondaki dil yanlışlarını fark edip etmediklerine yönelik soru sorulmuştur. İlk testte sadece Ö1 numaralı öğrenci dil yanlışlıklarına değinmiş diğer öğrenciler televizyon programlarının farklı yönlerden olumlu ve olumsuz yönlerini dile getirmişlerdir. Son testte Ö1, Ö3 ve Ö6 numaralı öğrencileri televizyon programlarındaki dil yanlışlıklarının olduğunu belirtmişlerdir. Ö9 ve Ö11 numaralı öğrencileri ise ilk testte verdiği cevaplardan farklı cevaplar vermişlerdir fakat televizyon programlarındaki dil yanlışlıklarından bahsetmemişlerdir.

Öğrencilerin cevapladıkları testlerdeki 1c sorusuna gelindiğinde doğrudan televizyondaki dil yanlışlarını farkına varılması ile ilgili soru sorulmuştur. Öğrencilerin geneli televizyondaki dil yanlışlarının farkında olmadıklarına dair cevaplar vermişlerdir. "Of Dilim" adlı kitabı okuduktan sonra yapılan son testte öğrencilerin üçü hariç diğer öğrencilerin televizyonda yapılan dil yanlışları hakkında farkındalıklarının oluştuğu son testlerde verdikleri cevaplar ile anlaşılmıştır. Sadece 4 numaralı öğrenci ilk testin 1c sorusuna televizyonda yapılan dil yanlışlıkları ile ilgili farkındalığının olduğunu dile getirmiş ve yapılan dil yanlışlığı ile ilgili örnek vermiştir. Kitabı okuduktan sonra yapılan son testte ise bu soruya yine aynı cevabı vermiştir.

1. sorunun maddelerinin tamamında televizyonda yapılan dil yanlışlıkları üzerine sorular sorulmuş ve öğrencilerin of dilim kitabını okumadan önce bu konu üzerinde farkındalıklarının yüksek olmadığı kitabı okuduktan sonra televizyonda yapılan dil yanlışlıklarını fark edip eleştirebildikleri görülmüştür.

Alay Etme

Testlerde 2-a / 2-b sorularında büyüklerin küçüklere yaptığı yanlış davranışların küçükler tarafından nasıl algılandığı, bu davranışların onlara neler hissettirdiği ve büyüklerin onlara nasıl davranmalarını istedikleri hakkında sorular sorulmuş olup tüm öğrencilerin yapılan davranışları eleştirdikleri ve bu durumdan hoşnut olmadıkları kanısına varılmıştır. Öğrenciler büyüklerinin kendilerine nasıl davranılmasını istediklerini onlarla empati kurarak farklı örneklerle dile getirmişlerdir. 2-c sorusunda ise kitaptaki Burçak karakterinin kardeşine yaptığı davranışın öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmek istenilmiş ve tüm öğrenciler tarafından Burçak'ın yaptığı davranışların yanlış olduğunu farklı cümlelerle eleştirmişlerdir.

Kitapta hissettirilmek istenen alay etme, lakap takma, küçümseme gibi yanlış davranışların abla ve abiler tarafından yapılmasının kardeşleri nasıl etkilediği, üzdüğü iletisi 2. sorunun maddelerine verilen cevaplarla anlaşılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin hepsinin konuya yaklaşımı hemen hemen aynıdır. Yapılan yanlış davranışlar karşısında kırıldıklarını ve bu davranışlardan hoşlanmadıklarını, kitaptaki karakterin de yanlış davranışları yüzünden kardeşinin incindiğini belirtmişlerdir.

Farkındalık Yaratma (Yabancı Tabelalar)

Kitapta farkındalık yaratılmak istenen diğer bir konu ise çevremizdeki tabelaların Türkçe olmaması ya da Türkçe kelimeleri bozarak yeni kelimeler oluşturulmuş tabela isimlerinin bulunmasıdır. Bu konuda öğrencilere verilmek istenen iletinin ne düzeyde olduğunu belirlemek için 3. sorunun maddelerinin tamamında çevremizdeki tabelalar hakkında sorular sorulmuştur. 3-a/3-b sorularında altı öğrenci kitabı okumadan önce bu konu hakkında bilgiye sahip olmadıklarını belirtirken kitabı okuduktan sonra öğrenciler çevresindeki tabelaların yabancı kelimelerden meydana gelmesini eleştirir hale gelmişlerdir. İki öğrenci ise baştan beri bu konu hakkında duyarlı ve farkında oldukları verdikleri cevaplardan anlaşılmıştır. Ö11 numaralı öğrenci ise ilk - son testteki verdiği cevapların birbirinden ve konudan bağımsız olması sebebiyle kitapta verilmek istenen iletinin öğrenci üzerindeki etkisi anlaşılamamıştır.

3-c sorusunda çevredeki tabelalarla ilgili yabancı kelimelerin kullanılmasını mantıklı bir sebebinin olup olmadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Öğrenciler arasında sadece Ö3 numaralı öğrenci önce Türkiye'de tabelaların Türkçe yazılması gerektiğini savunurken son testte yabancıların mağazanın içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları açısından mantıklı bulmuş ve kendisinin ise yabancı kelimelerden oluşan tabelalar kullanmayacağını belirtmiştir. Diğer öğrenciler ise Türkiye'deki tabelaların Türkçe olması gerektiğini belirtmişler ve yabancı kelimelerden oluşan tabelaların kullanımını eleştirmişlerdir. 3-c sorusunda ise çevremizdeki insanları dilimiz ile ilgili bilinçlendirmek için ne yaparsınız şeklindeki soruya öğrencilerin verdiği cevaplar neticesinde öğrencilerin farklı çözüm yolları ve projeler ürettiği anlaşılmıştır. 3.sorunun maddelerinin tamamına verilen cevapların sonucunda kitapta iletilmek istenen iletinin öğrencilerin çoğu tarafından anlaşıldığı görülmüştür.

Farkındalık Yaratma (Yazıda Dilin Kullanımı)

4-a sorusunda öğrencilerin kendilerine mektup yazılması hakkındaki düşünceleri öğrenilmek istenilmiş ve Ö5 numaralı öğrenci dışındaki tüm öğrencilerin kendilerine mektup yazılmasının onları mutlu edeceğini ifade etmişlerdir. 4-b sorusunda ise duygularımızı yazı ile dile getirirken seçtiğimiz sözcükler ve dilimizi kullanım şeklimizin ne kadar önemli olduğunu anlamak için kitapta bu konunun değinildiği bölümle ilgili düşünceleri sorulmuştur. Kitaptaki bölümde Burçak'a gelen mektup kısaltma ve doğru kullanılmayan harfler yüzünden okunamaz haldedir.

Öğrencilerin yarısından çoğunun mektubun yazılış şeklini eleştirdiği görülmüş ve diğer öğrencilerin ise bu konuyu kitapta fark etmedikleri anlaşılmıştır.

Ailede Saygı ve Sevgi

5. sorunun maddelerinde aile bireyleri arasındaki hatalı davranışlar, kötü düşünceler ve saygı kavramı hakkında verilmek istenen ileti ile ilgili sorular sorulmuştur. Yapılan ilk ve son test 5-a sorularında on öğrencinin aile bireyleri hakkında bazen kötü düşüncelere kapılabildikleri ve sonra pişman oldukları saptanmıştır. Ö8 numaralı öğrencide ise ilk testteki düşüncesinin son testte tam tersi bir düşünceye dönüştüğü anlaşılmış ve bunun başka sebeplerden kaynaklandığı kanısına varılmıştır. Ö11 numaralı öğrencinin ise konudan bağımsız cevaplar verdiği görülmüştür. 5-b sorusu kitapta kardeşine kötü davranan kahramanın sonradan pişman olmasını nasıl değerlendirdiklerini ne anlamaya yönelik son testte sorulan bir sorudur. Bu sorunun cevabı olarak öğrencilerin tamamı kahramanın yaptığı davranışın hatalı olduğunu fakat pişman olması ve hatasını düzeltmesinin doğru olduğunu farklı cümlelerle ifade etmişlerdir.5.sorunun maddelerine verilen cevaplar neticesinde kitabın öğrencilere empati kurdurarak hataların fark edilmesini ve hataların sonucunda pişman olmanın önemini kavrattığı görülmüştür.

Misafirperverlik

6. sorunun maddelerinde kitaptaki misafirperverlik iletisinin öğrencilere etkisi incelenmiştir. Neredeyse tüm öğrenciler 6-a sorusuna verdikleri cevaplarında aileleri tarafından misafirlerin sevildiği ve misafirlerine her zaman özenli davranıldığı dile getirilmişlerdir. Ö11 numaralı öğrenci ise misafirleri hakkında pek olumlu cümleler kurmamış ve bu olumsuzluğu yaşadığı bir olaya bağlamıştır. 6-b sorusuna öğrenciler tarafından verilen cevaplarda ise kitaptaki kahramanların evlerine misafir olan halalarına karşı davranış ve özverileri hakkındaki düşüncelerini yorumlamaları istenmiştir. Ö4 numaralı öğrenci misafirperverlik ile ilgili olan iletinin kitapta bulunan bölümünü hatırlamadığını belirtmiştir. Ö11 numaralı öğrenci 6- b sorusuna karşılık konudan farklı bir yorum yapmıştır. Bu iki öğrencinin dışında kalan 10 öğrenci ise kitapta geçen misafirperverlik davranışını takdir etmişlerdir.

Farkındalık Yaratma (Şarkı Sözlerindeki Anlam)

Kitapta değinilen şarkı sözlerindeki anlamsız bağlantılar, gereksiz sözcükler ve hoş olmayan ifadeler hakkında eleştirilerde bulunmuş ve kahramanlar arasında şarkı sözleri incelenerek yorumlanmıştır. Bu konuda farkındalık yaratılmak istenen ileti ile ilgili sorular 7. sorunun maddelerince incelenmiştir.

7-a sorusuna verilen cevaplarda Ö1 ve Ö9 numaralı öğrenciler kitap okuduktan sonra şarkıların sözlerine dikkat etmeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin verdiği cevaplar neticesinde bu illetiyle öğrencilere kazandırılmak istenen davranış 6 öğrenci de kitabı okumadan önce de bulunmakta olduğu anlaşılmıştır. Dinlenilen şarkılarının sözlerini anlamaya çalışma ile ilgili verilmek istenen iletiye 4 öğrencinin ise kitabı okumadan önce ve sonra hiçbir şekilde dikkat etmedikleri, şarkı sözlerini anlamaya çalışmadıkları öğrencilerin cevapları sonucunda anlaşılmıştır.

7-b sorusunda öğrencilerin bildiği şarkı sözlerini yazmaları istenmiştir. Ö2 numaralı öğrenci hiçbir şekilde aklına şarkı sözü gelmediğini ifade etmiş, Ö4 numaralı öğrenci Türkçe şarkı dinlemediğini dile getirmiştir. 5 öğrenci ise kitap okumadan önce şarkı sözlerini dikkat etmezken kitap okuduktan sonra şarkı sözlerindeki anlamsızlıkları eleştirmişlerdir. 18 numaralı öğrenci ilk testte ve son testte farklı örneklerle şarkıların sözlerine ilk baştan beri dikkat ettiğini cevaplarıyla göstermiştir. Kitapta verilmek istenen iletinin diğer öğrenciler üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. 7-c sorusunda kitapta bazı şarkıların sözlerini yapılan eleştirilerin yorumlanması istenmiştir.
8 öğrenci Bu konuda yapılan eleştirileri doğru bulurken 4 öğrenci ise konunun abartıldığını düşünmüşlerdir. 7 sorunun maddelerine bakıldığında verilmek istenen iletinin öğrencilerden bir kısmına verilebildiği anlaşılmıştır.

Aile Gelenekleri

Kitaptaki kahramanların Türkçeye karşı duyarlılıkları, bir aile geleneği olarak ifade edilmiştir. Bu sebeple 8-a sorusunda öğrencilerin aile gelenekleri neler olduğu öğrenilmeye çalışılmıştır. Ö10 ve Ö12 numaralı öğrenciler aile geleneklerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Diğer öğrenciler ise kendi aile gelenekleri hakkında kısaca bilgiler vermişlerdir. 8-b sorusundaki cevaplar sonucunda kitaptaki kahramanların aile geleneklerini öğrencilerden 7'si güzel bulurken Ö8 ve Ö11 numaralı öğrenciler olumsuz yönden eleştirmişlerdir. Ö6 ve Ö9 numaralı öğrenciler hikâyedeki kahramanların Türkçeye karşı duyarlılıklarını aile geleneği olarak fark etmemişlerdir.

Kitaptan her insanın hatalar yapabileceği, önemli olanın hataların farkına varılması ve düzeltilmesi için çaba gösterilmesi olduğu iletiler sayesinde öğrencilere hissettirilmek istenmiştir. 9. sorunun maddelerinde bu ileti ile ilgili sorulara yer verilmiştir. 9-a sorusunda öğrencilerin hatalarını düzeltmeye çalışıp çalışmadığı ile ilgili soru sorulmuş ve tüm öğrenciler hatalarının düzeltmek için çaba gösterdiklerini ifade etmişlerdir.

İnsanın Hatasını Düzeltmesi

Kitapta öğrencilerin dillerini kullanırken yaptıkları hataları fark etmeleri sağlanmaya çalışılmış ve bu iletinin kazanılıp kazanılmadığını değerlendirmek için de 9-b sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. 9-b sorusunu öğrencilerden dördü kitap okumadan önceki yapılan ilk testte verdikleri cevaplar ile kitap okuduktan sonra son testte verdikleri cevaplar arasında farklılık meydana geldiği gözlenmiştir. Ö1 ve Ö2 numaralı öğrenciler ilk testte verdikleri cevaplar ile son testte verdikleri cevaplar arasında hiçbir bağlantı kurulamamıştır. Bu sebepten dolayı ileti hakkında yorum yapılamamıştır. Diğer öğrencilerin ise konu ile ilgili daha önceden bilgi ve farkındalık sahibi oldukları ilk-son testte verdikleri cevaplar ile anlaşılmıştır. 9-c sorusunda kahramanların yaptığı hatalar ve bunlar hakkında yorumların ortaya konulması istenilmiştir. Kahramanlarımız Burçak ve Burçin'in birbirlerine karşı yaptığı davranışların tüm öğrenciler tarafından hoş olmadığı dile getirilip eleştirilmiştir.

2.3.2. "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları

Tablo 5. 8. *"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Kitabında Öğrencilerin İlk ve Son Test Sorularına Yanıtları*

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
1a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
1b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö3, Ö6, Ö7.
1c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
1d	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
2a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö3, Ö4, Ö8.

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
2b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö4, Ö11.
2c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10.
3a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö8, Ö11, Ö12.
3b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö6, Ö8, Ö12.
3c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
4a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10.
4b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö6, Ö8, Ö9, Ö11.
4c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö4, Ö6, Ö7.
5a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
5b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
6a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö3, Ö10.
6b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12.
6c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
7a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö8, Ö12.
7b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8.
7c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
8a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö11.
8b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
	Yanıtı değişenler	-
8c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı Değişenler	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7,Ö11.

Tablo 5. 8. 'de öğrencilerin "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" eserini okumadan önce uygulanan ilk test ve eseri okuduktan sonra yapılan son test sonuçlarındaki değişim gösterilmektedir. "1d, 3c, 5b, 6b, 6c, 8b" soruları verilmek istenen iletinin kitaptaki yer aldığı şekli ile ilgili sorular olup bu sebeple ilk teste sorulmamış son teste bu sorular eklenmiştir.

Tablo 5. 9. *"Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri*

EĞİTSEL İLETİLER	İLETİLERLE İLGİLİ SORULAR
Arkadaşlık/ Güven	1a, 1b, 1c, 1d.
Doğayı Koruma	2a, 2b, 2c.
Araştırma Yapma	3a, 3b, 3c.
Farkındalık Yaratma (İklim Değişikliği)	4a, 4b, 4c.
Özür Dileme	5a,5b.
Farkındalık Yaratma (Deyimlerimizi Bilme/ Bilme)	6a, 6b, 6c.
Farkındalık Yaratma (Çevresinde Yaşanılanların Farında Olma)	7a,7b, 7c.
Doğayı Koruma	8a, 8b, 8c.

Tablo 5. 9. 'da "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" kitabında verilmek isteten özellikle üzerinde durulan iletilerden bazılarının öğrenciler tarafından anlaşılmasının ne derecede gerçekleştiğini kavramak amacıyla yapılan son test ve ilk test sorularının maddeleri ve iletileri verilmiştir.

Arkadaşlık / Güvenme

Öğrencilerin arkadaşlarını seçerken nelere dikkat ettiklerini belirlemek maksadıyla hazırlanmış 1-a ilk ve son test sorularına öğrencilerin tümü ilk testte ve son testte aynı cevapları vermektedir.

Tüm öğrenciler farklı cümleler kullanarak arkadaşlarını seçerken dikkatli olduklarını belirtmiştir.

Bu öğrenciler kitabı okumadan önce ve sonrasında da arkadaş olurken ve dostluk kurarken saygılı, iyi kalpli, ahlaklı, yardımsever, dürüst gibi değerlere sahip kişileri arkadaşları olarak tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

1-b sorusunda öğrencileri arkadaşlarının bazı durumlarda onları zor durumda bırakırlarsa nasıl bir tepki göstereceklerini kavramaya yönelik bir soru sorulmuştur. Ö3 ve Ö6 numaralı öğrenciler ilk testte arkadaşlıklarını devam ettirmeyeceklerini söylerken son testte ise telafi edilebilecek durumlarda arkadaşlıklarını devam ettirebileceklerini söylemişlerdir. Ö7 Numaralı öğrenci ilk teste kararsızken son testte arkadaşını affetmeyeceğini dile getirmiştir. İlk ve son testte kararını değiştirmeyen, aynı cevapları veren öğrencilerden Ö4 ve Ö9 arkadaşları onu zor bir durumda bıraktıklarında affetmeyeceğini dile getirirken diğer öğrenciler ise affedeceklerini söylemişlerdir. Öğrencilerin hangi durumlarda arkadaşlarını affedebileceği anlamak amacıyla sorulan

1-c sorusunu tüm öğrencilerin ilk test ve son testte verdikleri cevaplarda farklılık olmadığı görülmektedir. Öğrenciler arkadaşı hatasını anlarsa, ondan özür dilerse, pişman olursa ya da yanlışlıkla yapmışsa arkadaşını affedeceğini belirtmektedirler.

1-d sorusunda öğrencilerin kitapta arkadaşını yarı yolda bırakan Buğra'nın bu davranışını onların arkadaşı olsa ve davranışı onlara yapsa öğrencilerin Buğra'ya nasıl bir tepki verecekleri ölçülmek istenmektedir. Ö2 numaralı öğrenci arkadaşını uyaracağını ifade etmiştir. Ö3 numaralı öğrenci arkadaşı ona nasıl davranırsa onun da o şekilde davranacağını belirtmiştir. Ö10numaralı öğrenci önce soğuk davranacağına, Ö12 numaralı öğrenci önce sinirleneceğini söylemiş ve daha sonra affedeceklerini dile getirmişlerdir. Diğer öğrenciler ise insanların hata yapabileceklerini o yüzden de Buğra'yı yaptığı hata sonucunda affedeceklerini söylemişler fakat Buğra'nın çok kaba olduğunu da belirtmişlerdir.

Öğrencilerin çoğunun verdiği cevaplar doğrultusunda Kitaptaki arkadaşlık iletisinin ne derece öğrencilere etki ettiğini görmek amacıyla hazırlanan 1a,1b, 1c ve 1d sorularına öğrencilerin arkadaşlarını seçerken dikkatli oldukları, arkadaşlarının insan olarak hata yapabilecekleri ve arkadaşlarını Hata yaptıklarında affedebileceklerini dile getirdikleri görülmüş, arkadaşlık kavramının öğrenciler açısından önemli olduğu kanısına varılmıştır.

Doğayı Koruma

Öğrencilerin doğa hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla sorulan 2-a sorusuna Ö3 numaralı öğrenci ilk testte insanlar doğaya muhtaçtır derken son testte ise doğa ve insanlar birbirlerine muhtaç olduğunu ifade etmişler. Ö4 ve Ö9 numaralı öğrenciler ilk teste doğanın ve insanın birbirine muhtaç olduğunu söylemişler daha sonra son testte insan doğaya muhtaçtır, diyerek düşüncesini değiştirmiştirler. Diğer öğrenciler Bu öğrencilerden farklı olarak her iki testte de aynı cevabı vermişler ve insanların doğaya muhtaç olduklarını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda yaptıkları açıklamalar ile insanların doğa olmadan yaşayamayacaklarını dile getirmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplara göre öğrencilerin doğanın insanlar için çok önemli olduğu kavramının kitabı okumadan önce de farkında oldukları anlaşılmıştır.

Öğrencilerin doğayı koruma ile ilgili neler yaptığını açıklamaları için sorulan 1-b sorusuna tüm öğrencilerin cevapları farklı örneklerden oluşsa da kitabı okumadan önce ve kitabı okuduktan sonra verdikleri cevaplar aynı olduğu görülmektedir.

Bazı öğrenciler doğayı korumak için fidan dikmekten bahsederken bazı öğrenciler ise geri dönüşüme önem verdiklerini söylemişlerdir.

2-a ve 2-b sorularına verilen yanıtlara göre kitapta verilmek istenen doğayı koruma üzerine iletilere öğrencilerin önceden sahip oldukları ve kitap sayesinde sahip olunan iletilerin öğrencilerin hatırlamasını sağladığı anlaşılmıştır.

Araştırma Yapma

3-a sorusunda öğrencilerin araştırma yapıp yapmadıkları ve araştırma yapıyorlarsa bunun sebebi öğrenilmek istenmiştir. Ö8 numaralı öğrenci ilk testte kendisinin araştırma yapmadığını fakat anne ve babasına sorduğunu dile getirirken son testte bazen araştırma yapabileceğini ifade etmiştir. Ö11 ve Ö12 numaralı öğrenciler ilk testte araştırma yaptıklarını söylerken son testte araştırma yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu öğrenciler dışında kalan diğer öğrenciler ise düşüncelerini ilk ve son testte değiştirmeyip araştırma yaptıklarını, araştırma yapmalarının sebebinin merak duygusu olduğunu dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin araştırma sonuçlarını nasıl güvendiklerini ifade etmeleri için sorulan 3-b sorusuna Ö8 ve Ö9 numaralı öğrenciler hariç diğer öğrenciler güvenilir kaynaklardan araştırma yaptıklarını ilk ve son testte dile getirmişlerdir. Ö8 ve Ö9 numaralı öğrenciler ise ilk testi güvenilir birkaç kaynaktan cevabını verirken son testte araştırma yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

3-c sorusu ile kitaptaki kahramanın araştırmalarını farklı kaynaklardan teyit etmesini öğrencilerin nasıl değerlendirdiği anlamak için sorulmaktadır. Öğrencilerin tamamı kahramanın öğrenmek istediği bilgiyi birden fazla kaynaktan öğrenmesini doğru bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğu farklı kaynaklardan araştırma yapmayı doğru bulmalarının sebebini edinilecek olan bilginin doğru olduğunun kabul edilmesi için gerekliliğini belirtmişlerdir. 3a, 3b ve 3c Sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin genelinin araştırma yapma davranışının eseri okumadan önce edindikleri anlaşılmaktadır.

Farkındalık Yaratma (İklim Değişikliği)

Ö2, Ö3, Ö7, Ö12 numaralı öğrenciler iklim değişikliği hakkında farkındalıkları olup olmadığı ile ilgili bilgi edinmek için sorulan 4a sorusunu ilk ve son testte iklim değişikliğinin ne olduğunu bilmediği cevabını vermişlerdir. Ö3, Ö4 ve Ö11 Numaralı öğrenciler ilk ve son testte bu konu ile ilgili bilgi sahibi olduklarını dile getirmişlerdir. Araştırma grubunda bulunan diğer beş öğrenci ise ilk testi iklim değişikliği ile ilgili bilgilerinin olmadığını söylerken kitabı okuduktan sonra yapılan son testte ise iklim değişikliğinin ne olduğunu ve bildiklerini açıklamışlardır. Yanıtlara bakıldığında kitapta verilmek istenen iklim değişikliğinin konusunun fark edilmesi öğrencilerin yarısından daha azını kavranabildiği görülmektedir.

4-b sorusunda iklim krizinin çocuklar için neden daha önemli olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Ö1, Ö5, Ö7 numaralı öğrenciler ilk testi geleceğin çocuklara kalacağını söylemişler ve son testte de düşüncelerini aynı şekilde ifade etmişlerdir. Ö2, Ö3, Ö4, Ö10, Ö12 Numaralı öğrenciler ilk ve son testte konu hakkında bir bilgilerini olmadığını açıklamışlardır. Bu öğrenciler dışındaki öğrenciler ise önce ilk testi konu ile ilgili bilgilerin olmadığını söylerken son testi dünyanın yıllar sonra kendilerine kalacağını ifade etmişlerdir.

İklim krizi ile ilgili çözüm önerilerinin arandığı 4c sorusuna öğrencilerden Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö12 eseri okumadan önce yapılan ilk testte ve eseri okuduktan sonra yapılan son testte iklim değişikliği ile ilgili bilgilerini olmadığını belirtmişlerdir. Ö1 ve Ö5 numaralarına sahip öğrenciler yapılan her iki testte de iklim değişikliği ile ilgili örnekler vererek konu hakkında bilgilerin ne olduğunu göstermişlerdir. Geriye kalan öğrenciler ise ilk testi bilgilerin olmadığını ifade ederek çözüm önerilerinde bulunamamışlar daha sonra yapılan son testi çözüm önerileri üreterek konu hakkındaki bilgilerinin olduğunu kanıtlamışlardır.

Öğrencilerin iklim değişikliği ile ilgili 4. grubun sorularına verdiği yanıtlara bakıldığında bu konu hakkında verilmek istenen iletilerin öğrencilerin bir kısmı tarafından öğrenildiği araştırmadaki diğer öğrencilerin ise konu hakkında ya önceden bilgilerinin olduğu ya da eseri okumalarına rağmen konuyu bilmedikleri anlaşılmıştır. Sonuç olarak araştırma sorularına verilen yanıtlara göre iklim krizi ile ilgili verilmek istenen iletiler öğrenciler tarafından kavranamamıştır.

Özür Dileme

5-a sorusunda öğrencilerin hangi durumlarda özür dileyecekleri ile ilgili açıklama yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin açıklamalarına göre hataları varsa, karşı tarafı kırmışlarsa özür dileme davranışını gerçekleştirdiklerini her iki testte de ifade etmişlerdir.

5-b sorusunda kitaptaki kahramanın yerinde siz olsaydınız yaptığınız hata sonucunda nasıl davranırdınız şeklindeki soruya neredeyse tüm öğrenciler özür dileyeceklerini ifade ederken 3 numaralı öğrenci "Güzel davranırdım." demiştir, Ö11 numaralı öğrenci ise "Hiçbir şey yapmazdım." diye yanıt vermiştir.

Farkındalık Yaratma (Deyimleri Bilme)

Öğrencilerin dilimizin önemli unsurlarından olan deyimler hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu anlamak amacıyla sorulan 6-a sorusuna Ö3 ve Ö4 numaralı öğrenciler ilk testte deyimleri bazı durumlarda kullandıklarını söylemişler fakat son testte deyimleri pek kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer öğrenciler ise ilk test deyimleri kullanmadıklarını söylemiş olup bu öğrenciler son testte deyimlerimizden bazı örnekler vermişlerdir. Bu soruya verilen yanıtlar neticesinde öğrencilerin verdiği deyim örneklerinin kitapta verilen deyimlerden olmadığı görülmüştür. Böylece kitaptaki deyimlerin öğrencilere geçirilemediği anlaşılmaktadır.

6-b sorusu ile öğrencilerin kitapta yer alan deyimleri daha önce duyup duymadıklarını anlaşılmak istenmiştir. Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10 numaralı öğrenciler kitaptaki deyimleri hatırlamadıklarını ifade ederken Ö2 numaralı öğrenci kitaptaki "Tereyağından kıl çekmek " deyimini daha önce bildiğini diğer öğrenciler ise kitapta geçen deyimlerin hepsini kitabı okumadan önce bildiklerine söylemişlerdir.

Öğrencilerin kitaptaki deyimler hakkındaki düşüncelerini ifade etmeleri için sorulan 6-c sorusuna Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7 ve Ö10 Numaralı öğrenciler verdikleri cevaplarla kitapta yer alan deyimleri hatırlamadıklarını dile getirmişlerdir.

Ö1, Ö9, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler deyimleri ilgi çekici bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Ö8 numaralı öğrenci " ensesi kalın" deyiminin dikkatini çektiğini söylemiştir.

Öğrencilerin dilimize ait olan deyimleri fark etmeleri için kitapta yer verildiği görülmüş ancak araştırma sonucunda deyimler hakkında sorulan 6-a, 6-b, 6-c sorularına verilen cevaplarda öğrencilerin kitaptaki deyimleri fark etmedikleri ya da fark etmelerine rağmen onlara katkı sağlamadıkları anlaşılmaktadır.

Çevresinde Olanlardan Haberdar Olmak

7-a sorusu ile öğrencilerin genel olarak haberleri hangi kaynaklardan öğrendikleri öğrenilmek istenmiştir. Bu soruya Ö4 numaralı öğrenci bir testte haberleri televizyondan takip ettiğini ifade ederken son testte haber izlemediğini söylemiştir. Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11 numaralı öğrenciler televizyon, telefon, bilgisayar gibi kaynaklarda bilgi edindiklerini ilk ve son testte aynı cevapları vererek dile getirirken geriye kalan öğrenciler ilk testte verdikleri cevaplara son testte farklı haber kaynaklarını eklemişlerdir.

Öğrencilerin önceki senelerde duydukları önemli haberlerin neler olduğunu anlamak amacıyla sorulan

7-b sorusuna öğrencilerden Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9 numaralı öğrenciler ilk testte hatırladıkları bir haber olmadığını dile getirirmişlerdir. Bu öğrencilerden Ö2 ve Ö3 numaralı öğrenciler son testte kitapta anlatılan haberlere değinmişler, diğer öğrenciler kitaptan bağımsız farklı haberleri duyduklarını söylemişlerdir. Ö2 ve Ö3 numaralı öğrenciler testte orman yangınları haberlerini izlediklerini her iki testte de dile getirmişlerdir. Ö1 numaralı öğrenci ilk testte orman yangınlarını söylerken son testte küresel ısınmayı söylediklerine eklemiştir. Ö11 ve Ö12 numaralı öğrenciler ilk testte haberlerden birer örnek vermişler son testte ise kitapta yer almayan başka haberleri söylemişlerdir. Verilen cevaplar neticesinde kitapta yer alan haberlerin sadece iki öğrenciye etki ettiği anlaşılmaktadır.

7-c sorusu ile önceki sene dünyada ve ülkemizde meydana gelen orman yangınlarını hakkındaki haberleri öğrencilerin takip edip etmedikleri ile ilgili soruya Ö5 ve Ö12 numaralı öğrenci hariç diğer öğrencilerin orman yangınları ile ilgili haberleri takip ettiklerini ve haberleri izlerken üzüldüklerini verdikleri cevaplarda ifade etmişlerdir.

Farkında Olma / Fabrika Atıkları

Öğrencilerin öncelikle fabrika atıkları hakkında neler bildiklerini öğrenmek için 8-a sorusu sorulmuştur. Tüm öğrenciler fabrika atıklarının doğaya zarar verdiğini farklı cümlelerle ifade etmişlerdir.

8-b sorusunda kitaptaki kahramanların fabrika atıkları ile ilgili yaptıkları davranışları değerlendirmeleri istenilmiştir. Tüm öğrenciler kahramanların temiz suya karışan kirli suyun nereden geldiğini araştırmaları ve bunun sebebi olan fabrikanın sahibi ile yaptıkları konuşmayı doğru bulduklarını dile getirmişlerdir.

8-c sorusuyla eserdeki kahramanların fabrika atıkları ile ilgili yaptıkları eylemler konusunda kahramanların yerine kendilerini koymaları istenmiş ve onların böyle bir durumda neler yapacakları sorulmuştur. Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12 numaralı öğrenciler kahramanların yaptıklarını aynısını yapacaklarını dile getirmişlerdir. Ö1, Ö5, Ö6, Ö7 numaralı öğrenciler konuyu büyüklere ve yetkililere ileteceklerini ifade etmişlerdir. Ö11 numaralı öğrenci ise buna sebep olan fabrika sahibini döveceğini dile getirmiştir.

5.3.3. "Ardahan'dan Gelen Mektup" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları

Tablo 5. 10. *"Ardahan'dan Gelen Mektup" Kitabında Öğrencilerin İlk ve Son Test Sorularına Yanıtları*

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
1a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
1b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö5, Ö12.
2a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
2b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö7, Ö10.
2c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö3, Ö6.
2d	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö2, Ö3.
3a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
3a	Yanıtı değişenler	-
3b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö3, Ö4, Ö5.
4a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
4b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
4c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö4.
5a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
5b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö12.
5c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö2.
6a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö8, Ö11.
6b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö2, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
7a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö7.
7b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1.
7c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
8a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
8b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
	Yanıtı değişenler	Ö8.
8c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö3, Ö8.
8d	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö5, Ö9, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10.
9a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö7, Ö10.
9b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö7, Ö8.
9c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö8, Ö11, Ö12.
10a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö4, Ö5, Ö10.
10b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö3, Ö4, Ö6, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
10c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö6, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11.

Tablo 5. 10. ‘da öğrencilerin “Ardahan’dan Gelen Mektup” eserini okumadan önce uygulanan ilk test ve eseri okuduktan sonra yapılan son test sonuçlarındaki değişim gösterilmektedir. “2c, 2d, 3b, 5c, 6b, 7c, 8d, 9c” soruları verilmek istenen iletinin kitaptaki yer aldığı şekli ile ilgili sorular olup bu sebeple ilk teste sorulmamış son teste bu sorular eklenmiştir.

Tablo 5. 11. *“Ardahan’dan Gelen Mektup” Adlı Eserin Testlerdeki Eğitsel İleti Bölümleri*

EĞİTSEL İLETİLER	İLETİLERLE İLGİLİ SORULAR
Farkındalık Yaratma (Kültürümüz ve Ülkemiz)	1a, 1b.
Pes Etmeme	2a, 2b, 2c, 2d.
Yardımsever Olmak	3a, 3b.
Karşılaştırma	4a, 4b, 4c.
Sevgi	5a, 5b, 5c.
Ön Yargı	6a, 6b.

EĞİTSEL İLETİLER	İLETİLERLE İLGİLİ SORULAR
Değer Verme	7a, 7b, 7c.
Sorumluluk	8a, 8b, 8c.
Empati Kurma	9a, 9b, 9c.
Farkındalık Yaratma (Mektup Arkadaşlığı)	10a, 10b, 10c.

Tablo 5. 11. 'de "Ardahan'dan Gelen Mektup" kitabında verilmek isteten özellikle üzerinde durulan iletilerden bazılarının öğrenciler tarafından anlaşılmasının ne derecede gerçekleştiğini kavramak amacıyla yapılan son test ve ilk test sorularının maddeleri ve iletileri verilmiştir.

Farkındalık Yaratma (Kültürümüz ve Ülkemiz)

Öğrencilerin ülkemizdeki Ardahan şehri ile ilgili kitap okumadan önce hangi bilgilere sahip olduklarını ve kitap okuduktan sonra Ardahan'la ilgili neler öğrendiklerini anlamak amacıyla 1-a sorusu sorulmuştur. Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö10 numaralı öğrenciler ilk test ve son test sorularına Ardahan'la ilgili bir şey bilmediklerini söylemişlerdir. Diğer öğrenciler ise kitabı okuduktan sonra Ardahan'la ilgili yeni bilgiler edindiklerini son test sorularına verdikleri farklı cevaplarla göstermişlerdir. Ö6 numaralı öğrenci ilk test sorusunu Ardahan hakkında bir şey bilmiyorum derken son test sorusunda ise Ardahan'da kışların çok soğuk geçtiğinden ve yazların çok kısa sürdüğünden bahsetmiştir.

1-b sorusu ile " söylence" kelimesine ne anlama geldiğini kaç öğrencinin bildiğini kavramak amacıyla sorulmuştur. İlk test sorusunda tüm öğrenciler bu kelimeyi bilmediklerini söylemişlerdir. Kitap okuduktan sonra yapılan son testi Ö5 ve Ö12 numaralı öğrenciler söylence kelimesinin efsane anlamına geldiğini dile getirirken diğer öğrenciler söylence kelimesinin ne anlama geldiğini bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Pes Etmeme

2-a sorusunda öğrencilerin bir iş yapamadıklarında o işi tekrar yapmak için deneyip denemeyecekleri sorulmuştur. Tüm öğrenciler ilk ve son test sorularında yapamadıkları işi yapmak için tekrar deneyeceklerini söylemişlerdir. Öğrenciler cevaplarında "azimli oldukları için, yapmadıklarında huzursuz hissedecekleri için, başarmaları gerektiğini düşündükleri için" gibi sebepleri sıralamışlardır.

Öğrencilerin pes etmeden uğraştıkları işlerin neler olduğunu öğrenmek için 2-b sorusu sorulmuştur. Ö2 numaralı öğrenci tekrar yapmaya çalıştığı bir şeyin olmadığını söylemiştir. Ö4, Ö8, Ö9 ve Ö10 numaralı öğrenciler her iki testte de aynı örneği vererek soruyu cevaplamışlardır. Araştırmadaki diğer öğrenciler ise ilk testte verdikleri örneklerden son testte farklı örnekler vermişlerdir.

2-c sorusunda kitapta Mustafa ve Diyar'ın hangi konuda pes etmedikleri sorulmuştur. Tüm öğrenciler Mustafa ve Diyar'ın mektup yazma konusunda pes etmediklerini dile getirmişlerdir.

2-d sorusu ile öğrencilerin kitaptaki kahramanların yerine kendilerini koymaları istenilerek mektuplaşma etkinliğinde nasıl davranırlardı anlaşılmaya çalışılmıştır. Tüm öğrenciler olumlu cümleler kurarak mektuplaşma konusunda pes etmeyeceklerini dile getirmişlerdir.

Yardımsever Olmak

Yardımseverlik konusunda öğrencilerin düşüncelerini öğrenmek amacıyla sorulmuş olan 3-a sorusunu öğrencilerin tümü ilk testte ve son testte yardımseverliğin ne olduğu ile ilgili açıklama yaparak farklı örnekler vermişlerdir.

3-b sorusunda kitapta verilen yardımseverlik örneklerinden öğrencilerin hangilerinin farkına vardıklarını anlamak amacıyla sorulan bu soruya Ö4 numaralı öğrenci hatırlamadığını söylemiştir. Ö5 numaralı öğrenci yardımlaşma ile ilgili olmayan bir cevap vermiştir. Diğer öğrenciler ise kitapta yer alan yardımseverlik örneklerinden farklı örnekleri dile getirmişlerdir. Ö1 numaralı öğrenci Mustafa'nın köydeki hayvanları bakmasının güzel bir yardımlaşma örneği olduğunu belirtmiştir.

Karşılaştırma

Öğrencilere ailelerini başka ailelerle kıyaslayıp kıyaslamadıkları sorulan 4-a sorusuna tüm öğrenciler kıyaslamadıklarını söylemişlerdir.
Bazı öğrenciler ailelerinden memnun olduklarını dile getirirken bazı öğrenciler ise ailelerini sevdiklerini ifade etmişlerdir.

4-b sorusunda öğrencilere ailelerinde değiştirmek istedikleri nelerin olduğu sorulmuştur. Ö6, Ö10, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler ailelerinde değiştirmek istedikleri hiçbir şeyin olmadığını söylemişlerdir. Ö2 ve Ö4 Numaralı öğrenciler ilk testi değiştirmek istedikleri hiçbir şeyin olmadığını dile getirirken daha sonra Ö2 numaralı öğrenci ailesinin kızma davranışını, Ö4 numaralı öğrenci ablasını değiştirmek istediğini belirtir.

Diğer öğrenciler ise ailelerindeki rahatsız oldukları bazı durumları açıklayarak bunları değiştirmek istediklerini dile getirmişlerdir.

İlk test ve son testte öğrencilere değiştirmek istedikleri şeyi değiştiremediklerinde neler hissedecekleri 4-c sorusu ile sorulmuştur. Ö5 numaralı öğrenciler tüm öğrenciler ilk testte verdikleri cevapların aynısını son testte de vermişlerdir. İstediklerini değiştiremediklerinde Ö1 numaralı öğrenci hiçbir şey hissetmeyeceğini; Ö2, Ö3, Ö7, Ö8 numaralı öğrenciler kendilerini kötü hissedeceğini; Ö4, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler üzüleceğini açıklamışlardır.

Sevgi

5-a, 5-b sorularında öğrencilerin ve aile fertlerinin birbirlerine sevgilerini nasıl ifade ettikleri sorulmuştur. Her iki sorunun ilk test ve son testinde hemen hemen öğrenciler aynı cevapları vermişlerdir. Öğrencilerin ve aile fertlerinin birbirlerine ilgi göstererek, yardım ederek, karşısındaki kişiyi sevdiğini söyleyerek sevgilerini gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Kitapta kahramanlar sayesinde işlenen sevgi konusunun öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve hangi kahramanın sevgiyi gösteriş şeklinin öğrencileri etkilediği 5-c sorusu ile öğrenilmek istenmiştir. Ö2 numaralı öğrenci hariç diğer öğrenciler kitaptaki kahramanlardan örnekler vererek sevgi konusunu kitapta hissettiklerini göstermişlerdir. Ö2 numaralı öğrenci kitaptaki kahramanlardan biri olan Diyar'ın zenginlik içinde yaşadığını söyleyerek konudan bağımsız bir cevap vermiştir. Diğer öğrenciler ise Mustafa'nın güzel sözler söylemesini, Mustafa'nın annesine karşı davranışlarını, öğretmenin Mustafa'ya anlayışlı davranmasını, Gül Nine'nin hayvanları sevmesini, Diyar'ın davranışlarını, annesinin Mustafa'yı cesaretlendirmesini kitapta sevginin en güzel şekilde gösterilmiş örnekleri olarak dile getirmişlerdir.

Ön Yargı

6-a sorusunda öğrencilerin önyargılı olup olmadıklarını ve ön yargı konusunda neler hissettiklerini ifade etmeleri istenmiştir. Ö2 numaralı öğrenci önce ön yargılı olduğundan bahsederek örnek vermiş fakat son yapılan testi ön yargılı olmadığını dile getirmiştir. Ö8 ve Ö11 numaralı öğrenciler ilk testte ön yargılı olmadıklarını söylerken son testte tanıştıkları arkadaşları hakkında ilk olarak olumsuz düşüncelere sahip olduklarını daha sonra ise bu düşüncelerinin değiştiğini belirtmişlerdir. Bu öğrenciler dışındaki öğrenciler ise her iki testte de ön yargılı davrandıklarını ifade ederek örnekler vermişlerdir.

Kitapta bahsedilen ön yargı eğitsel iletisinin öğrencilerin ne kadarı tarafından fark edildiğini kavramak amacıyla 6-b sorusu sorulmuştur.

Ö2 ve Ö12 numaralı öğrencilerin kitaptaki kahramanın yaşadığı ön yargı duygusunu kavrayamadıkları anlaşılmıştır. Geriye kalan öğrencilerin ise kitaptaki ön yargı duygusunu fark ettikleri ve kahramanların bu konuda ne yaşadıklarını dile getirdikleri görülmüştür.

Değer Verme

Öğrencilerin aileleri dışında kimlere değer verdiğini öğrenmek amacıyla 7-a sorusu sorulmuş olup neredeyse tüm öğrencilerin arkadaşlarına, akrabalarına değer verdikleri yanıtları ile anlaşılmıştır. Bazı öğrenciler ise hayvanlara değer verdiklerini de ifade etmişlerdir.

7-b sorusu ile öğrencilerin değer verdiği kişilere nasıl davrandıkları anlaşılmak istenmiştir. Sadece Ö1 numaralı öğrencinin kitabı okuduktan sonra fikirlerini yeni fikirler kattığı görülmüştür. Diğer öğrenciler ise her iki testte de aynı yanıtları vermişlerdir. Öğrenciler sevdikleri kişileri ilgi göstereceklerini, üzmeyeceklerini, hediyeler alacaklarını söylemişlerdir. Ö1 numaralı öğrenci ise son testte sevdikleri kişilere yardım edeceğini belirtmiştir.

Kitaptaki kahramanların değer verme anlayışlarının öğrenciler tarafından ne kadar kavrandığını anlamak amacıyla 7-c sorusu sorulmuştur. Ö2 numaralı öğrenci soruya Diyar'ın zengin olduğu için her istediğini yapabildiğini söyleyerek farklı bir cevap verirken Ö12 numaralı öğrenci kahramanların ne şekilde karşısındakine değer verdiğini hatırlamadığını belirtmiştir. Bu öğrenciler dışındaki öğrenciler ise kitapta değer verme iletisini davranışlarında gördükleri kahramanları ve kahramanların yaptıklarını açıklamışlardır.

Sorumluluk

8-a sorusu ile öğrencilerin sorumlulukları öğrenilmek istenmiştir. Tüm öğrencilerin hemen hemen ortak cevaplar verdikleri görülmüştür. Öğrenciler sorumluluklarının ödevlerini yapma, ailelerine yardım etme, odalarını toplama olduğunu dile getirmişlerdir. Sorumluluklarının öğrencilere uygun olup olmadığı sebebiyle 8-b sorusunda öğrenciler tarafından açıklanması istenmiştir. Ö8 numaralı öğrenci hariç diğer öğrenciler sorumluluklarını yaşlarına uygun olduğunu ve onlara verilen sorumlulukları yapabildiklerini söylemişlerdir. Ö8 numaralı öğrenci verilen sorumlulukların ona çok ağır geldiğini belirtmiştir.

8-c sorusunda öğrencilerin sorumluluklarını onlara ağır geldiğinde ne yapacaklarını anlatmaları istenmiştir. Ö1, Ö3, Ö8 numaralı öğrenciler ilk testte verdikleri cevaplarda son testi farklı cevaplar vermişlerdir.

Ö1 numaralı öğrenci ona zor gelen sorumluluğu önce yardım isteyeceğini söylemiş sonra her şekilde yapacağını ifade etmiştir. Ö3 numaralı öğrenci verilen sorumluluğu yapmayacağını ilk testte söylerken son testte öğrenmeye çalışacağını belirtmiştir. Ö8 numaralı öğrenci önce ona ağır gelen sorumluluğu yapmayacağını, sonra ise sitem edeceğini söylemiştir.

8-c sorusuna Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler her iki testte de onlara verilen sorumluluğu yerine getirmeyeceklerini belirtmişlerdir. Ö2, Ö4, Ö6 Numaralı öğrenciler ise ilk ve son testte yardım isteyeceklerini dile getirmişlerdir.

Eserdeki kahramanların aldıkları sorumluluklar hakkında öğrencilerin düşünceleri öğrenmek istenilmiş ve bu sebeple 8-d sorusu öğrencilere sorulmuştur. Ö2 numaralı öğrenci kitaptaki sorumluluk görevini hatırlamadığını belirtirken Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10 numaralı öğrenciler kitaptaki kahramanlara verilen görevlerin kahramanların yapabileceği düzeyde olduğunu söylemişlerdir. Ö1, Ö5, Ö9, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler eserdeki Diyar'ın sorumluluklarının kendine uygun ve güzel olduğunu söylerken Mustafa'nın sorumluluklarını onun yaşından fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Empati Kurma

Öğrencilerin çevresindeki diğer insanların yerine kendilerini koyup koymadıklarını anlamak için 9-a sorusu sorulmuştur. Ö7 ve Ö10 numaralı öğrenciler bu soruya ilk testte empati kurduklarını söylerken son testte empatini kurmadıklarını dile getirmişlerdir. Ö1 numaralı öğrenci her iki testte de empati kurmadığını çünkü üzülmek istemediğini belirtmiştir. Ö2 numaralı öğrenci ilk testte empati kurduğunu söylemiş, son testte düşüncesini değiştirmemiş ve empati kurduğu kişilerin yaşamlarının çok güzel olduğu için empati kurduğunu açıklamıştır. Diğer öğrenciler ise ilk ve son testte empati kurduklarını söylerken öğrencilerden bir kısmı empati kurmanın hoşuna gittiğini bir kısmı da karşısındaki kişinin duygularını anlamak için empati kurduğunu belirtmiştir

9-b sorusunda öğrencilerin empati kurduklarında hissettikleri duyguları dile getirmeleri istenmiştir. Ö7 numaralı öğrenci empati kurduğunda karşısındaki kişinin duygularının aynısını hissettiğini ilk testte belirtirken son testte empati kurmadığını söylemiştir. Ö11 numaralı öğrenci her iki testte de karşısındaki kişinin yerine kendisini koymadığını ifade etmiştir. Soruyu cevaplandıran diğer öğrenciler ilk ve son testte aynı yanıtları vermişlerdir. Ö3 Numaralı öğrenci kendisini güzel hissettiğini, Ö8 numaralı öğrenci ise kendisini garip hissettiğini ve utandığını belirtmiştir. Araştırmadaki diğer öğrenciler empati kurdukları kişilerin duygularının aynısını hissettiklerini açıklamışlardır.

9-c sorusu ile öğrencilerin kitaptaki hangi kahramanın yerine kendilerini koydukları ve bu durumda neler hissettikleri sorulmuştur. Ö11 ve Ö12 numaralı öğrenciler kendilerini hiçbir kahramanın yerine koymadıklarını söylemişlerdir. Ö8 numaralı öğrenci hiçbir kahramanın yerine kendini koymadığını fakat kitabı okurken çok farklı duygular hissettiğini dile getirmiştir. Ö1 numaralı öğrenci Mustafa'nın yerine kendini koyduğunu ve sorumluluklarından dolayı çok stresli hissettiğini belirtmiştir. Ö2 numaralı öğrenci Diyar'ın yerine kendini koyduğunu, kendini güzel hissettiğini ifade etmiştir. Ö5 numaralı öğrenci şahinle empati kurduğunu şahinin acısına üzüldüğünü açıklamıştır. Diğer öğrenciler de Mustafa ile empati kurarak babasının olmaması ve maddi durumlarının kötü olmasından dolayı üzüldüklerini anlatmışlardır.

Farkındalık Yaratma (Empati Kurma)

Mektup arkadaşlığı hakkında öğrencilerin neler düşündüğünü anlamak için 10 a sorusu öğrencilere sorulmuştur. Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö9 numaralı öğrenciler mektup arkadaşlarının olmasını istediklerini her iki testte de belirtmişlerdir ve içlerinden bazı öğrenciler mektup arkadaşı sayesinde yalnız kalmayacağını söylemiştir. Ö8, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler mektup arkadaşların olmasını istemediklerini ilk ve son testte dile getirmişlerdir. Ö4 ve Ö5 numaralı öğrenciler ilk testte mektup arkadaşın olmasını isterken son testte mektup arkadaşlığı için vakitlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

10-b sorusunda öğrencileri mektup arkadaşının onlara neler anlatmasını istediği sorulmuştur. Ö3, Ö4, Ö6 numaralı öğrenciler mektup arkadaşının kendi başından geçenleri anlatmasın istediklerini söylemişlerdir. Ö2 ve Ö12 numaralı öğrenciler mektup arkadaşlarının yaşadıkları yeri ona tanıtmasını istedikleri belirtirler. Ö1, Ö5, Ö8, Ö10 numaralı öğrenciler ilk testte farklı cevaplar verirken son testte mektup arkadaşının ona yaşadığı çevreyi anlatmasını istediklerini dile getirmişlerdir.
Ö11 numaralı öğrenci ise ilk önce mektup arkadaşının hiçbir şeyi anlatmasını istemezken sonra oynadığı oyunları anlatmasını istediğini açıklamıştır.

Öğrencileri 10-c sorusu ile mektup arkadaşına ailesinden bahsetmek isteyip istemeyeceği sorusu sorulmuştur. Ö1, Ö4, Ö10, Ö11 numaralı öğrenciler mektup arkadaşlarına ailelerinden söz etmek istemediklerini dile getirmişlerdir. Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9 numaralı öğrenciler mektup arkadaşlarına ailelerinden bahsedebileceklerini söylemişlerdir. Ö6 numaralı öğrenci ilk testte ailesinden bahsetmek isterken son testte kararsız kalmıştır. Ö12 numaralı öğrenci ilk testte mektup arkadaşına ailesinden bahsetmek istemediğini belirtmiş fakat son testte ailesinden söz edebileceğini ifade etmiştir.

5.3.4. "Türkü Çocuk" Adlı Eserde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Öğrenci Bazlı Araştırma Bulgu ve Yorumları

Tablo 5. 12. *"Türkü Çocuk" Kitabında Öğrencilerin İlk ve Son Test Sorularına Yanıtları*

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
1a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö8, Ö9, Ö11.
1b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2.
1c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö5, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10.
2a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö8, Ö12.
2b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11.
2c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö3, Ö4, Ö5, Ö10.
3a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö8, Ö11, Ö12.
3b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11.
	Yanıtı değişenler	Ö6, Ö8, Ö12.
3c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	-
4a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
4b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö11.
5a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
5b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	-
5c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö2, Ö3, Ö6.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
6a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
6b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö6, Ö9.
6c	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
6d	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö9.

SORU	YANIT DURUMU	ÖĞRENCİLER
7a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö3, Ö6, Ö11.
7b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö5.
8a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12.
8b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö2, Ö10, Ö11, Ö12.
9a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö6, Ö9.
9b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
9c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö4, Ö5, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
10a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
10b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö2, Ö9.
10c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö12.
11a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
11b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
12a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	Ö4, Ö6.
12b	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	-
12c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9.
	Kitaptaki iletiyi fark etmeyenler	Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12.
13a	Yanıtı aynı kalanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12.
	Yanıtı değişenler	-
13b	Yanıtı aynı kalanlar	Ö3, Ö4, Ö8, Ö10.
	Yanıtı değişenler	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12.
13c	Kitaptaki iletiyi fark edenler	Ö1, Ö5, Ö7, Ö11.
	Kitaptaki İletiyi Fark Etmeyenler	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12.

Tablo 5. 12. ‘de öğrencilerin “Türkü Çocuk” eserini okumadan önce uygulanan ilk test ve eseri okuduktan sonra yapılan son test sonuçlarındaki değişim gösterilmektedir.

“1c, 2c, 3c, 4b, 5b, 6d, 7b, 9c, 10c, 12b, 12c, 13c” soruları verilmek istenen iletinin kitaptaki yer aldığı şekli ile ilgili sorular olup bu sebeple ilk teste sorulmamış son teste bu sorular eklenmiştir.

Tablo 5. 13. *“Türkü Çocuk” Adlı Eserin Test Sorularının Eğitsel İleti Bölümleri*

EĞİTSEL İLETİLER	İLETİLERLE İLGİLİ SORULAR
Kıskanç Olmak	1a, 1b, 1c.
Düşünceye Değer Vermeme	2a, 2b, 2c.
Hayal Kurma	3a, 3b, 3c.
Özlem	4a, 4b.
Takdir Etmek (Ödül)	5a, 5b, 5c.
Farkındalık Yaratma (Günlük Tutma)	6a, 6b.
Farkındalık Yaratma (Türkülerimiz)	7a, 7b.
İyilik / Kötülük	8a, 8b.
Korkmak	9a, 9b, 9c.
Ad Takma	10a, 10b, 10c.
Yardımsever Olmak	11a, 11b.
Pişmanlık	12a, 12b, 12c.
Takdir Etmek	13a, 13b, 13c.

Tablo 5. 13. ‘te “Türkü Çocuk” kitabında verilmek isteten özellikle üzerinde durulan iletilerden bazılarının öğrenciler tarafından anlaşılmasının ne derecede gerçekleştiğini kavramak amacıyla yapılan son test ve ilk test sorularının maddeleri ve iletileri verilmiştir.

Kıskanç Olmak

1-a ve 1-b sorularına Ö3 ve Ö10 numaralı öğrenciler tek çocuk oldukları için cevap vermemişlerdir.

1-a sorusu ile öğrencilerin kardeşlerini hangi durumlarda kıskandıkları öğrenmek istemiştir. Ö5 numaralı öğrenc ilk ve son teste verdiği cevaplarda kardeşini kıskanmadığını belirtmiştir. Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö12 numaralı öğrenciler her iki testte de kardeşlerine kıskandıklarını dile getirmişlerdir.

Ö8 numaralı öğrenci ilk testte babası ve annesi ona kızdığı zamanlarda kardeşini kıskandığını açıklamış fakat son testte düşüncesini değiştirmiştir. Ö1, Ö9, Ö11 numaralı öğrenciler ilk testi kardeşlerini kıskanmadıklarını ifade ederken son testte farklı sebep sunarak kardeşlerini kıskandıklarını söylemişlerdir.

Öğrencilere kardeşleri doğduktan sonra hayatlarında ne gibi değişiklikler olduğunu öğrenmek amacıyla 1-b sorusu sorulmuştur. Ö5, Ö6, Ö11 numaralı öğrenciler evin en küçüğü olduklarını belirterek bu soruya cevap verememişlerdir. Ö8 ve Ö12 numaralı öğrenciler kardeşleri doğduklarında kendilerinin de küçük olduğunu ve bu sebeple o zamanları hatırlamadıklarını söylemişlerdir. Ö1, Ö4, Ö7 ve Ö9 numaralı öğrenciler her iki testte de kardeşleri doğduktan sonra ailelerinin onlara karşı ilgisini azaldığını ve kardeşleri ile daha çok ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Ö2 numaralı öğrenci ilk testte o günleri hatırlamadığını ifade ederken son testte ise ailesinin kardeşini savunmalarından memnun olmadığını dile getirmiştir.

1-c sorusu ile kitabın kahramanlarından biri olan Barış'ın kardeşine karşı olan kıskançlık duygusunun öğrenciler tarafından nasıl algılandığı öğrenmek istenmiştir. Ö5, Ö6, Ö11 numaralı öğrenciler konudan bağımsız olarak cevap vermişlerdir. Ö12 numaralı öğrenci hatırlamadığını ifade etmiştir. Ö9 numaralı öğrenci Barış'ın kardeşini kıskanmasının doğru olmadığını söylemiştir. Diğer öğrenciler ise Barış'ın kardeşini kıskanmasının doğal olduğunu ve kardeşini kıskanırken aynı zamanda onu sevmesinin de çok güzel olduğunu dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin verdiği cevaplara bakıldığında kitap okuduktan sonra öğrencilerin çoğunun düşüncesinde kıskançlığın insani bir duygu olduğunu fark ettikleri görülmüştür.

Düşünceye Değer Verme

2-a sonrası yine öğrencilerin anne babalarına sordukları sorular karşılığında hangi sorularına cevap alamadıkları öğrenilmek istemiştir. Ö8 numaralı öğrenci ilk testte cevap alamayacağı bir soru sormadığını söylerken son testte “Ne zaman öleceğim?” sorusuna cevap alamadığını belirtmiştir. Ö2 numaralı öğrenci “ Çay ya da kahve içer misin?” sorusuna cevap alamadığını dile getirmiştir. Ö12 numaralı öğrenci sorduğu soruların çoğuna cevap alamadığından söz etmiştir. Diğer öğrenciler ise sordukları her sorunun cevabının aileleri tarafından açıklandığı ifade edilmiştir.

Öğrencilere aileleri onların sorduğu sorulara cevap vermediklerinde ya da net bir açıklama yapmadıklarında neler hissettiklerini dile getirmeleri için 2-b sorusu yöneltilmiştir.

Ö1, Ö2, Ö3 numaralı öğrenciler ilk testte sordukları her soruya cevap alabildikleri için bir şey hissetmediklerini söylerken son testi kendilerini üzgün ya da cahil hissettiklerini dile getirmişlerdir. Ö2, Ö4, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler aileleri onlara cevap vermediğinde üzüldüklerini belirtmişlerdir. Diğer öğrenciler ise hiçbir zaman sordukları sorulara cevap alamadıkları bir durumla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

Eserdeki kahramanın sorduğu sorulara cevap alamadığında neler hissettiğinin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını görmek amacıyla 2-c sorusu sorulmuştur. Tüm öğrenciler böyle bir durumda kahramanın üzülme ve kızma duygularını hissetmesini olağan karşılamışlardır. Öğrencilerin düşüncelerine değer verilmediğinde üzülme ve kızma gibi duyguları hissettikleri ve kitaptaki kahramanın da bu duyguları düşüncesine değer verilmediğinde hissetmesinin doğal olduğu öğrenciler verdikleri cevaplarla ifade etmişlerdir.

Hayal Kurma

3-a sorusu ile öğrencilerin hayalleri öğrenilmek istenmiştir. Öğrenciler " başarılı olmak, zengin olmak ünlü olmak, sağlıklı olmak, iyi bir iş sahibi olmak" gibi cümlelerle hayallerini dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin hayali arkadaşla ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla 3-b sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Ö5 numaralı öğrenci ilk testte hayali arkadaşlarının oyuncakları olduğunu söylerken son testte gerçek arkadaşları olduğu için hayali arkadaş istemediğini ifade etmiştir. Ö9 numaralı öğrenci ilk testte hayali arkadaşının olmasını istemediğini belirtirken son testte geçmişte hayali arkadaşlarının olduğunu dile getirmiştir. Diğer öğrencilerin tümü bu soruya her iki testte de hayali arkadaşlar istemedikleri ve gerçek arkadaşlarının olduğu cevabını verirler.

Öğrencilerin kitaptaki kahramanın hayali arkadaşı ile ilgili neler düşündükleri, öğrencilere 3-c sorusu ile sorulur. Ö5 ve Ö11 numaralı öğrenciler Barış'ın hayali arkadaşının olmasını tuhaf, saçma bulmuşlardır. Diğer öğrenciler ise Barış'ın hayali arkadaşının olmasını güzel, havalı olduğunu söylemişlerdir.

Öğrencilerin sorulara verdiği yanıtlar incelendiğinde neredeyse tamamının hayalleri olduğu, gerçek arkadaşları hayali arkadaşlara tercih ettikleri görülmüş ve insanların hayali arkadaşlarının olmasını olağan buldukları anlaşılmıştır.

Özlem

4-a sorusu ile öğrencilerin ailelerinden uzak kaldıklarında neler hissettikleri sorulmuştur. Ö10 ve Ö11 numaralı öğrenciler ilk testi özlem duyacaklarını dile getirirken son testte ailelerinden ayrı kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer tüm öğrenciler ailelerinden uzak kaldıklarında onları özleyeceklerini söylemişlerdir.

Kitaptaki kahramanın ailesinden uzak kaldığında özelliklerini neler olduğu 4-b sorusu ile sorulmuştur. Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11 numaralı öğrenciler kitaptaki özlem konusunu fark ederek kahramanın arkadaşlarını, babaannesini ve kardeşini özlediğini dile getiren cevaplar vermişlerdir. Diğer öğrencilerin ise verdikleri cevaplarla kitaptaki özlem konusunu verdikleri cevaplar neticesinde tam olarak fark edemedikleri anlaşılmıştır.

Öğrencilerin bir kısmı kitapta yer alan özlem duygusunu fark etmediklerini ifade ederken diğer öğrenciler ise kitaptaki özlem duygusunu fark ederek bu duygu ile ilgili olumlu düşüncelerini belirttiği görülmüştür.

Takdir Etmek (Ödül)

5-a sorusu ile öğrencilerin hangi durumlarda ödüllendirildiklerini ve ödüllendirildiklerinde neler hissettikleri öğrenmek istenilmiştir. Ö11 numaralı öğrenci ilk testte takdir almanın güzel olduğunu belirtirken son testte ödüllendirilmediğini söylemiştir. Ö12 numaralı öğrenci ilk testte ödüllendirildiği bir durumu hatırlamadığını dile getirmiş son testte ise sünnet olduğunda ödüllendirildiğini açıklamıştır. Diğer öğrencilerin tümü başarılı oldukları bir durumda ödüllendirdiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilere kitaptaki kahramanın sınıf geçme ödülünü beğenip beğenmedikleri 5-b sorusu ile sorulmuştur. Ö4, Ö5, Ö7, Ö12 numaralı öğrenciler Barış'ın sınıf geçme ödülünü beğenmediklerini dile getirirken diğer öğrencilerin tamamı Barış'ı sınıf geçme ödülünü beğendiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencileri kitaptaki kahramana karne hediyesi olarak alınan günlüğün onlara da ödül olarak alınmasını isteyip istemedikleri 5-c sorusu ile sorulmuştur. Ö2, Ö3 numaralı öğrenciler ödül olarak onlara günlük alınmasını isterlerken diğer öğrenciler kendilerine günlük alınmasını istememişlerdir.

Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin tümünün ödüllendirilmekten hoşlandığı görülmüştür. Fakat öğrencilerin neredeyse tamamı hediye edilen günlüklere karşı olumsuz tutumları olmamasına rağmen kendilerine ödül olarak günlük alınmasını istememektedirler.

Farkındalık Yaratma (Günlük Tutma)

Sırlarının öğrenciler için ne kadar önemli olduğunu anlamak amacıyla 6-a sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Ö11 numaralı öğrenci sırrının olmadığını o yüzden de önemli olmadığını dile getirmiştir. Diğer öğrenciler ise sırlarının onlar için çok önemli olduğunu ve sırlarını kimseye söylemediklerini ifade etmişlerdir.

6-b sorusunda öğrencilerin günlüklerini sırlarını yazıp yazmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler yazı yazmayı sevmedikleri için günlük tutmadıklarını ve günlük tutsalardı sırları başkaları tarafından okunabileceği için günlüklerine sırlarını yazmayacaklarını dile getirmişlerdir. Ö6, Ö9 numaralı öğrenciler günlük tuttuklarını fakat sırlarının bazılarını günlüklerine yazdıklarını söylemişlerdir. Ö2 numaralı öğrenci günlüğüne yaşadıklarını ve sırlarını yazdığını belirtmiştir. Ö1 numaralı öğrenci ise ilk testte günlük tutmadığını söylerken son teste verdiği cevapta günlüğüne sırlarını yazabileceğini ifade etmiştir.

6-c sorusunda günlüğünüz olsa neler yazarsınız sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Ö1, Ö2, Ö8 numaralı öğrenciler günlüklerine sırlarını ve yaşadıklarını yazacaklarını belirtirler. Ö4 numaralı öğrenci günlüğüne sevdiği şarkıları yazacağını dile getirirken Ö8 numaralı öğrenci hikâyelerini ve hislerini günlüğünü yazacağını söyler. Diğer öğrenciler ise günlüklerini bir günde neler yaşadılarsa onları yazacaklarını ifade ederler.

Eserde kahramanın günlüğüne yazdığı konular hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için öğrencileri 6-d sınıfı sorulmuştur. Ö9 numaralı öğrenci Kahraman günlükte yazdıklarını hatırlamadığını belirtir. Ö7 numaralı öğrenci kahramanın günlüğünde türkü sözlerini yazmasını saçma bulduğunu ifade eder. Diğer öğrenciler ise kahramanın günlüğünde yaşadığı olayları anlatmasını ve bu olayları anlatırken türkü sözlerine de yer vermesini güzel bulduklarını açıklarlar.

Kitapta verilmek istenen günlük yazma davranışının öğrencilere sevdirilmesi iletisi bazı öğrenciler üzerinde güzel güzel bir etki yarattığı görülmüştür. Yazı yazmayı sevmeyen öğrencilerde ise bu iletinin öğrenciler üzerinde bir tesiri olmamıştır.

Farkındalık Yaratma (Türkülerimiz)

7-a sorusunda öğrencilerin sevdikleri bir türküyü yazmaları istenmiştir. Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö12 numaralı öğrenciler türkü dinlemediklerini dile getirmişlerdir. Ö9 numaralı öğrenci sevdiği bir türkünün olmadığını söylemiştir. Ö7, Ö8, Ö10 numaralı öğrenciler her iki testte de sevdiği türkülerin isimlerini yazmışlardır.

Ö6 numaralı öğrenci ilk testte Âşık Veysel'in türkülerini dinlediğini söylerken son testte türkü dinlemediğini belirtmiştir. Ö3 ve Ö11 numaralı öğrenciler ise ilk testi türkü dinlemediklerini açıklarken son testte dinledikleri türkülere örnekler vermişlerdir.

Öğrencilerin kitapta bahsedilen türküler hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için 7-b sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Ö5 numaralı öğrenci kitapta yer almayan bir türküye örnek vermiştir. Ö4, Ö8, Ö9, Ö11 numaralı öğrenciler farklı sebepler sunarak kitaptaki türküleri beğenmediklerini dile getirmişlerdir. Diğer öğrenciler ise kitaptaki türküleri beğendiklerini söylemiş ve kitapta yer alan türkülerden beğendiklerini cevaplarında örneklendirmişlerdir.

Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre kitapta verilen türkülerimizi sevdirme iletisi öğrencilerin türkülerimizi sevmelerine olanak sağlamıştır. Bazı öğrencilerimiz ise eseri okumadan önceki türküleri sevmeme düşüncesini hala sürdürdükleri görülmüştür.

İyilik / Kötülük

8-a sorusunda öğrencilerin iyilik ve kötülük hakkındaki görüşleri öğrenilmek istenmiştir. Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12 numaralı öğrenciler her iki testte de iyilik yapanın iyi; kötülük yapan ise kötü olduğunu dile getirmişlerdir. Ö11 numaralı öğrenci çevresindeki insanların adlarını söyleyerek iyi ve kötüye örnek göstermiştir. Ö5 numaralı öğrenci ilk testte bilmiyorum derken son testte iyilik yapan iyi, kötülük yapan kötüdür diye soruyu cevaplamıştır. Ö1,Ö2 numaralı öğrenciler ilk testi iyilik yapa iyidir; kötülük yapan kötüdür cevabını verirken son testte herkesin içinde iyi ve kötü vardır ya da iyi dediğin kişiler bile kötülük yapabilir şeklinde soruyu yanıtlamışlardır. Ö3 numaralı öğrenci insanın içinde hem iyi hem de kötü ruhun var olduğunu açıklamıştır. Ö6 numaralı öğrenci ilk testte insanın yaptıklarını Allah'ın bilebileceğini belirtirken on testte iyilik yapan iyidir kötülük yapan kötüdür şeklinde düşüncesini değiştirmiştir.

Kitaptaki kahramanın iyilik ve kötülük hakkındaki düşüncelerinin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi ve fark edilip edilmediğini anlamak amacıyla 8-b sorusu sorulmuştur.

Ö2, Ö10, Ö11 numaralı öğrenciler kitaptaki kahramanın iyilik ve kötülük hakkındaki düşüncelerini hatırlamadıklarını söylemişlerdir. Ö11 numaralı öğrenci konudan bağımsız bir cevap vermiştir. Ö3, Ö6, Ö7, Ö8 numaralı öğrenciler kitaptaki kahramanın iyilik ve kötülük hakkındaki düşüncelerini beğendiklerini belirtmişlerdir. Ö1, Ö4, Ö5, Ö9 numaralı öğrenciler ise kahramanın iyilik ve kötülüğü ayırt edemediğini dile getirmişlerdir.

Eser de verilmek istenen iyilik yapma, kötülük yapma iletileri öğrenciler tarafından çok net anlaşılmadığı verilen cevaplar neticesinde saptanmıştır.

Korkma

Öğrencilerin hangi hayvandan korktuklarını öğrenmek için 9-a sorusu sorulmuştur. Ö8 numaralı öğrenci hariç diğer öğrenciler yılan, örümcek, vahşi hayvanlar, böcekler ve benzeri hayvan isimlerini söyleyerek korktukları hayvanları açıklamışlardır.

Korkma duygusunun insanlar için doğal olup olmadığı 9-b sorusunda öğrencilere yöneltilmiştir. Tüm öğrenciler korkmanın insani bir duygu olduğunu dile getirmişlerdir.

9-c sorusunda kitaptaki kahraman - Barış'ın- horozdan korkma davranışını nasıl değerlendirdikleri öğrencilere sorulmuştur. Ö7 numaralı öğrenci Barış'ın horozdan korkmasının saçma olduğunu söylemiştir. Ö5 numaralı öğrenci konudan bağımsız bir cevap vermiştir. Ö8 numaralı öğrenci Barış'ın korkusunu komik bulmuştur. Ö4 numaralı öğrenci horozdan korkmazsa saldırmayacağını belirtmiştir. Diğer öğrencilerin tümü horozun saldırgan bir hayvan olduğunu ve Barış'ın korkmasının normal olduğunu dile getirmişler; aynı zamanda Ö6 ve Ö10 numaralı öğrenciler kendilerinin de horozdan korktuğunu belirtmişlerdir.

Öğrenciler korkma duygusunu insanlar tarafından hissedilen doğal bir duygu olduğunu dile getirmişler. Eserde yer alan korkma duygusunu fark ederek kahramanı hak vermişlerdir hatta kahramanla empati kurdukları görülmüştür.

Ad Takma

10-a sorusu ile öğrencinin birbirlerine takma adla hitap edip etmedikleri öğrenilmek istenmiştir. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6 numaralı öğrenciler arkadaşlarına takma ad takmadıklarını dile getirmişlerdir. Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12 numaralı öğrenciler arkadaşlarına taktıkları farklı lakapları cevaplarında belirtmişlerdir.

Öğrencilere beğenmedikleri lakaplar söylendiğinde neler hissettikleri 10-b sorusu ile öğrenilmeye çalışılmıştır. Ö11 numaralı öğrenci ona söylenen beğenmediği hitaplar karşısında hiçbir şey hissetmediğini dile getirmiştir. Diğer öğrenciler ise böyle bir durumda kendilerini kötü hissettiklerini, sinirlendiklerini ve üzüldüklerini belirtmişlerdir.

10-c sorusu yine kitaptaki kahramana lakabıyla seslenildiğinde neler hissettiği sorulmuştur. Ö12 numaralı öğrenci kitaptaki bu durumu hatırlamadığını belirtmiştir. Ö10 numaralı öğrenci kahramana lakabıyla seslenildiğinde kahramanın utanıp bulunduğu yerden uzaklaştığını söylemiştir.

Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö9 numaralı öğrenciler kitaptaki kahramanı beğenmediği lakabıyla seslenildiğinde kahramanın üzüldüğünü dile getirmişlerdir. Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11 numaralı öğrenciler bu durumda kahramanının kendini kötü hissettiğini ifade etmişlerdir.

Öğrenciler ilk başta verdikleri yanıtlarla kitap okuduktan sonra verdikleri yanıtlar arasında lakap takma konusu ile ilgili düşüncelerini çok büyük bir değişiklik olmadığı görülmüştür. Buna rağmen kitaptaki karakterin ona takılan lakap karşısında hissettikleri iletiler neredeyse tüm öğrenciler tarafından fark edilmiştir.

Yardımseverlik

Öğrencileri insanlara yardım ettiklerinde neler hissettiklerini anlamak amacıyla 11-a sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin tümü insanlara yardım ettiklerinde kendilerini iyi ve mutlu hissettiklerini dile getirmişlerdir.

11-b sorusu ile kitaptaki kahramanın komşularına yardım ettiğinde hissettiği duyguları öğrencilerin açıklamaları istenmiştir. Ö4 numaralı öğrenci kitaptaki bu konuyu hatırlamadığını dile getirmiştir. Diğer öğrencilerin tümü ise kitaptaki kahramanın komşularına yardım ettiğinde kendini iyi ve mutlu hissettiğini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin neredeyse tümünün kitaptaki yardımseverlik iletisini kavradıkları görülmüştür.

Pişmanlık

12-a sonrası ile öğrencilere hayvanlara zarar verildiğinde neler hissettikleri sorulmuştur. Ö4, Ö6 numaralı öğrenciler ilk testte hayvanlara zarar vermediklerini söylerken son testte hayvanlara zarar verildiğinde onlara acıdıklarını ve onlara üzüldüklerini belirtmişlerdir. Diğer öğrenciler ise her iki testte de hayvanlara üzüldüklerini, böyle durumlarda kendilerini kötü hissettiklerini ve onlara zarar verenlere sinirlendiklerini dile getirmişlerdir.

Eserdeki kahraman ve arkadaşlarının kuşları avlama davranışının öğrenciler tarafından nasıl değerlendirildiğini öğrenmek amacıyla 12-b sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Tüm öğrenciler farklı cümleler kurarak hayvanlara yapılan bu tür davranışların kötü olduğunu, onların da canlarının olduğunu, onları korumamız gerektiğini dile getirmişlerdir.

12-c sorusu ile eserdeki kahraman ve arkadaşlarının yaptıkları hatayı anlayıp pişman olmaları davranışını öğrencilerin nasıl değerlendirdiklerini anlamak için sorulmuştur.

Ö7 numaralı öğrenci eserdeki kahramanların yaptıkları davranışı normal olarak değerlendirmiştir. Ö10 numaralı öğrenci bu konuyu hatırlamadığını belirtmiştir. Diğer öğrencilerin tümü kahramanların hatalarını anlamalarının ve pişman olmalarının iyi bir davranış olduğunu dile getirmişlerdir.

Öğrencilerini verdikleri cevapları bakıldığında hayvanlara yapılan kötü davranışların ne kadar üzücü olduğunu dile getirdikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler, kitaptaki kahramanların hayvanlara karşı yaptıkları yanlış davranışı eleştirmişler ve daha sonra kahramanların hatalarını anlayıp pişman olmalarını doğru bulmuşlardır. Kitapta verilmek istenen iletinin öğrenciler tarafından anlaşıldığı görülmüştür.

Takdir Etme

13-a sorusu ile öğrencilerin sadece aferin denilerek takdir edilmelerini nasıl karşıladıkları sorulmuştur. Tüm öğrenciler bu şekilde takdir edilmelerini onları gururlandırdığını ve mutlu olmalarını sağladığını söylemişlerdir.

Öğrencilere takdir edilmenin mi yoksa ödüllendirilmenin mi daha önemli olduğu 13-b sorusu ile sorulmuştur. Ö2, Ö4, Ö10 numaralı öğrenciler takdir edilirken hediye ile ödüllendirildiklerinde daha çok sevindiklerini o yüzden her ikisini de aynı zamanda tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Diğer öğrenciler ise takdir edilmenin ödüllendirilmeden daha güzel olduğunu ve takdir edildiklerinde kendilerini mutlu hissettiklerini dile getirmişlerdir.

13-c sorusu ile eserdeki kahramanın elindeki bileziği alındıktan sonra üzgün olduğu bir durumda yaptığı davranış sonucunda takdir edilmesini öğrencilerin nasıl değerlendirildikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10, Ö12 numaralı öğrenciler bu durumu hatırlamadıklarını dile getirmişlerdir. Ö3 ve Ö8 numaralı öğrenciler kahramanın yaşadığı durumu tuhaf karşıladıklarını belirtmişlerdir. Ö11 numaralı öğrenci malın bir değerinin olmadığını ifade etmiştir. Diğer öğrenciler ise kahramanım takdir edilmesi sebebiyle üzüntüsüne son vermesinin çok güzel bir davranış olduğunu dile getirmişlerdir.

Takdir edilmenin öğrenciler açısından çok değerli olduğu öğrencilerin verdikleri cevaplar neticesinde anlaşılmış olup takdir edilmenin yanında hediyelerle de mutlu oldukları kavranmıştır. Kitaptaki kahramanın takdir edilmesini neredeyse tüm öğrenciler fark etmiştir.

2.4. Feyza Hepçilingirler' in Çocuk Hikâyelerinde Yer Alan Eğitsel İletilere Dair Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular

5.4.1.“Off, Dilim” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları

“Off, Dilim' adlı eser sana neler kazandırdı?” sorusu öğrencilere sorulmuştur. L öğrencisi insanın kardeşini küçük düşürmesinin yanlış olduğunu anladığını söyler. F öğrencisi kardeş kavgasının yanlış bir davranış olduğunu fark ettiğini belirtir. Soruya cevap veren diğer öğrenciler ise çevrelerinde Türkçe kelimeler yerine yabancı kelimelerin kullanımını ve Türkçe kelimelerin yanlış kullanımlarını fark ettiklerini, Türkçeyi doğru kullanmaya özen göstermeye başladıklarını açıklarlar.

“Size göre 'Off, Dilim' adlı eserde yer alan yanlış davranış nedir?” sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. B öğrencisi tabelalarda yazan yabancı kelimeleri, F öğrencisi farklı dillerden dilimize yerleşen yabancı kelimelerin kullanımını yanlış bulduğunu dile getirir. Geriye kalan öğrencilerin tamamı ise kitapta yer alan kahramanlardan ablanın kardeşine karşı göstermiş olduğu hatalı davranışları doğru bulmadıklarını belirtirler.

“Size göre 'Off, Dilim' adlı eserde yer alan doğru davranış nedir?” sorusu öğrencilere sorulmuştur. L öğrencisi hariç diğer öğrencilerin tamamı kitaptaki kahramanların çevresindeki dil yanlışlarını bulmaya çalışmalarını ve dil yanlışlarını düzeltmelerini doğru bulduklarını ifade ederler.

“Off, Dilim” adlı eserde en fazla ana dilimizi doğru kullanmamız ve onu korumamız iletisi üzerinde durulmuştur. Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin verilmek istenen iletinin farkına vardıkları görülmüştür.

2.4.2. “Dünyayı Çocuklar Kurtaracak” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları

“ 'Dünyayı Çocuklar Kurtaracak' adlı eser sana neler kazandırdı? sorusu öğrencilere sorulmuştur. D öğrencisi hiçbir şekilde pes etmemesi gerektiğini öğrendiğini belirtir. H öğrencisi hayatta çocukların da bir şeyler yapabileceğini anladığını söyler. G öğrenci ise bilgi aktarımının ve güncel konuları bilmenin önemli olduğunu fark ettiğini belirtir. Diğer öğrenciler ise doğayı ve çevreyi korumaları gerektiğini anladıklarını ifade ederler.

“Size göre 'Dünyayı Çocuklar Kurtaracak' adlı eserde yer alan yanlış davranış nedir?” sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. M, H, G kod adlı öğrenciler kitapta yer alan yanlış davranışı fark etmediklerini ifade ederler. L öğrencisi kahramanlardan birinin umursamaz davranışlarını beğenmediğini söyler. D öğrencisi fabrika bekçisinin çocukları önemsememesini yanlış bulduğunu belirtir.

C öğrencisi kahramanlardan birinin çokbilmiş tavrını beğenmediğini ifade eder. Geriye kalan öğrenciler ise fabrika atıklarının denize dökülmesinin doğru olmadığını dile getirirler.

"Size göre ''Dünyayı Çocuklar Kurtaracak' adlı eserde yer alan doğru davranış nedir?" sorusu öğrencilere sorulmuştur. D öğrencisi fabrika sahibinin çocuklara açıklama yapmasını doğru bulduğunu söyler. G öğrencisi çocukların kendi kültürlerini birbirlerine tanıtmalarının güzel bir davranış olduğunu belirtir. L öğrencisi kahramanlardan birinin çevre ve dünya hakkında çok şey bilmesinin hoşuna gittiğini açıklar. Diğer öğrenciler çevreyi korumak amacıyla fabrika atıklarının denize dökülmesini engellemek amacıyla yaptıkları çabaları doğru bulduklarını ifade ederler.

Bu eserde okuyucuya doğa sevgisi ve doğayı korumanın önemi verilmek istenmiş olup öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda öğrencilerin kitaptaki bu iletiyi algıladıkları ve davranış değişikliği kazandıkları anlaşılmıştır.

2.4.3. "Ardahan'dan Gelen Mektup'" Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları

" 'Ardahan'dan Gelen Mektup' adlı eser sana neler kazandırdı?" sorusu öğrencilere sorulmuştur. D öğrencisi arkadaşlığın uzaktan da olsa devam edebileceğini anladığını ifade eder. C öğrencisi sorumluluk sahibi olup ailesine yardım etmesi gerektiğini fark ettiğini belirtir. F öğrencisi kimseye ön yargılı yaklaşmaması ve ailesinin maddi durumundan utanmaması gerektiğini öğrendiğini açıklar. J öğrencisi köy hayatının zorluklarını anladığını söyler. Diğer öğrenciler ise mektuplaşmanın ne kadar güzel bir davranış olduğunu fark ettiklerini dile getirirler

" Size göre 'Ardahan'dan Gelen Mektup' adlı eserde yer alan yanlış davranış nedir?" sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. B, D öğrencileri yanlış gördüğü bir davranışın olmadığını söylerler. A, L, M, K kodlu öğrenciler Mustafa'nın mektuplaşmaya başlamadan önce Diyar hakkındaki ön yargısını doğru bulmadıklarını ifade ederler. G ve H kodlu öğrencileri Mustafa'nın maddi durumunun kötü olmasından dolayı utanmasının ve üzülmesinin yanlış olduğunu dile getirirler. E öğrencisi Mustafa'nın annesinden izinsiz arkadaşına davet etmesini doğru olarak görmediğini dile getirir. F öğrencisi Diyar'ın Mustafa'yı boş yere umutlandırmasının yanlış bir davranış olarak kabul ettiğini belirtir. J ve C öğrencileri ise kahramanın ailesini düşünmeden arkadaşını davet etmesini yanlış olduğunu açıklarlar.

“ Size göre ‘Ardahan’dan Gelen Mektup’ adlı eserde yer alan doğru davranış nedir?” sorusu öğrencilere sorulmuştur. D öğrencisi Mustafa'nın çevresindeki iletişiminin güzel bir davranış olduğunu belirtir. B öğrencisi Diyar'ın babaannesi ile öğretmenin arasındaki ilişkinin hoşuna gittiğin söyler. J öğrencisi kahramanların birbirlerine kendilerini tanıtmalarının doğru bir davranış olarak değerlendirdiğini açıklar. F öğrencisi Mustafa'nın Diyar ile tanışmak istemesini doğru bulur. Diğer öğrenciler ise Mustafa ile Diyar'ın mektuplaşma davranışını pes etmeden sürdürmeye çalışmalarını takdir ettiklerini dile getirirler.

“Ardahan’dan Gelen Mektup” adlı eserde mektuplaşmanın önemi, sorumluluk sahibi olma gibi iletiler üzerinde durularak Ardahan ili hakkında bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplara bakıldığında verilmek isteyen iletileri kavradıkları anlaşılmıştır.

2.4.4. “Türkü Çocuk” Adlı Eserle İlgili Görüşme Formları Bulguları

“ ‘Türkü Çocuk’ adlı eser sana neler kazandırdı?” sorusu öğrencilere sorulmuştur. E öğrencisi kitabın ona günlük tutma davranışını sevdirdiğini belirtir. F öğrencisi karşılaştığı kötü durumları ailesine anlatması gerektiğini fark ettiğini dile getirir. K öğrencisi insanın hayali arkadaşlarının olabileceğini söyler. H öğrencisi korkunun normal bir davranış olduğunu anladığını açıklar. A ve B öğrencileri köy yaşamının güzelliklerini fark ettiklerini ve köylerini daha çok sevmeye başladıklarını anlatırlar. Diğer öğrenciler ise türküleri sevmeye başladıklarını ifade ederler.

“ Size göre ‘Türkü Çocuk’ adlı eserde yer alan yanlış davranış nedir?” sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. D öğrencisi kitapta yanlış bir davranışı fark etmediğini belirtir. K ve F öğrencileri Barış'ın kardeşine kötü davranmasının doğru olmadığını dile getirirler. N ve H kodlu öğrenciler Barış'ın horozdan korkması ile çevresindekilerin onunla dalga geçmesinin yanlış bir davranış olduğunu ifade ederler. A öğrencisi hırsızın tarihi eserleri çalmasının yanlış olduğunu söyler. Diğer öğrenciler ise kahraman ve arkadaşlarının kuş avlamasının doğru olmadığını açıklarlar.

“ Size göre ‘Türkü Çocuk’ adlı eserde yer alan doğru davranış nedir?” sorusu öğrencilere sorulmuştur. A öğrencisi Barış'ın ailesine her zaman yardım etmesini doğru bir davranış olduğunu söyler. B öğrencisi çardakta söylenen şarkıların hoşuna gittiğini dile getirir. E öğrencisi Barış'ın arkadaşlarını düşünerek onları denize götürmesinin hoş bir davranış olduğunu belirtir. F öğrencisi çocukların höyüğün koruma altına alınmasını sağlamalarını doğru bir davranış olarak değerlendirir.

D ve H kodlu öğrenciler Barış'ın türkülere önem vermesinin güzel olduğunu cevaplarında verirler. Diğer öğrenciler ise barış ve arkadaşlarının kuşu avladıktan sonra pişman olmalarının doğru bulduklarını açıklarlar.

Türkü Çocuk kitabında türkülerimizin önemi ve köy hayatının güzelliği anlatılmak istenmiştir. Öğrencilerin kitaplardaki iletileri fark ettikleri ve iletilerin onlarda davranış değişikliği yarattığı yanıtlanan sorular neticesinde anlaşılmıştır.

Öğrencilerin Görüşme sorularına verdiği cevaplara bakıldığında kitaplarda yer alan ana fikre ait iletilerin öğrencilerin çoğu tarafından anlaşıldığı görülmüştür. Ana fikre ait iletiler dışında verilen cevapların ise kitaplarda verilmek istenen diğer iletileri kapsadığı anlaşılmıştır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmada Feyza Hepçilingirler' in çocuk edebiyatı eserlerinden "Türkü Çocuk, Ardahan'dan Gelen Mektup, "Off" Dilim, Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" hikâyeleri eğitsel iletiler açısından incelenmiştir ve bu iletilerin okuyucu tarafından ne kadar fark edildiği araştırılmıştır. Bu dört hikâyede aynı eğitsel iletiler bulunmakla birlikte farklı eğitsel iletiler de yer almaktadır. İncelenen eserlerde 119 farklı eğitsel iletiye rastlanmıştır. Bu dört kitapta toplam 2204 eğitsel iletinin yer aldığı görülmüştür.

Eserlerde en fazla kişisel gelişimi destekleyen iletilerin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu iletiler sırasıyla merak etmek, fark etmek, kıyaslamak, mutlu olmak, eleştiri yapmak, sevgi göstermek, itiraz etmek, üzgün olmak, onaylamak/onay beklemek, tahmin etmek, kızmak/öfkelenmek, şaşırmak, değer verme, önyargıdır. Bu alanda yapılan araştırmalara bakıldığında eserlerde eğitsel iletiler arasında kişisel gelişimi destekleyen iletinin diğer ileti türlerinden daha fazla kullanıldığı anlaşılmıştır (Kaplan, 2013; Gülgönül, 2014).

Eserlerde kişisel gelişimi destekleyen iletiler kategorisinden sonra ikinci olarak toplumsal gelişimi destekleyen iletiler yer almıştır. Gelişimi destekleyen iletilerden en sık kullanılan iletiler; bilgi vermek, açıklama yapmak, nezaket göstermek, izin istemek, alay etmek ve arkadaşlıktır.

Ulusal gelişimi destekleyen iletiler, eserlerde yer alan iletiler kategorisinde 3. sıraya sahiptir. Türkülerimiz, şehirlerimiz, ana dilimizi koruma iletileri kitaplarda bulunan başlıca iletiler olarak sayılabilir.

Çevre bilincinin gelişimini destekleyen iletiler eserlerde tespit edilen ileti sayısıyla 4.sırada yer almaktadır. Doğaya değer vermek, farkındalık yaratmak kitaplarda tespit edilen başlıca çevre bilincinin gelişimini destekleyen eğitsel iletilerdir.

Evrensel gelişimi destekleyen iletiler ise eserlerde en az görülen kategori olmuştur. Evrensel gelişimi destekleyen iletiler içerisinde iyilik ve doğruluk iletisi, incelenen eserler yer almıştır. Samed Behrengi' nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine yapılan araştırmada evrensel gelişimi destekleyen iletiler en az bulunan ileti olarak saptanmıştır Akçay (2015). İki çalışmada da evrensel gelişimi destekleyen iletilerin eserlerde diğer iletilere göre daha az yer aldığı görülmüştür.

Feyza Hepçilingirler'in incelenen dört kitabında en fazla iletiye sahip olan eser "Dünya'yı Çocuklar Kurtaracak" olarak saptanmıştır.

Feyza Hepçilingirler'in incelenen eserlerinde bulunan eğitsel ileti çeşitleri, eserin konu ve ana fikrine göre şekillenerek anlam kazanır. "Off, Dilim" adlı eserde en fazla kullanılan ileti "ana dilde yapılan yanlışlıkları eleştirmek" tir. Çünkü bu eser ile okuyucuya ana dilinin doğru kullanımının ve ana dilini korumanın ne kadar önemli olduğu farkındalığı oluşturulmak istenmiştir. "Dünyayı Çocuklar Kurtaracak" eserinde çevre bilinci oluşturulmak istenmiş ve en fazla "doğaya değer verme" iletisine yer verilmiştir. "Ardahan'dan Gelen Mektup" eserinde Ardahan ili okuyucuya tanıtılmak istenilmiş ve bu sebeple kitapta "bilgi vermek" iletisi en çok kullanan ileti olmuştur.

"Türkü Çocuk" adlı eserde eserin kahramanının çevresindeki olayları ve çevresindeki insanların davranışlarını kendi bakış açısıyla anlamlandırması anlatılmaktadır. Eserde kahramanın geçirdiği bu süreçte kullandığı iletiler arasında "merak etme" iletisi en sık kullanılan ileti olmuştur.

"Off, Dilim" adlı eserde olumsuz iletilerden alay etme, küçümseme, ad takma iletilerini yer verilmiştir. Bu eserde Burçak'ın kardeşine karşı davranışları ile verilen olumsuz eğitsel iletiler daha sonra davranışlarının yanlış olduğunun farkına varması sağlanmış, olumsuz iletinin yanlışlığı okuyucuya hissettirilmiştir.

"Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanlarındaki Eğitsel İletiler" adlı çalışmada Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde birçok olumlu iletiye "sosyal dayanışma, millet sevgisi, yardımseverlik" yer alırken olumsuz iletilere de "savaşın olumsuzlukları" yer verilmiştir Barış (2011). Yapılan çalışmalarda az da olsa olumsuz iletilerin bulunduğu anlaşılmıştır.

"Türkü Çocuk" adlı eserin üç bölümünde olumsuz iletilere değinilmiştir. Bunlardan ilki Barış'ın kardeşini kıskanması ve yanlış davranışlar sergilemesidir. "Türkü Çocuk" eserdeki ikinci olumsuz ileti ise kahramanların hayvanlara zarar vermesidir. Eserde üçüncü olumsuz iletisi Barış'a horozdan korktuğu için lakap takılmasıdır. Kitapta verilen olumsuz iletilerden sonra kahramanların pişmanlık duygusunun ya da olumsuz iletiye maruz kalan kahramanın duygularının aktarılmasıyla olumsuz iletinin yanlışlığı okuyucuya fark ettirilmiştir.

Yazarın çocuk hikâyelerinde işlemek istediği konuyu çocukluk dünyasının bakış açısıyla ele alması, eserlerinde sade ve açık bir dil kullanması okuyucu ile güçlü bir bağ kurmasını sağlamıştır.

Yazar kitaplarında "bilgi verme" iletisi kullanırken doğrudan anlatımı tercih etmiş, diğer iletilerin neredeyse tümünde dolaylı anlatımı kullanmıştır. Böylece dolaylı anlatımın aktarılmak istenen iletilerin okuyucuya fark etmeden verme özelliğinden yararlanmıştır.

Yazar eserlerinde çocukların yaşadıkları çevredeki sorunları görmelerini, bu sorunlara duyarsız kalmamalarını ve çocukların gündemi takip etmelerini istemiştir.
Bu sebeple orman yangınlarını, iklim krizini, ana dilin doğru kullanımının önemini, kültürel farklılıkların güzelliklerini, tarihi yerlerin korunmasını eserlerinde konu edinmiştir.

Yazar, kurguladığı eserlerde kültürel ve yaşama dair birçok bilgiyi okuyucuya doğrudan değil sezdirerek kavratmaya çalışmıştır. Bu bilgileri verirken "merak etmek ve eleştiri yapma" iletileri sıklıkla ele alınan iletiler olarak kullanılmıştır. Böylece çocukta keşfetme, araştırma yapma, farklılıkları kıyaslama, yeni bilgiler edinme, eleştiri yapma ve özgüven edinme gibi davranışlar kazanması sağlamayı amaçlamıştır.

Yazar ele aldığı konular ve konuların işleniş biçimleri ile okuyucunun yaş seviyesini göz önünde bulundurmuş; duyusal, bilişsel ve psikolojik gelişimine önem vermiştir.

Yazarın kitaplarında çocuklara ulusal, evrensel ve maddi-manevi değerlerin insanın hayatındaki önemini aktarmayı amaçladığı görülmüştür.

Yazarın eserlerinde verilen iletilerin çoğunun öğrenciler tarafından kavrandığı görülmüştür.

Off, Dilim

Eserde okuyucuya ana fikir olarak ana dilimizin önemi ve ana dilimizin kullanımında yapılan yanlışlıkların fark edilmesi verilmek istenmiştir. Off, Dilim adlı eserde ana fikirden sonra ele alınan diğer iletilerin başında "alay etme, ailede saygı ve sevgi" iletilerinin öğrencilerin dikkatini çektiği ve kendi hayatlarından pay çıkardıkları anlaşılmıştır.

"Misafirperverlik, aile gelenekleri" ile ilgili iletilerin öğrencilerin tamamı tarafından fark edilmediği görülmüştür.

Dünya Çocuklar Kurtaracak

Eserde okuyucu üzerinde çevre bilincinin oluşturulması sağlanmak istemiştir. Bu amaçla verilmeye çalışılan iletilerin, öğrencilerin önceden sahip oldukları çevre bilincini daha da geliştirdiği ve davranış değişiklikleri sağladığı anlaşılmıştır.

Yazar eserde hayata dair güncel bilgilerin takip edilmesi ve doğru bilginin kaynaklardan araştırılması konuları üzerinde durmuştur; bunları eserdeki iletilerle öğrencilere aktarabildiği görülmüştür.

Kitapta deyimlerimizin fark edilmesi ve kavranması amaçlanmıştır fakat bu konuya ait iletilerin öğrencilerce yeteri düzeyde anlaşılmadığı tespit edilmiştir.

Ardahan'dan Gelen Mektup

Öğrenciler, eserdeki yardımlaşma iletilerini konu olan örneklerden birkaçını fark etmiş ve eserde yer alan yardımlaşma davranışlarını olumlu bulmuştur.

Eserde bilgi vermek iletisi ile doğrudan aktarılan bilgilerin öğrencilerin birçoğu tarafından gözden kaçtığı tespit edilmiştir. Bu da verilmek istenen iletilerin doğrudan değil dolaylı olarak aktarıldığında daha etkili olduğu düşüncesini kanıtlamıştır.

Öğrencilerin, aileleriyle bağlantı kurularak sorulan sorularda aileleriyle kurdukları bağın hassas ve güçlü olduğu anlaşılmıştır. Her ne kadar kitapta aile üzerinden verilmek istenen iletilerin öğrencilere etki ettiği görülse de aile içindeki deneyimlerin etkisinin üzerine çıkamadığı görülmüştür.

Eserde kahramanlar arasında yaşanan olaylar üzerinden işlenen "sevgi ve değer verme" iletileri öğrencileri olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Yazar bu eserle Ardahan ilini okuyucuya tanıtmayı amaçlamış ve okuyucunun yarısından fazlasının Ardahan ili ile ilgili bilgilere edindiği tespit edilmiştir.

Yazar, eseri mektuplaşma davranışı üzerinden anlatarak okuyucuya mektuplaşmayı sevdirmeyi hedeflemiştir. Eserde mektuplaşma davranışı hakkında olumlu tutumları olan öğrencilere verilmek istenen ileti etki ederken yazmayı sevmediğini dile getiren, olumsuz tutumlara sahip olan öğrencileri etkisi altına almadığı anlaşılmıştır.

Yazar, "sorumluluk ve ön yargı" iletilerini öğrencilere kitapla aktarabilmiştir.

Türkü Çocuk

Yazar eserde okuyucuya kültürümüzün en önemli unsurlarından olan türküleri sevdirmeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin eserde yer alan türküleri sevmelerine rağmen hayatlarına dâhil etmedikleri tespit edilmiştir.

Eserde günlük tutma davranışı kazandırılmaya çalışılsa da öğrencilerin neredeyse çoğu tarafından günlük yazma davranışına karşı olumlu tutum sergilenmediği anlaşılmıştır.

Yazar eserde maddiyattan daha çok manevi takdir edilmenin insan için daha önemli olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Fakat öğrencilerin hem maddi hem de manevi takdir edilmenin önemi üzerinde durdukları ve bu iletiyi benimseyemedikleri görülmüştür.

Kitaptaki pişmanlık iletisinin verildiği konu ile öğrencilerin insanların hata yapabileceklerini ve sonucunda yaptıkları hatalardan pişmanlık duyabilecekleri bunun da insani bir davranış olduğunu anladıkları tespit edilmiştir.

Öğrenciler tarafından ad takma davranışının olumsuz, yardımseverlik davranışının ise olumlu bir davranış olduğunun fark edilmesi eserde verilen iletiler ile sağlanmıştır.

Bazı olumlu davranışlara öğrencilerin önceden sahip oldukları görülmüştür. Bu davranışlara sahip olan öğrencilerde eserin davranış değişikliği yaratmadığı görülse de öğrencilerin bu davranışları pekiştirmelerini sağladığı açıkça söylenebilir.

Öğrencilerin verilmek istenen ileti hakkında hazır bulunuşluk seviyesinin eserlerde verilmek istenen iletiyi algılama düzeylerini etkilediği görülmüştür.

Bu araştırma yapılan 5. sınıf öğrencilerine bakıldığında somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçildiği bu yaş seviyesinde öğrencilerin kendi değer yargılarını oluşturmaya başladıkları anlaşılmıştır.

Öğrencilerin sorulara verdiği cevaplar neticesinde onların hayata bakış açılarının büyüklerden çok daha farklı olduğu görülmüş ve çocuk edebiyatındaki eserlerde eğitsel iletilerin aktarılma biçimlerinin çok önemli olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin verdiği cevaplarda ailede yaşanan olay ve ailenin değer yargıları ile iletilen iletiler dış kaynaklarca verilmek istenen iletilere göre öğrenciyi daha çok etkilediği görülmüştür.

Öneriler

1. Feyza Hepçilingirler' in eserlerine incelendiğinde iletiler konusunda çeşitli ve zengin olduğu görülmüştür fakat evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletileri diğer iletilere göre daha az yer verildiği sonucuna varılmıştır. Çocuk edebiyatı eserlerinde evrensel gelişimi destekleyen iletiler daha fazla yer verilmesi çocukların evrensel değerlere olan tutumunu olumlu yönde etkileyecektir.
2. Eserlerde iletiler sıklıkla dolaylı yönden aktarım ile verilmeye çalışılmış ve okuyucu bu iletilerin farkına varmışken doğrudan aktarılan iletilerin öğrenciler tarafından yeterli anlaşılmadığı görülmüştür. Doğrudan anlatımın çok az tercih edilmesi iletilerin aktarılması yönünden daha faydalı olacaktır.
3. Öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, yaş seviyelerine uygun zengin nitelikli kitaplardan oluşan okuma listeleri yapılabilir. Çocukların hayal dünyalarını geliştiren, değerler kazandıran yazarın kitapları ebeveyn ve öğretmenler tarafından tavsiye edilebilir.

4. Yazarın eserlerinden bölümler Türkçe ders kitaplarında kullanılabilecek niteliğe sahiptir. Yazarın çocuk kitapları, Türkçe derslerinde materyal olarak kullanılabilir.
5. Yazarın eserleri içerik ve biçim yönünden, değerler eğitimi kapsamı bakımından incelenerek araştırmaya derinlik kazandırılabilir.
6. Çocuk kitaplarının başında çocukların dikkatlerini esere yönlendiren, verilmek istenen iletileri kapsayan farkındalık yaratmaya yönelik sorular sorulabilir.
7. Feyza Hepçilingirler' in çocuk kitapları üzerinde daha önce hiçbir araştırma bulunmamaktadır. Bu çalışma çocuk edebiyatı araştırmalarına ve yazarın diğer çocuk kitaplarındaki araştırmalara fayda sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Acele, M. (2019). *İbrahim Örs'ün çocuklara yönelik eserlerinin eğitsel iletiler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Akçay, S. (2015). *Samed Bahrengi'nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Anonim 2022a, MEB, Milli Eğitim Bakanlığı, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf [Erişim Tarihi 26.12.2022].

Barış, G. (2011). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarındaki eğitsel iletiler.* [Yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma* [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını.* Yapı Kredi Yayınları.

Gardner, M. , & Gardiner, H. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi (Yay.Haz. :B.Onur).* İmge Kitabevi.

Gül, M. (2019). *Nur İçözü'nün eserlerinde eğitsel iletiler* [Yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.

Güleryüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı.* Pegem A Yayıncılık.

Gülgönül, B. (2014). *Bilgin Adalı' nın hikâye ve romanlarında yer alan eğitsel iletiler.* [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Güneş, Ş. (2000). Duyarlılıkta kadın erkek ayrımı yoktur. *Virgül*, 34, 38-39.

Hepçilingirler, F. (2021). *Ardahan'dan gelen mektup.* Kırmızı Kedi Yayınevi.

Hepçilingirler, F. (2021). *Dünyayı çocuklar kurtaracak.* Sia Kitap.

Hepçilingirler, F. (2022). *Off, dilim.* Kırmızı Kedi Yayınevi.

Hepçilingirler, F. (2022). *Türkü çocuk.* Kırmızı Kedi Yayınevi.

Hepçilingirler, F.(1986). Bir sevgi ihtilalcısı Sait Faik. *Hürriyet Gösteri*, 67, 24-25.

Hepçilingirler, F.(2006). *Sorulmadan*. Everest Yayınları.

Hepçilingirler, F.(2007). *Dilin zamana dokuduğu Türkçe günlükleri*. Everest Yayınları.

Kaplan, M. (2003). *Hikâye tahlilleri*. Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2014). *Hikâye tahlilleri.* Dergah Yayınları.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.

Kaya, M. (2007). *Okuma yazma öğretiminde çocuk edebiyatının öğretim amaçlı kullanımındaki yöntem ve teknikler.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Kıran, Z. & Kıran, A. (2006). *Dilbilimine giriş.* Seçkin Yayıncılık.

Oğuzkan, A. Ferhan (1977). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara Kadıoğlu Matbaası.

Özdemir, E. (1999). *Yazınsal türler*. Bilgi Yayınevi.

Özdemir, E. (1999). *Yazınsal türler*. Bilgi Yayınevi.

Özdemir, E. (2002). *Eleştirel okuma*. Bilgi Yayınevi.

Özdemir, E. (2007). *Eleştirel okuma* (7. Basım). Bilgi Yayınevi.

Özer, N. (1994). *Okul öncesi döneminde ahlak gelişimi ve eğitimi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Öztürk, E. (2021). *Erol Büyükmeriç'in çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Püsküloğlu, A. (2000). *Türkçe sözlük*. Arkadaş Yayınları.

Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı Yayıncılık.

Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.

Şahin, A. (2013). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ö. Yıllar ve L. Turan (Der.) Pegem Akademi Yayıncılık

Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.

Şirin, M. R. (1998). *99 soruda çocuk edebiyatı.* Çocuk Vakfı Yayınları.

TDK, (2011). *Türkçe sözlük*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.

Toz, H. (2013). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* Ö. Yıllar ve L. Turan (Der.) Pegem Akademi Yayıncılık.

Tür, G. ve Turla, A. (2005). *Okul öncesi çocuk, edebiyat ve kitap.* Ya-Pa Yayıncılık

Yavuzer, H. (2007). *Çocuk psikolojisi*. Remzi Kitabevi.

Yılmaz, H. (2019). *Tuncel Altınköprü'nün "Serüven Peşinde" dizisinde yer alan eğitsel iletiler* [Yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	**:**	Seher Selda UZUNAY
Uyruğu	**:**	T.C.

EĞİTİM

Derece	**Adı, İlçe, İl**	**Bitirme Yılı**
Lise:	Mürşide Ermumcu Anadolu Öğretmen Lisesi ISPARTA	2003
Üniversite:	Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,Türkçe Öğretmenliği, NİĞDE	2007
Yüksek Lisans:	Akdeniz Üniversitesi,E.E, Türkçe Eğitimi ABD	Halen

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurum**	**Görevi**
2012-Halen	Milli Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

UZMANLIK ALANI

YABANCI DİLLER

İngilizce

YAYINLAR

EKLER

EK-1: Araştırmacının İlk Test-Son Test Karşılaştırma Çizelgesi

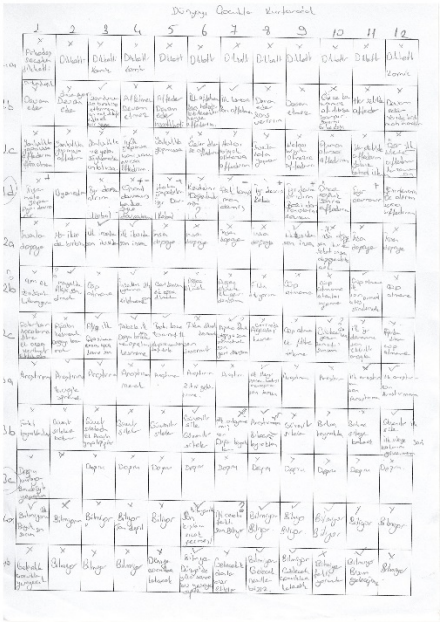

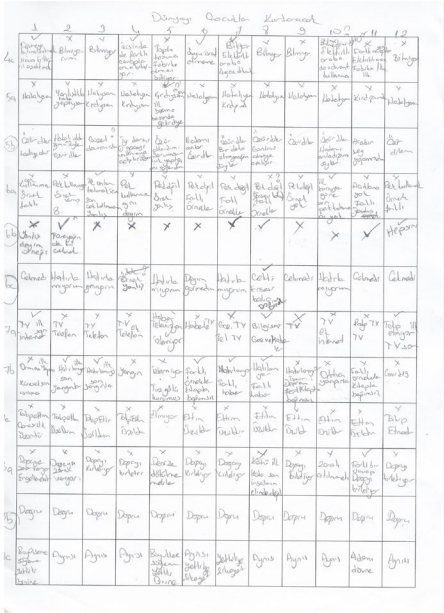

EK-2: Öğrencilere Uygulanan İlk Test Ve Son Test Soruları

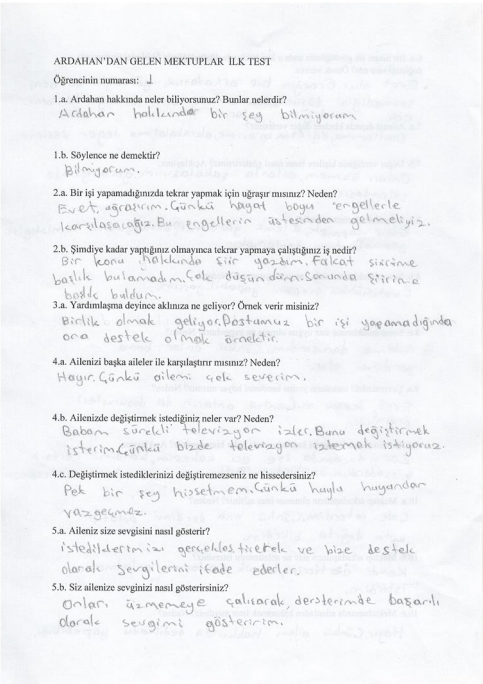

ARDAHAN'DAN GELEN MEKTUPLAR İLK TEST

Öğrencinin numarası: 1

1.a. Ardahan hakkında neler biliyorsunuz? Bunlar nelerdir?

Ardahan hakkında bir şey bilmiyorum

1.b. Söylence ne demektir?

Bilmiyorum.

2.a. Bir işi yapamadığınızda tekrar yapmak için uğraşır mısınız? Neden?

Evet, uğraşırım. Çünkü hayat boyu engellerle karşılaşacağız. Bu engellerin üstesinden gelmeliyiz.

2.b. Şimdiye kadar yaptığınız olmayınca tekrar yapmaya çalıştığınız iş nedir?

Bir konu hakkında şiir yazdım. Fakat şiirime başlık bulamadım. Çok düşündüm. Sonunda şiirime başlık buldum.

3.a. Yardımlaşma deyince aklınıza ne geliyor? Örnek verir misiniz?

Birlik olmak geliyor. Postumuz bir işi yapamadığında ona destek olmak örnektir.

4.a. Ailenizi başka aileler ile karşılaştırır mısınız? Neden?

Hayır. Çünkü ailemi çok severim.

4.b. Ailenizde değiştirmek istediğiniz neler var? Neden?

Babam sürekli televizyon izler. Bunu değiştirmek isterim. Çünkü bizde televizyon izlemek istiyoruz.

4.c. Değiştirmek istediklerinizi değiştiremezseniz ne hissedersiniz?

Pek bir şey hissetmem. Çünkü hayla hayandan vazgeçmez.

5.a. Aileniz size sevgisini nasıl gösterir?

istediklerimizi gerçekleştirerek ve bize destek olarak sevgilerini ifade ederler.

5.b. Siz ailenize sevginizi nasıl gösterirsiniz?

Onları üzmemeye çalışarak, derslerimde başarılı olarak sevgimi gösteririm.

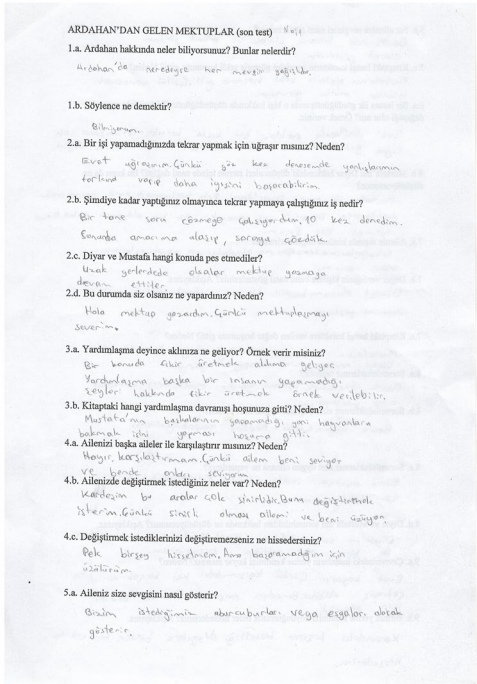

ARDAHAN'DAN GELEN MEKTUPLAR (son test) Nöl

1.a. Ardahan hakkında neler biliyorsunuz? Bunlar nelerdir?

Ardahan'da neredeyse her mevsin yağışlıdır.

1.b. Söylence ne demektir?

Bilmiyorum.

2.a. Bir işi yapamadığınızda tekrar yapmak için uğraşır mısınız? Neden?

Evet uğraşırım. Çünkü güz kez denesemde yanlışlarımın farkına varıp daha iyisini başarabilirim.

2.b. Şimdiye kadar yaptığınız olmayınca tekrar yapmaya çalıştığınız iş nedir?

Bir tane soru çözmeye çalışıyordum. 10 kez denedim. Sonunda amacıma ulaşıp, soruya çözdük.

2.c. Diyar ve Mustafa hangi konuda pes etmediler?

Uzak yerlerdede olsalar mektup yazmaya devam ettiler.

2.d. Bu durumda siz olsanız ne yapardınız? Neden?

Hala mektup yazardım. Çünkü mektuplaşmayı severim.

3.a. Yardımlaşma deyince aklınıza ne geliyor? Örnek verir misiniz?

Bir konuda fikir üretmek aklıma geliyor. Yardımlaşma başka bir insanın yapamadığı şeyler hakkında fikir üretmek örnek verilebilir.

3.b. Kitaptaki hangi yardımlaşma davranışı hoşunuza gitti? Neden?

Mustafa'nın başkalarının yapamadığı yani hayvanlara bakmak ichi yapması hoşuma gitti.

4.a. Ailenizi başka aileler ile karşılaştırır mısınız? Neden?

Hayır, karşılaştırmam. Çünkü ailem beni seviyor ve bende onları seviyorum.

4.b. Ailenizde değiştirmek istediğiniz neler var? Neden?

Kardeşim bu aralar çok sinirlidir. Bunu değiştirmek isterim. Çünkü sinirli olması ailemi ve beni üzüyor.

4.c. Değiştirmek istediklerinizi değiştiremezseniz ne hissedersiniz?

Pek birşey hissetmem. Ama başaramadığım için üzülürüm.

5.a. Aileniz size sevgisini nasıl gösterir?

Bizim istediğimiz aburcuburları veya eşyaları alarak gösterir.

EK -3. İntihal Raporu Örneği

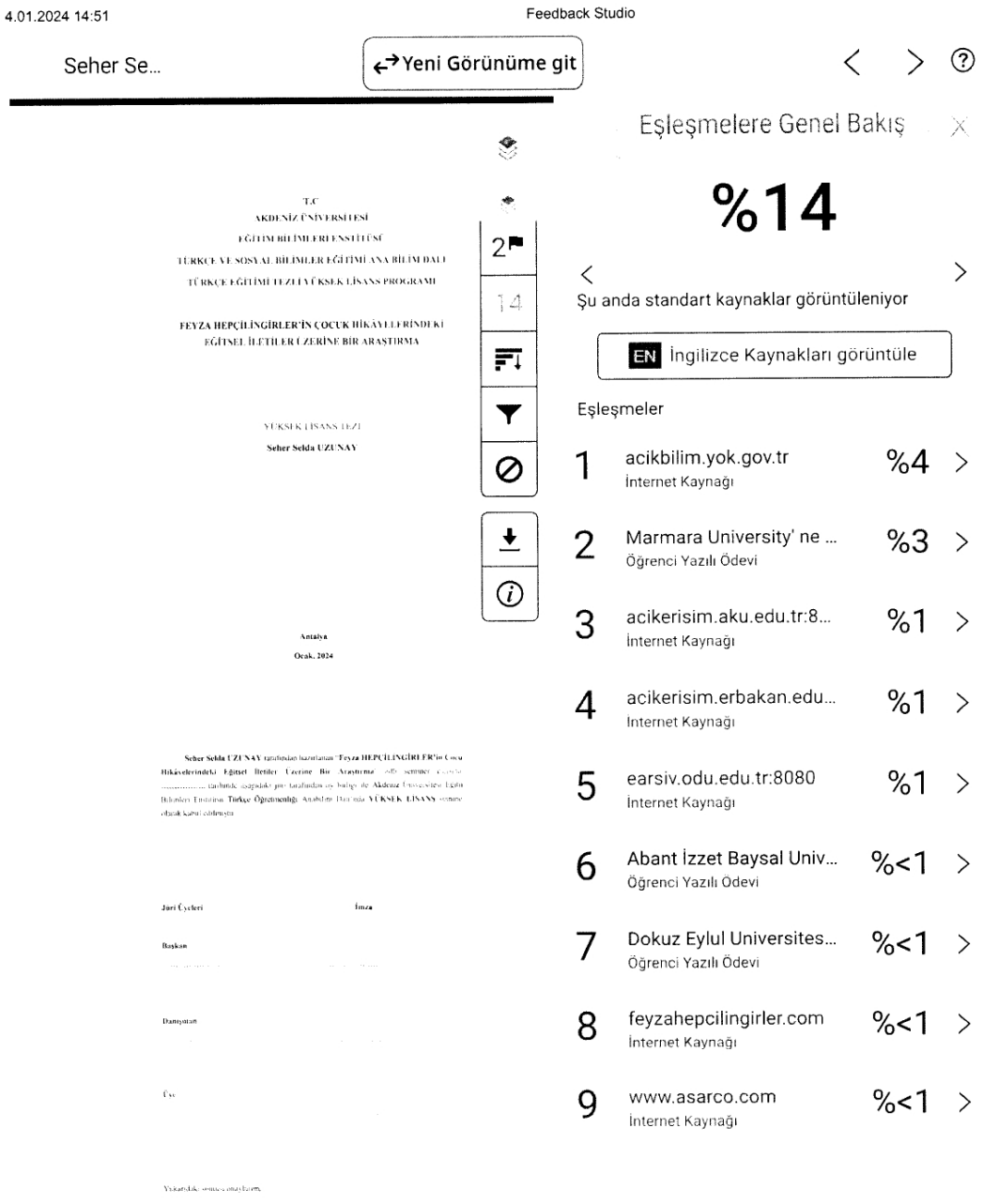

https://ev.turnitin.com/app/carta/tr/?lang=tr&u=1047415220&s=1&o=2266112076 1/1

EK-4. Bildirim Sayfası

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun …… yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

07.06.2024

Seher Selda UZUNAY